

4. PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

4.1. Zakres i treść programu ochrony przyrody

Program ochrony przyrody został wykonany jako część planu urzędnienia lasu (rozdział w elaboracie) zgodnie z wytycznymi zawartymi w §110 i §111 instrukcji urządzania lasu, poprzez aktualizację programu funkcjonującego w nadleśnictwie. W związku z powyższym szerzej zostały omówione działy dotyczące danych ulegających zmianie i obrazujących działania gospodarcze w minionym okresie gospodarczym, natomiast szkiecowo działy dotyczące problemów mało dynamicznych lub niezmiennych, które wyczerpująco opisano w innych działach elaboratu.

Zgodnie z „Instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody” (MOŚZNiL, Warszawa 1996) program powinien być sporządzony według schematu, odpowiadającego kolejnym jego działom:

- ogólna charakterystyka nadleśnictwa;
- formy ochrony przyrody;
- walory przyrodniczo-leśne;
- zagrożenia;
- wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych;
- plan działań w zakresie prac objętych programem ochrony przyrody;
- mapy programu ochrony przyrody.

Uwzględniając zapisy instrukcji urządzania lasu i decyzje KZP (między innymi o wykonaniu programu ochrony przyrody jako części elaboratu) dokonano zmian w wymienionej wyżej strukturze.

Ogólna charakterystyka nadleśnictwa

Dział ten powinien obejmować zagadnienia dotyczące położenia administracyjnego, geograficznego oraz położenia na tle podziałów przyrodniczych, historię lasów i gospodarki leśnej w nadleśnictwie, miejsce i rolę nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej regionu, strukturę użytkowania ziemi i dominujące funkcje lasu. Ze względu na szerokie omówienie tych zagadnień w innych częściach elaboratu, zwłaszcza w „Ogólnej charakterystyce lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia” dział ten w ramach programu nie został umieszczony.

Formy ochrony przyrody

Dział ten został omówiony w całości ze względu na zmiany stanu faktycznego i prawnego form ochrony przyrody, jak też zmiany wynikające z realizacji zaleceń poprzedniego programu ochrony przyrody. W dziale tym zostały omówione wszystkie formy ochrony przyrody w Nadleśnictwie Gołębki chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody oraz fragmenty ekosystemów w stanie posiadania nadleśnictwa chronione na mocy innych aktów prawnych.

Walory przyrodniczo-leśne

Dział ten powinien obejmować zagadnienia dotyczące geologii, rzeźby terenu i typów gleb, wód, szaty roślinnej ze szczególnym uwzględnieniem zbiorowisk leśnych, charakterystyki drzewostanów, zadrzewień, omówienie fauny oraz ważniejszych obiektów kultury materialnej.

Ze względu na przedstawienie w części pierwszej elaboratu („Ogólna charakterystyka lasów...”) zagadnień dotyczących geologii, rzeźby terenu, gleb i wód, problemy te zostały w ramach programu omówione sygnalizacyjnie.

Zagadnienia dotyczące walorów fauny i flory na terenie nadleśnictwa zostały omówione w sposób ogólny na bazie poprzedniego programu. Najciekawsze i najbardziej wartościowe elementy flory zostały omówione w ramach poprzedniego działu (formy ochrony przyrody).

Charakterystyka drzewostanów i zadrzewień oparta została o aktualne dane pochodzące z inwentaryzacji, jednak tabele dotyczące bogactwa gatunkowego, struktury piętrowej, pochodzenia i zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem oraz degeneracji ekosystemu leśnego zostały przedstawione w formie syntetycznej, uwzględniającej zaistniałe w ostatnim okresie gospodarczym zmiany z komentarzem dotyczącym tych zmian.

Omówienie występujących w zasięgu terytorialnym obiektów kultury materialnej zostało dokonane na podstawie poprzedniego programu i dostępnych materiałów.

Zagrożenia

Dział ten powinien obejmować zagadnienia dotyczące zagrożeń biotycznych, abiotycznych i antropogenicznych. Ze względu na szerokie omawianie zagrożeń biotycznych w innych częściach planu, w ramach programu traktuje się to zagadnienie skrótowo. Zagrożenia abiotyczne i antropogeniczne zostały opisane na podstawie poprzedniego programu z uzupełnieniem o zaistniałe zmiany.

Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych

W dziale tym pominięto prezentację jednostek długookresowego planowania hodowlanego na korzyść analizy skutków realizacji poprzedniego i spodziewanych skutków realizacji aktualnego planu u.l. ze szczególnym uwzględnieniem regulacji użytkowania zasobów.

Podejście do wykonywania prac leśnych jest zbliżone do prezentowanego w poprzednim programie ochrony przyrody.

Plan działań w zakresie prac objętych programem ochrony przyrody

Dział ten obejmuje zagadnienia z zakresu kształtowania stosunków wodnych, kształtowanie granicy polno-leśnej, kształtowanie strefy ekotonowej, ochrony różnorodności biologicznej, zabiegów w szczególnie cennych obiektach przyrodniczych oraz promocji i edukacji ekologicznej.

Zagadnienia te zostały omówione w oparciu o poprzedni program ochrony przyrody z uwzględnieniem realizacji projektowanych tam zadań.

Mapa sytuacyjno-przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych

Kartograficzną częścią programu ochrony przyrody jest mapa sytuacyjno-przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych wykonana na bazie mapy sytuacyjno-przeglądowej funkcji lasu w skali 1:50 000 oraz map przeglądowych w skali 1:25 000. Treść map określa §111 instrukcji urządzania lasu. Wszystkie wymienione tam pozycje występujące na terenie Nadleśnictwa Gołębki zostały umieszczone w formie numerycznej w ramach standardu LMN oraz zwizualizowane na wydrukach tych map.

Map przewidzianych „Instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody” w związku z powyższym nie wykonuje się.

4.2. Formy ochrony przyrody

Ustawa o ochronie przyrody określa obiekty i obszary podlegające prawnej ochronie i zalicza je do tzw. form ochrony przyrody. W myśl ustawy formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Ogólną charakterystykę (ilościową i powierzchniową) wszystkich form ochrony przyrody (zatwierdzonych) występujących na gruntach zarządzanych przez nadleśnictwo przedstawia poniższa tabela:

Tabela 49. Obiekty chronione w Nadleśnictwie Gołębki

Rodzaj obiektu	Ilość		Powierzchnia(ha)		Uwagi
	N-ctwo	poza gruntami N-ctwa (w zasięgu terytorialnym)	N-ctwo	poza gruntami N-ctwa (w zasięgu terytorialnym)	
1	2	3	4	5	6
Rezerваты przyrody	3	-	95,65	-	
1. „Mięcierzyn”	1	-	53,24	-	
2. „Źródła Gąsawki”	1	-	12,88	-	
3. „Mierucinek”	1	-	29,53	-	
Obszary Chronionego Krajobrazu	2	2	4236,75	~7475,00	
1. Jezior Żnińskich	1	1	3823,11	~5429,00	pow.całkowita 9017,00 ha
2. Jezior Rogowskich	1	1	413,64	~2046,00	pow.całkowita 1700,00 ha
Obszary Natura 2000	2	2	1199,67	~3040,00	
1. Ostoja Barcińsko-Gąsawska (PLH040028)	1	1	1159,05	~2088,00	OZW pow.całkowita 3456,41 ha
2. Pojezierze Gnieźnieńskie (PLH300026)	1	1	40,62	~952,00	OZW pow.całkowita 15922,12 ha
Pomniki przyrody	59	-	-	-	
Użytki ekologiczne	4	-	40,73	-	
Gatunki roślin - ochroną ścisłą	7	-	-	-	

Rodzaj obiektu	Ilość		Powierzchnia(ha)		Uwagi
	N-ctwo	poza gruntami N-ctwa (w zasięgu terytorialnym)	N-ctwo	poza gruntami N-ctwa (w zasięgu terytorialnym)	
1	2	3	4	5	6
Gatunki roślin - ochroną częściową	6	-	-	-	
Owady – gatunki chronione	1	-	-	-	
Płazy i Gady – gatunki chronione	18	-	-	-	
Ptaki – gatunki chronione	120	-	-	-	
Ssaki – gatunki chronione	19	-	-	-	

4.2.1. Rezerваты Przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi (art. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Gołębki znajdują się trzy zatwierdzone rezerваты przyrody, a ich krótka charakterystyka przedstawia się następująco:

Rezerwat „Mięcierzyn” – (obręb Gołębki) - rezerwat o powierzchni ogólnej 53,24 ha. Cały rezerwat znajduje się na gruntach Nadleśnictwa Gołębki. Utworzony na podstawie Zarządzenia MOŚZNiL z dnia 14.06.1996 r. (MP Nr 37, poz. 374). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie nr 0210/22/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012r. (D.U. Woj.Kuj.-Pom. poz.1799). Celem ochrony rezerwatu jest utrzymanie mozaiki zbiorowisk żyznej buczyny niżowej *Galio odorati-Fageteum* oraz grądu środkowoeuropejskiego *Galio Carpinetum* wraz z zachodzącymi w nich procesami ekologicznymi. Rezerwat ten posiada aktualny Plan Ochrony

Rezerwatu (Zarządzenie Nr 0210/23/2012 Regionalnego dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012r).

Rezerwat „Źródła Gąsawki” – (obręb Gołębki) – rezerwat o powierzchni ogólnej 12,88 ha. Cały rezerwat znajduje się na gruntach Nadleśnictwa Gołębki. Utworzony na podstawie Rozporządzenia nr 275/01 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 października 2001r. (D.U. Woj. Kuj.-Pom. nr 80 poz. 1573). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych źródeł rzeki Gąsawki. Rezerwat ten nie posiada Planu Ochrony Rezerwatu. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 5/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, z dnia 14 kwietnia 2014r. zostały ustanowione zadania ochronne dla ww. rezerwatu na okres trzech lat.

Rezerwat „Mierucinek” – (obręb Szczepanowo) – rezerwat o powierzchni ogólnej 29,53 ha. Cały rezerwat znajduje się na gruntach Nadleśnictwa Gołębki. Utworzony na podstawie Zarządzenia MOŚZNiL z dnia 11 grudnia 1995r. (M.P. nr 5, poz. 47). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie nr 0210/14/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012r. (D.U. Woj.Kuj.-Pom. poz.1791). Celem ochrony rezerwatu jest przywracanie naturalnych cech zespołu grądu środkowoeuropejskiego *Galio sylvatici-Carpinetum*. Rezerwat ten posiada aktualny Plan Ochrony Rezerwatu (Zarządzenie Nr 0210/15/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012r).

Decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, dotychczas istniejący rezerwat przyrody „Długi Bród”, został zlikwidowany zarządzeniem z dnia 12 marca 2014 roku (D.U. woj.kuj.-pom. poz. 849 z 2014r). Na obszarze byłego ww. rezerwatu ustanowiony został użytek ekologiczny „Długi Bród” Uchwałą Rady Gminy Rogowo Nr XXVII/195/2013 z dnia 29 listopada 2013 roku.

Dane dotyczące szczegółowej lokalizacji i powierzchni rezerwatów, klasyfikacji według dominującego przedmiotu ochrony i typu środowiska, ważniejszych zespołów roślinnych i zachodzących tam procesów oraz metod ochrony wraz z istniejącymi zagrożeniami zawierają zamieszczone dalej zestawienia:

- zestawienie ogólnej charakterystyki rezerwatów zatwierdzonych zamieszczono wg wzoru nr 3;
- zestawienie możliwości realizacji celów ochrony w rezerwach zatwierdzonych zawiera zestawienie zamieszczone wg wzoru 4.

Tabela 50. Ogólna charakterystyka rezerwatów (wg wzoru nr 3)

Lp	Nr rej. woj.	Nazwa rezerwatu	Dz.U. Nr poz.	Położenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia według (ha)		Pow. objęta ochroną (ha)	Ważniejsze		Pow. (ha)		Uwagi
				oddz. poddz.	Gmina Leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu środowiska	Dz. U.	planu ochrony		zbiorowiska, zespoły roślinne	grupy zwierząt	badawcza	kontrolna	
1.		„Mięcierzyn”	D.U Woj. Kuj-Pom. 2012 poz. 1799	175 a, b, c, ~a, ~b; 176 a, b, c, d, f, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f	Gm. Rogowo L-ctwo: Mięcierzyn	Typ: Fitocenotyczny (Pfi), podtyp: zbiorowisk leśnych (zl)	Typ: Leśny i borowy (EL), podtyp: lasów nizinnych (lni)	53,24	53.24	ścisła 43.52ha czynna 9,72ha	Żyzna buczyna niżowa (<i>Galio odorati-fageteum</i>); Grąd środkowoeuropejski (<i>Galio Carpinetum</i>)	Brak charakterystycznych grup	-	-	-

Lp	Nr rej. woj.	Nazwa rezerwatu	Dz.U. Nr poz.	Położenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia według (ha)		Pow. objęta ochroną (ha)	Ważniejsze		Pow. (ha)		Uwagi
				oddz. poddz.	Gmina Leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu środowiska	Dz.U.	planu ochrony		zbiorowiska, zespoły roślinne	grupy zwierząt	badawcza	kontrolna	
2.		„Źródła Gasawki”	D.U. Woj. Kuj-Pom. 2001 Nr. 80, poz. 1573	32 r; 33 k, l, m, ~c; 34 j, ~c; 45 d, ~c; 46 a, f, g, ~c, ~d	Gm. Gasawa L-ctwo: Oświeka	Typ: Torfowiskowy, fizjocenotyczny	Wód śródlądowych, rzek i ich dolin, potoków i źródeł (W-rp)	12,88	-	12,88	Aceri Tilietum, Circae-Alnetum, Salicetum pentan-drocinereae, Caricetum gracilis, Caricetum paniculatae, Caricetum acutiformis, Typhetum latifoliae, Equisetum limosi, Sparganietum erecti, Nuphar-nymphaetum, Hydrocharietum morsus-ranae, Ceratophylletum demersi, Elodeetum canadensis, Lemno-Spirodeletum polyrrhizae	Brak charakterystycznych grup	-	-	

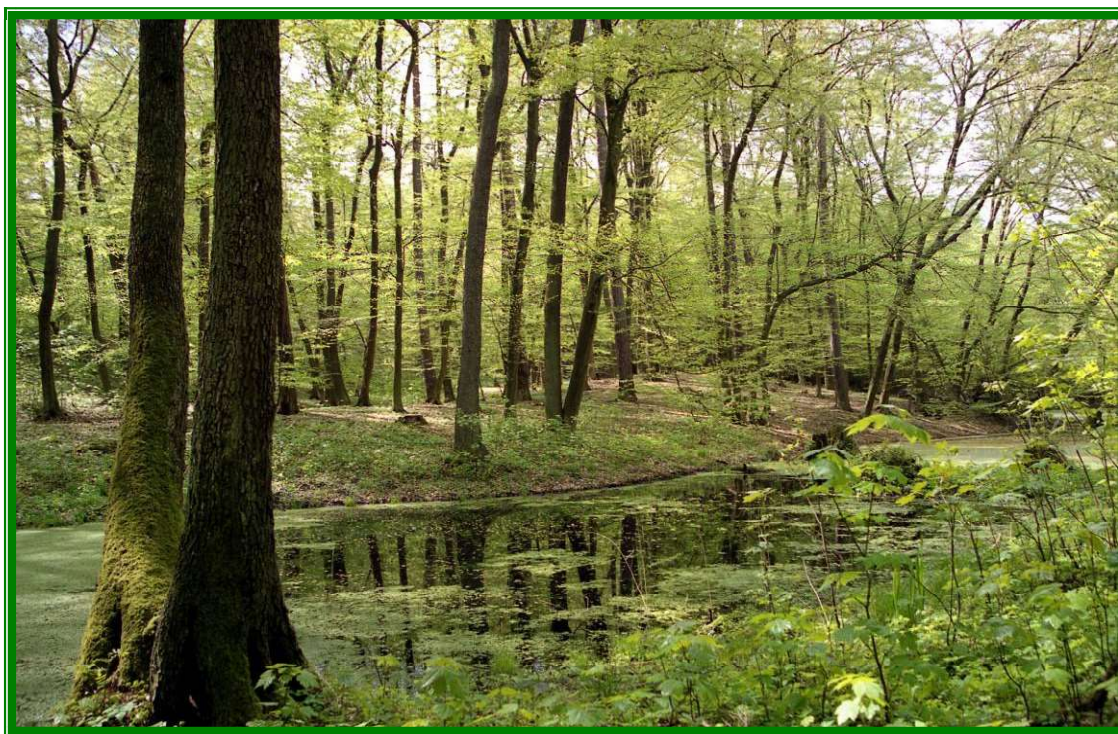
Lp	Nr rej. woj.	Nazwa rezerwatu	Dz. U. Nr poz.	Położenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia według (ha)		Pow. objęta ochroną (ha)	Ważniejsze		Pow. (ha)		Uwagi
				oddz. poddz.	Gmina Leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu środowiska	Dz. U.	planu ochrony		zbiorowiska, zespoły roślinne	grupy zwierząt	badawcza	kontrolna	
3.		„Mierucinek”	D. U. Woj. Kuj-Pom. 2012 poz. 1791	165 a, ~b	Gm. Dąbrowa L-ctwo: Mierucinek	Typ: Fitocenotyczny (Pfi, podtyp: zbiorowisk leśnych(zl)	Typ: Leśny i borowy (EL), podtyp: lasów niższych (lni)	29,53	29,53	ściśła 29,53	Grąd środkowoeuropejski (Galio sylvatici-Carpinetum)	Brak charakterystycznych grup	-	-	-

Tabela 51. Możliwości realizacji celów ochrony w rezerwatach (wg wzoru nr 4)

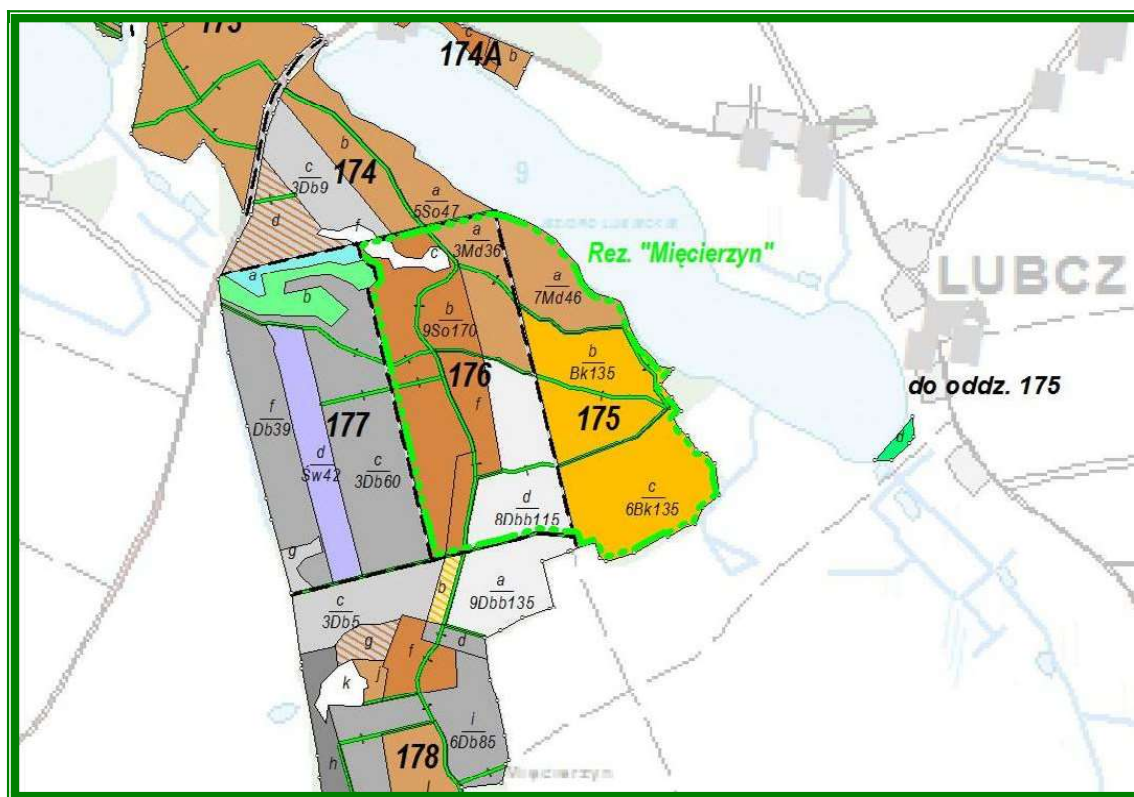
Lp	Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
							dotychczasowe	proponowane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	„Mięcierzyn”	Żyźna buczyna niżowa oraz grąd środkowoeuropejski	Utrzymanie mozaiki zbiorowisk żyźnej buczyny (Galio odorati-Fageteum) oraz grodu środkowoeuropejskiego (Galio Carpinetum) wraz z zachodzącymi w nich procesami ekologicznymi	Wynikające ze świadomego prześwieclania drzewostanów o potencjale żyźnych lasów grądowych, powstawanie nalołów i podrostów gatunków drzew zgodnych ze zbiorowiskiem leśnym	Antropogeniczne zniekształcenie zbiorowiska leśnego na skutek wprowadzania gatunków obcych ekologicznie	W pełnym zakresie	Ochrona częściowa, zabiegi sanitarne	Wynikające z istniejącego Planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mięcierzyn”	
2.	„Źródła Gąsawki”	Źródła rzeki Gąsawka	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych źródeł rzeki Gąsawka	Olcha odnawiająca się z odrosli	Zmiany stosunków wodnych, zanieczyszczanie wód rzeki oraz nadmierna penetracja przez ludność	W pełnym zakresie	-	Wynikające z istniejących Zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Źródła Gąsawki”	Brak planu ochrony rezerwatu

Lp	Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celu ochrony	Metody ochrony		Uwagi
							dotychczasowe	proponowane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	„Mierucinek”	Grąd środkowoeuropejski pejski	Przywracanie naturalnych cech zespołu grądu środkowoeuropejskiego (Galio sylvatici-Carpinetum	Powstawanie odnowień naturalnych (nalot dębowy i bukowy)	Antropopresja (niekontrolowany ruch kołowy pojazdami mechanicznymi po drodze)	W pełnym zakresie	-	Wynikające z istniejącego Planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mierucinek”	

Ryc 29. Rezerwat przyrody „Mięcierzyn”

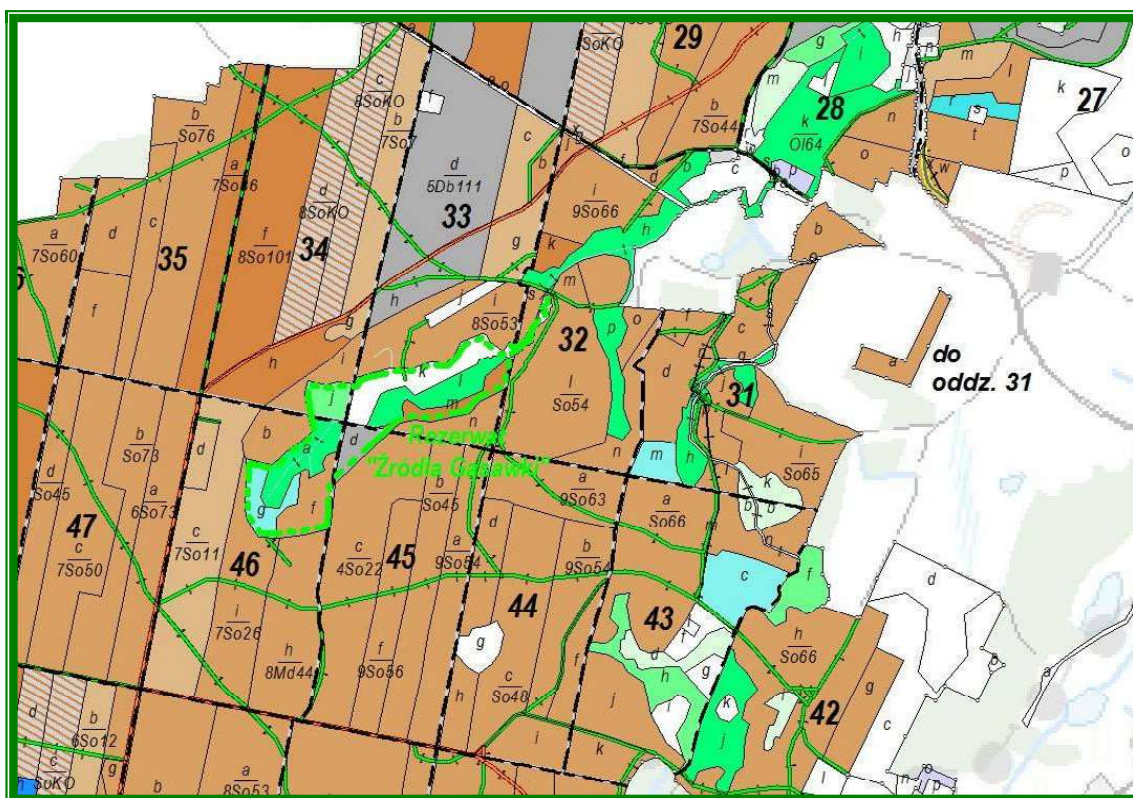
Ryc 30. Lokalizacja rezerwatu „Mięcierzyn”

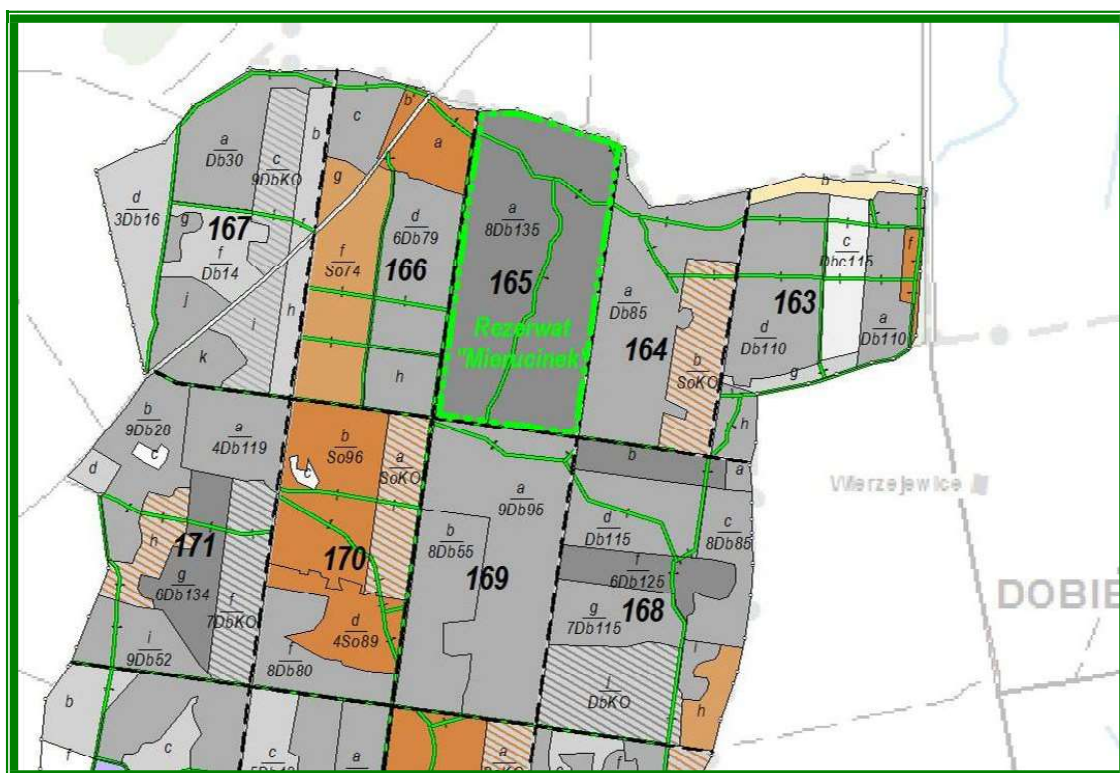

Ryc 31. Rezerwat przyrody „Źródła Gąsawki”

Ryc 32. Lokalizacja rezerwatu „Źródła Gąsawki”

Ryc 33. Rezerwat przyrody „Mierucinek”**Ryc 34. Lokalizacja rezerwatu „Mierucinek”**

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w rezerwatach przyrody zabrania się:

- 1) budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- 2) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 3) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 4) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;
- 5) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- 6) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 7) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- 8) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- 9) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 10) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- 11) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- 12) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 13) polowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;

- 14) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 15) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;
- 16) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 17) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach będących w trwałym zarządzie parku narodowego, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 18) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- 19) zakłócania ciszy;
- 20) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 21) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 22) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 23) prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody;
- 24) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody

ministra właściwego do spraw środowiska;

- 25) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- 26) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody.

Powyższe zakazy nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- 3) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 4) obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

4.2.2. Parki Krajobrazowe

Na terenie i w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Gołębki brak aktualnie zarejestrowanych parków krajobrazowych. Na etapie projektowania znajduje się propozycja utworzenia „Pałuckiego Parku Krajobrazowego”. W 2012 roku odbyły się dwa posiedzenia podzespołów Komitetu na Rzecz Powstania PPK. Komitet wypracował strategię działania oraz plan pracy na rok 2013. Opracowana została wstępna koncepcja Pałuckiego Parku Krajobrazowego.

4.2.3. Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu jest terenem chronionym ze względu na wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe w szczególności ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem lub też istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne.

Obszary chronionego krajobrazu obejmując cenne z przyrodniczego punktu widzenia tereny, pełnią rolę ekologicznego łącznika pomiędzy wszystkimi formami przyrody, układając się w rezultacie w system

obszarów chronionych. Ograniczenia gospodarowania na tych obszarach dotyczą głównie tych form, które są zagrożeniem dla stałości przyrody.

Utworzenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały Sejmiku Województwa po uprzednim uzgodnieniu z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

W Nadleśnictwie Gołębki znajdują się dwa obszary chronionego krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich i Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich.

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich utworzony został na mocy Rozporządzenia Wojewody Bydgoskiego Nr 9/91 z dnia 14 czerwca 1991 roku (D.U. Woj. Bydg. Nr 17, poz. 127). Ponowne odniesienie się do nazwy, położenia, opisu granic a także ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów obszaru chronionego krajobrazu znalazło się w Uchwale nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2011 roku (załącznik nr 22).

Obszar ten obejmuje dwa systemy jezior, usytuowanych w granicach Pojezierza Gnieźnieńskiego i Żnińskiego, różniących się zasadniczo fizjonomią. Rynnę zachodnią, z jeziorami Dużym i Małym Żnińskim, Weneckim, Biskupińskim i Gąsawskim charakteryzują płaskie brzegi i niski stopień lesistości, zaś rynnę wschodnią – głębsze wcięcie rynny, zdecydowanie wyższa lesistość brzegów, a co za tym idzie większe walory krajobrazowe i przydatność dla wypoczynku. Cały obszar zajmuje powierzchnię około 9.017 ha (wg aktualnej uchwały), zaś w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Gołębki znajduje się jego zasadnicza część. Powierzchnia obszaru w stanie posiadania nadleśnictwa wynosi 3823,11 ha i jest zlokalizowana głównie w obrębie Szczepanowo oraz częściowo w obrębie Gołębki.

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich utworzony został na mocy Rozporządzenia Wojewody Bydgoskiego Nr 9/91 z dnia 14 czerwca 1991 roku (D.U. Woj. Bydg. Nr 17, poz. 127), W 2005 roku ustanowiono odnoszące się do ww. obszaru chronionego krajobrazu, Rozporządzenie nr 11 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 9 czerwca

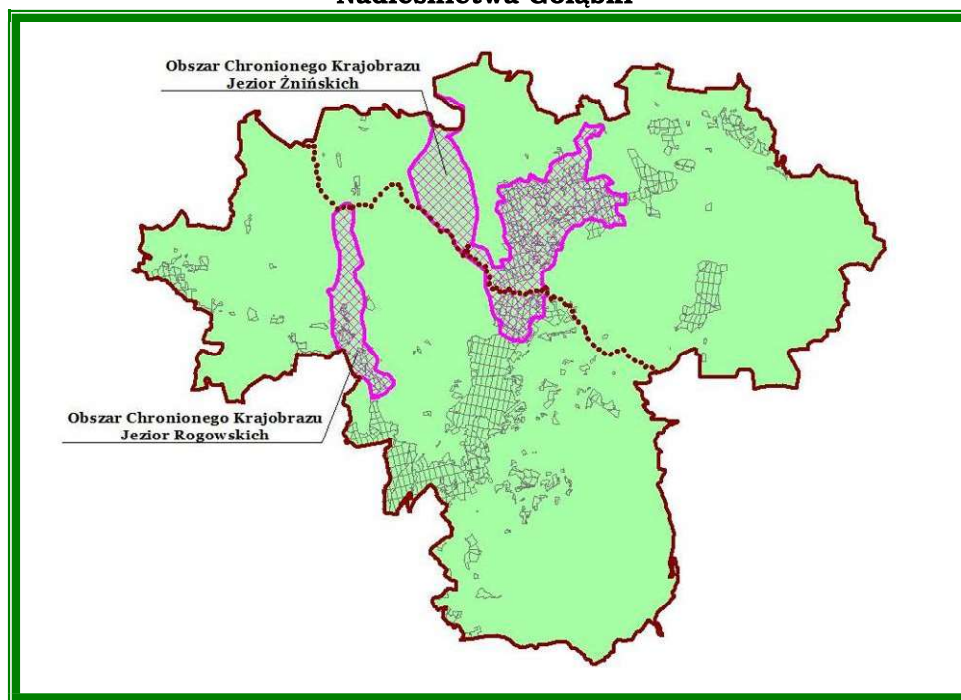
2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (D.U. Woj. Kuj-Pom. Nr 72, poz.1375). Ponowne odniesienie się do nazwy, położenia, opisu granic a także ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów obszaru chronionego krajobrazu znalazło się w Uchwale nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2011 roku (załącznik nr 22).

Obszar ten obejmuje ciąg jezior rynnowych z największymi: Rogowskim, Zioło i Wolskim. Cały obszar zajmuje powierzchnię 1.700 ha (wg rozporządzenia), natomiast jego powierzchnia w stanie posiadania Nadleśnictwa Gołębki wynosi 413,64 ha i jest zlokalizowana tylko w obrębie Gołębki.

Ustalenia czynnej ochrony ekosystemów dla OChK „Jezior Rogowskich” oraz „Jezior Żnińskich” dotyczą: zachowania różnorodności biologicznej siedlisk, ochrony zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej, prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej, zwiększenia lesistości, szczególnie na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe a także sprzyjaniu tworzenia zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej, tworzeniu i utrzymywaniu leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków.

Granice obszarów chronionego krajobrazu zostały naniesione na mapy walorów przyrodniczo-kulturowych i wprowadzone do bazy leśnej mapy numerycznej oraz bazy „Taksator”.

Ryc 35. Obszary chronionego krajobrazu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Gołębki

Na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym,

- przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
 - 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
 - 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
 - 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

Powyższe zakazy nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- 3) realizacji inwestycji celu publicznego.

4.2.4. Obszary Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 roku, w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Według ustawy o ochronie przyrody (Art.25, ust.1) sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- 1) obszary specjalnej ochrony ptaków – Obszary specjalnej ochrony (OSO) – (Special Protection Areas – SPA) zidentyfikowane na podstawie kryteriów określonych w Dyrektywie Rady 79/409/EWG tzw. „Ptasiej”,

- 2) specjalne obszary ochrony siedlisk – Specjalne obszary ochrony (SOO) – (Special Areas of Conservation – SAC) zidentyfikowane na podstawie kryteriów określonych w Dyrektywie Rady 92/43/EWG tzw. „Siedliskowej”.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Gołębki znajdują się dwa obszary Natura 2000, a ich krótka charakterystyka przedstawia się następująco:

Ostoja Barcińsko-Gasawska (kod obszaru PLH040028) w marcu 2011 roku został zatwierdzony jako Obszar o Znaczeniu Wspólnotowym (OZW). Obszar obejmuje powierzchnię 3456,41 ha znajduje się w całości w województwie kujawsko-pomorskim. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się około 3247 ha w tym w stanie posiadania nadleśnictwa 1159,05ha.

Ostoja Barcińsko-Gasawska jest elementem jednego z największych na Pałukach kompleksu leśnego otaczającego rynnę z jeziorami połączonymi rzekami – Gasawką i Notecią. Obejmuje górny bieg rzeki Gasawki wraz z jej odcinkiem źródłowym oraz ciąg głęboko wciętych dolin łączących się z doliną Noteci. Stanowi rynnę, której rozszerzenia wypełniają liczne jeziora. Strome zbocza tych dolin zajmują lasy gradowe, a na niewielkich powierzchniach również świetliste dąbrowy. Wzdłuż brzegów Gasawki obecnie są niewielkie płyty zarastających torfowisk przejściowych a w śródleśnych obniżeniach małe płyty torfowisk wysokich. W zbiornikach wodnych kształtują się zbiorowiska wodne ze związku Nymphaeion. W północnej części, na łąkach na zachód od Barcina odnotowano Starodub łąkowy (*Ostericum palustre*).

Pojezierze Gnieźnieńskie (kod obszaru PLH300026) w marcu 2009 roku został zatwierdzony, jako Obszar o Znaczeniu Wspólnotowym (OZW). Obszar obejmuje powierzchnię 15922,12ha znajduje się w województwie kujawsko-pomorskim oraz wielkopolskim. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się około 993 ha w tym w stanie posiadania nadleśnictwa 40,62 ha.

Obszar o młodoglacjalnej rzeźbie z bogactwem form - rynny polodowcowe, morena czołowa, morena denna, równina sandrowa. W granicach obszaru Natura 2000 znajduje się region charakteryzujący się

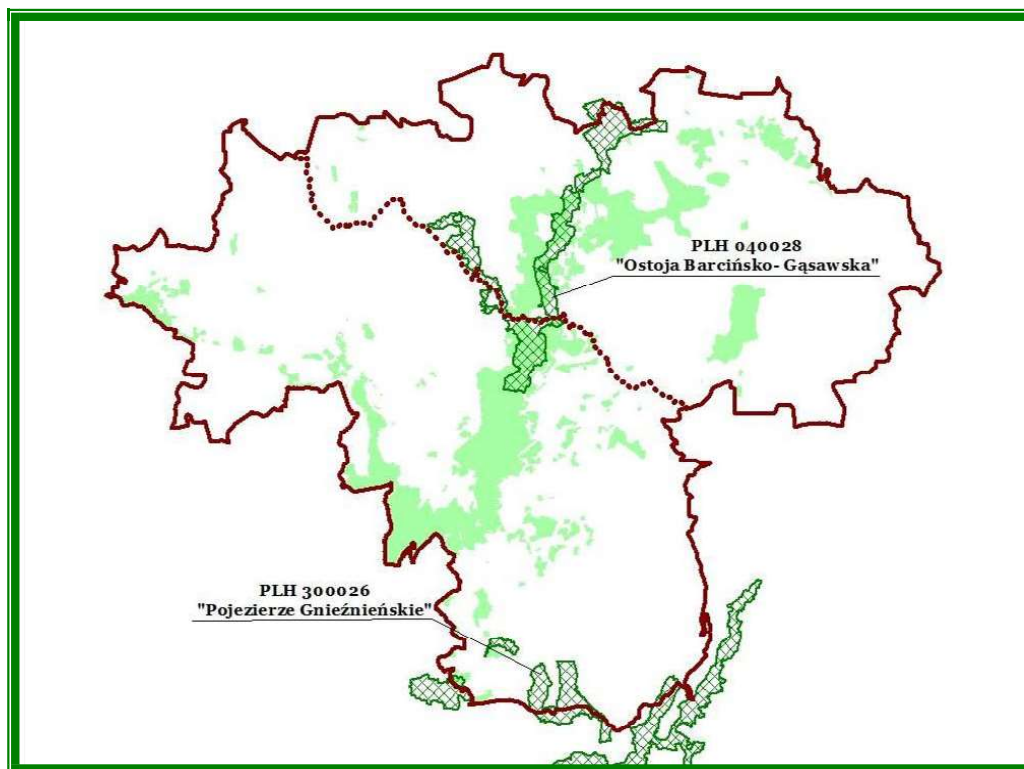
wielkim bogactwem jezior. Są wśród nich jeziora będące największymi: Jez. Powidzkie i Niedzięgiel i często także najgłębszymi w Wielkopolsce: Jez. Powidzkie, Budziszawskie. Oprócz nich znajdują się tu jeziora następujące: Białe, Czarne, Hutka, Kamienieckie, Kosewskie, Modrze, Ostrowickie, Ostrowskie, Procyń, Rusin, Salomonowskie, Skubarczewskie, Słowikowo, Suszewskie, Wierzbiczańskie, Wilczyńskie, Wójcińskie. Przez obszar ostoi przechodzi dział wodny III rzędu rozdzielający zlewnię Noteci i Warty. Na tym obszarze biorą swe źródła rzeki: Wełna, Noteć Zachodnia, Mieszna. Lasy, choć są od wieków użytkowane gospodarczo, to zachowały naturalne rysy. Przeważają drzewostany mieszane. Do najlepiej zachowanych kompleksów leśnych należą Lasy Miradzkie i Skorzęcińskie. Na szczególną uwagę zasługują najlepiej w Wielkopolsce wykształcone i zachowane fitocenozy świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum*. Często spotkać też można bardzo dobrze zachowane fitocenozy grądów środkowoeuropejskich *Galio silvatici-Carpinetum* i kwaśnej dąbrowy *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae*. Na dnie rynien wzdłuż jezior oraz w bezodpływowych zagłębieniach zachowały się fragmenty łągów jesionowo-olszowych *Fraxino-Alnetum* i olsów *Carici elongatae-Alnetum*. W zarastającej misie Jeziora Czarne i Salomonowskiego wykształciły się interesujące zbiorowiska roślinności torfowiska niskiego i przejściowego. W otoczeniu jezior oraz w dolinie Noteci Zachodniej rozciągają się zróżnicowane pod względem syntaksonomicznym i florystycznym zbiorowiska łąkowe. Wśród nich licznie reprezentowane są zbiorowiska kalcyfilne i ziołoroślowe.

Obszar Natura 2000 „Pojezierze Gnieźnieńskie” posiada aktualny Plan Zadań Ochronnych, stanowi on załącznik do elaboratu (Zarządzenie RDOŚ w Poznaniu i RDOŚ w Bydgoszczy z dnia 7 kwietnia 2014r).

Tabela 52. Obszary Natura 2000 występujące w Nadleśnictwa Gołębki

Kod	Nazwa	Typ	Powierzchnia ogólna [ha]	Powierzchnia w stanie posiadania nadleśnictwa[ha]	Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
PLH040028	Ostoja Barcińsko-Gasawska	OZW	3456,41	1159,05	brak
PLH300026	Pojezierze Gnieźnieńskie	OZW	15922,12	40,62	D.U. woj. wlkp z 2014 r. poz. 2383; D.U. woj. kuj-pom z 2014r. poz. 1291

Ryc 36. Zasięgi obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

W ostojach obszarów NATURA 2000 wymogiem jest utrzymanie tzw. właściwego stanu ochrony. Oznacza on zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody:

- właściwy stan ochrony gatunku – to stan, w którym dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało;
- właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego – to stan, w którym naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony.

Na podstawie skompletowanych danych o przedmiotach ochrony, należy dla każdego z nich określić, w formie konkretnych kryteriów, co należy rozumieć jako „właściwy stan ochrony” w konkretnym, rozpatrywanym obszarze. Jest to określenie docelowej wizji właściwego stanu ochrony gatunków/siedlisk przyrodniczych.

Konstruując kryteria „właściwego stanu ochrony” należy w pierwszym rzędzie wykorzystać informacje podane w opracowaniach dotyczących Ochrony Siedlisk i Gatunków – szczególnie w rozdziałach „Uprzywilejowany stan ochrony”. W tym celu należy dokonać porównania lokalnego stanu siedlisk (fizjonomii, składu i innych cech) ze „stanami uprzywilejowanymi”, przedstawionymi w tych opracowaniach. Stopień rozbieżności pozwala na ocenę stanu ochrony stanowisk danego siedliska na obszarze: od dobrej – jeśli rozbieżności nie ma lub jest niewielka, do złej – jeśli rozbieżność jest poważna.

Porównania tego należy dokonać w porozumieniu z lokalnymi lub krajowymi konsultantami naukowymi. Nie powinno ono być automatyczne. Poradniki opisują tylko najbardziej typowe sytuacje. Należy uwzględnić lokalną specyfikę, konkretne kryteria mogą być różne w różnych obszarach.

Kryteria „właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego” powinny odnosić się do:

- zasobów ilościowych siedliska przyrodniczego, tj. jego powierzchni;
- struktury ekosystemu, np. właściwego składu gatunkowego;
- jakości siedliska przyrodniczego, np. różnorodności gatunkowej łąki, lasu;
- braku elementów ekologicznie obcych oraz braku wskaźników degeneracji;
- procesów gwarantujących funkcjonowanie ekosystemu; ich ciągłości i nie zaburzonego przebiegu.

Kryteria „właściwego stanu ochrony gatunku” powinny odnosić się do:

- zasobów ilościowych, tj. liczebności populacji gatunku
- cech populacji gatunku, np. rozrodczości, śmiertelności, struktury wieku i płci;
- zasobów ilościowych i cech jakościowych siedliska gatunku.

Ostoja ptasia ma zapewnić ochronę i zachowanie populacji ptaków naturalnie występujących w stanie dzikim. O wyodrębnieniu obszarów

służących ochronie ptaków w oddzielną kategorię zdecydowały przede wszystkim cechy biologii ptaków, zwłaszcza ich niezwykle silnie rozwinięta wędrowność. O ile chronić inne organizmy koncentrujemy się zazwyczaj na lokalnej populacji, to chronić ptaki nie można się ograniczać tylko do populacji lęgowych. Należy też pamiętać o ptakach okresu pozalęgowego, czyli przebywającego na danym obszarze w czasie wędrówek i zimą. Dlatego właśnie OSO zajmują tak duże powierzchnie.

Szczegółowy opis poszczególnych obszarów Natura 2000 znajduje się w tzw. „standardowych formularzach danych” dostępnych dla każdego obszaru na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska – <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl>. Zawierają one m.in. informacje na temat chronionych w nich siedlisk, zwierząt itp.

4.2.5. Pomniki Przyrody

W myśl ustawy o ochronie przyrody pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Zgodnie z ustawą wprowadzenie ochrony w formie pomników przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy.

Na terenie Nadleśnictwa Gołębki znajduje się obecnie 59 sztuk pomników przyrody. Występują tu dwa skupiska drzew (łącznie 29 drzew); dwadzieścia pięć pojedynczych drzew pomnikowych; cztery głązy narzutowe oraz jedno źródło.

Ryc 37. Pomnik przyrody – „Źródło św. Huberta”

Ryc 38. Pomnik przyrody, głaz narzutowy– „Kamienny dom”

Tabela 53. Wykaz pomników przyrody w Nadleśnictwie Gołębki

L.p.	Nr zarządzenia	Dz. Urz. Woj. poz.	Położenie		Opis obiektu						
			oddz. poddz	gmina, leśnictwo	gatunek rodzaj	wiek	obwód [cm]	wys. [m]	stan zdrow.	pow. [ha]	Uwagi
Obręb Gołębki											
1.	11/91 01.07.91	D.U Woj. Bydg. Nr 15 poz. 120	23b	Gąsawa, Oćwieka	głaz narzutowy	-	800	-	-	-	
			28a	Gąsawa, Oćwieka	Głaz narzutowy	-	910	-	-	-	
			211h	Rogowo, Smolary	Dąb szypułkowy	220	497	24	4	-	
			211c	Rogowo, Smolary	Dąb szypułkowy	220	437	29	2	-	
2.	Uchwała Nr XI/121/04 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolski m z dnia 20 lutego 2004r.	D.U. Woj. Kuj- Pom. Nr 44, poz. 702	139c	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	506	28	2	-	„Mieszko”
			139w	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	349	24	2	-	„Jagiello”
			139c	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	160	347	27	2	-	„Dąb Maryi”
			139j	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	170	372	25	2	-	„Batory”
			139d	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	160	365	27	2	-	„Piast”
			138a	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	210	408	26	2	-	„Ziemowit”
			140h	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	170	446	27	2	-	„Sobieski”
			140h	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	170	442	27	2	-	„Zbyszko”
			140h	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	170	450	28	2	-	„Zawisza”
			139w	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	462	22	4	-	„Śmiały”
			140h	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	170	491	28	2	-	„Kazimierz Wielki”
			141k	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Sosna pospolita	170	171 143 210	20	2	-	„Rzepicha”- trzy konary
			139d	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	170	308	26	2	-	„Zagłoba”

L.p.	Nr zarządzenia	Dz. Urz. Woj. poz.	Położenie		Opis obiektu						
			oddz, poddz	gmina, leśnictwo	gatunek rodzaj	wiek	obwód [cm]	wys. [m]	stan zdrow.	pow. [ha]	Uwagi
2.	Uchwała Nr XI/121/04 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 20 lutego 2004r.	D.U. Woj. Kuj-Pom. Nr 44, poz. 702	140g	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	170	596	24	2	-	„Chrobry”
			139w	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	288 230 338	25	2	-	„Bartosz Kościuszko, Stach” – trzy konary
			139w	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	314 297 244	25	2	-	„Lech, Czech i Rus” – trzy konary
			138h	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Buk zwyczajny	130	212 141 212	26	2	-	„Kmicic” – trzy konary
3.	Uchwała Nr XVI/158/04 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 31 sierpnia 2004r.	D.U. Woj. Kuj-Pom. Nr 101, poz. 1749	139b	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	368	25	2	-	„Jerema”
			139c	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	210	528	27	2	-	„Jurand”
			139c	Janowiec Wielkopolski, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	384	25	2	-	„Łokietek”
4.	Uchwała Nr XXIII/165/05 Rady Gminy w Rogowie z dnia 7 czerwca 2005r.	D.U. Woj. Kuj-Pom. Nr 81, poz. 1499	181g	Rogowo, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	402	25	2	-	
			177a	Rogowo, Mięcierzyn	Dąb szypułkowy	157	426	31	2	-	
			177a	Rogowo, Mięcierzyn	Wiąz	157	225	23	2	-	
			186d	Rogowo, Długi Bród	Głaz narzutowy	-	700	-	-	-	-
5.	305/93 26.10.93	D.U. Woj. Bydg. Nr 20 poz. 316	244h	Trzemeszno, Smolary	Dąb szypułkowy	150	450	26	2	-	-
Obręb Szczepanowo											
1.	11/91 01.07.91	D.U. Woj. Bydg. Nr 15 poz. 120	71f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Głaz narzutowy	-	1325	-	-	-	„Kamienny dom”
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-1	170	227	19,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-2	170	211	20,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-3	170	172	21,0	2	-	Aleja modrzewiowa

L.p.	Nr zarządzenia	Dz. Urz. Woj. poz.	Położenie		Opis obiektu						Uwagi
			oddz, poddz	gmina, leśnictwo	gatunek rodzaj	wiek	obwód [cm]	wys. [m]	stan zdrow.	pow. [ha]	
1.	11/91 01.07.91	D.U Woj. Bydg. Nr 15 poz. 120	63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-4	170	202	22,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-5	170	157	18,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-6	170	205	21,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-7	170	237	21,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-8	170	225	21,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-9	170	194	23,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-10	170	220	22,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-11	170	175	22,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63f	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-12	170	221	20,0	3	-	Aleja modrzewiowa
			63k	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-13	170	192	22,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63k	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-14	170	205	20,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63k	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-15	170	180	16,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63k	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-16	170	275	22,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63k	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-17	170	204	22,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63k	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-18	170	236	21,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63k	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-19	170	234	23,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			63l	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-20	170	221	22,5	2	-	Aleja modrzewiowa

L.p.	Nr zarządzenia	Dz. Urz. Woj. poz.	Położenie		Opis obiektu						
			oddz, poddz	gmina, leśnictwo	gatunek rodzaj	wiek	obwód [cm]	wys. [m]	stan zdrow.	pow. [ha]	Uwagi
1.	11/91 01.07.91	D.U. Woj. Bydg. Nr 15 poz. 120	63l	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-21	170	210	20,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			63l	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-22	170	253	21,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63l	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-23	170	257	22,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			63l	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-24	170	201	21,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63o	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-25	170	173	18,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			63o	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-26	170	233	21,5	2	-	Aleja modrzewiowa
			63o	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	Modrzew europejski-27	170	188	20,0	2	-	Aleja modrzewiowa
			20a	Dąbrowa, Niedźwiedzi Kierz	źródło	-	-	-	-	-	„Źródło św. Huberta”
2.	18/92 08.06.92	D.U. Woj. Bydg. Nr 8, poz. 124	88a	Żnin, Łysinin	Dąb szypułkowy	210	440	24	2	-	-

W alei modrzewiowej występuje różnica w ilości drzew w stosunku do zarządzenia powołującego – brak dwóch modrzewi, które zostały usunięte w 1993 roku, z powodu ich uschnięcia (*zezwoleń OS-III-6130-18/93*). Kolejne trzy drzewa ubyły ze stanu posiadania nadleśnictwa w wyniku sprzedaży osady z gruntem, na którym znajdują się drzewa pomnikowe.

Ryc 39. Pomniki przyrody – „Aleja Modrzewiowa”

4.2.6. Użytki Ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania (art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Ogólna powierzchnia aktualnie zatwierdzonych użytków ekologicznych w stanie posiadania Nadleśnictwa Gołębki wynosi 40,73 ha (obręb Gołębki 11,82ha, obręb Szczepanowo 28,91ha).

Użytki ekologiczne powołano na podstawie dwóch aktów prawnych:

- Rozporządzenia Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004.
- Uchwały Nr XXVII/195/2013r. Rady Gminy Rogowo z dnia 29 listopada 2013r.

W celu sprecyzowania danych określających powierzchnię użytku ekologicznego z oddz. 108a (obr. Szczepanowo) powstała Uchwała Nr XXXII/232/2014 Rady Gminy w Gąsawie z dnia 29 maja 2014r.

Tabela 54. Wykaz użytków ekologicznych w Nadleśnictwie Gołębki

Lp.	Nr zarządzenia data	Dz. Urz.Woj. poz.	Położenie		Pow. [ha]	Opis obiektu	Uwagi
			oddz.	gmina			
			poddz.	leśnictwo			
1	2	3	4	5	6	7	8
OBRĘB GOŁĘBK							
1.	Uchwała Nr XXVII/195/2013 Rady Gminy Rogowo z dnia 29 listopada 2013r.	D.U. Woj. Kuj.-Pom. z 2013r. poz.3996	200c	Rogowo, Długi Bród	11,82	E-LS	Poprzednio rezerwat „Długi Bród”
RAZEM OBRĘB GOŁĘBK					11,82		
OBRĘB SZCZEPANOWO							
2.	1/2004 19.01.2004.	D.U. Woj. Kuj.-Pom. Nr 8, poz. 76	1Cg	Barcin, Szczepanowo	3,76	E-N	
3.	1/2004 19.01.2004.	D.U. Woj. Kuj.-Pom. Nr 8, poz. 76	2a	Barcin, Szczepanowo	19,81	E-N	
4.	1/2004 19.01.2004.	D.U. Woj. Kuj.-Pom. Nr 8, poz. 76	108a	Gąsawa, Łysinin	5,34	E-N	Uchwała nr XXXII/232/2014 Rady Gminy w Gąsawie z dnia 29 maja 2014r. w sprawie zmiany powierzchni obszaru uznanego za użytk ekologiczny
RAZEM OBRĘB GOŁĘBK					28,91		
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO GOŁĘBK					40,73		

4.2.7. Chronione Gatunki Roślin i Zwierząt

Na podstawie prac inwentaryzacyjnych oraz dokumentacji do planu ochrony rezerwatów, standardowych formularzach danych obszarów Natura 2000, danych z nadleśnictwa, opracowań i publikacji naukowych została sporządzona lista gatunków chronionych oraz zagrożonych występujących na terenie Nadleśnictwa Gołębki.

Listy gatunków dziko występujących roślin i zwierząt przyjęto na podstawie *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. z 2014r, poz 1409) oraz *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2014r., poz.1348) z podziałem na rośliny i zwierzęta objęte ochroną ścisłą i częściową.

Tabela 55. Wykaz chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt zainwentaryzowanych podczas prac urzędzeniowych, inwentaryzacji przyrodniczej Natura 2000 lub odnotowanych w opracowaniach dla obszarów chronionych na terenie nadleśnictwa (wg wzoru nr 11 i 12 – zmodyfikowany)

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
ROŚLINY NACZYNIOWE CHRONIONE I RZADKIE						
1.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty	OC	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 33i, m, n, 42f, 104b
2.	<i>Dephne mezereum</i>	Wawrzynek wilczylika	OC	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 21c, 28c, 151a, 203b
3.	<i>Lilium martagon</i>	Lilia złotogłów	OS	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 21b, 61b, d, 200c
4.	<i>Anemone sylvestris</i>	Zawilec wielkokwiatowy	OC	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 16d, f, 30a, c, Obr. Szczepanowo: oddz. 20a
5.	<i>Nymphaea alba</i>	Grzybień biały	OC	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 2c, 18f, 107g, 118a Obr. Szczepanowo: oddz. 152f
6.	<i>Cypripedium calceolus</i>	Obuwik pospolity	OS	VU/-	X	Obr. Gołębki: oddz. 138b
7.	<i>Polytrichum commune</i>	Płonnik pospolity	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
8.	<i>Allium ursinum</i>	Czosnek niedźwiedzi	OC	V/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 25c
9.	<i>Angelica palustris</i>	Starodub łąkowy	OS	-/V	X	Obszar Natura 2000 „Ostoja Barcińsko-Gaśawska”
10.	<i>Aldrovanda vesiculosa</i>	Aldrovanda pęcherzykowata	OS	CR/Ex	X	Obszar Natura 2000 „Pojezierze Gnieźnieńskie”
11.	<i>Apium repens</i>	Selery błotne	OS	CR/-	X	Obszar Natura 2000 „Pojezierze Gnieźnieńskie”
12.	<i>Drepanocladus vernicosus</i>	Sierpowiec błyszczący	OS	-/-	X	Obszar Natura 2000 „Pojezierze Gnieźnieńskie”
13.	<i>Liparis loselii</i>	Liptennik Loesea	OS	VU/-	X	Obszar Natura 2000 „Pojezierze Gnieźnieńskie”

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
<u>OWADY</u>						
1.	<i>Gryllus campestris</i>	Świerszcz polny	OS	-/-	-	L-ctwo Mięcierzyn przy oddz. 144/145
<u>PŁAZY I GADY</u>						
1.	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta	OS	NT/V	X	Prawdopodobne stanowisko Obr Szczepanowo: oddz. 65d, f, g
2.	<i>Triturus vulgaris</i>	Traszka zwyczajna	OC	-/V	-	Obr. Gołabki: oddz. 166, Obr. Szczepanowo: 65d, f, g
3.	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny	OS	-/E	X	Obr Gołabki: oddz. 129, 25b, przy 145, przy 141, 140, 144 Obr Szczepanowo: oddz. 65f, 71b, 117k, 18, mokradło na S od Szczepanowa
4.	<i>Pelobates fuscus</i>	Grzebiuszka ziemna	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
5.	<i>Bufo bufo</i>	Ropucha szara	OC	-/-	-	Obr. Gołabki: 144
6.	<i>Bufo viridis</i>	Ropucha zielona	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
7.	<i>Bufo calamita</i>	Ropucha paskówka	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
8.	<i>Hyla arborea</i>	Rzekotka drzewna	OS	-/V	-	Obr. Gołabki: oddz. 26A, 140
9.	<i>Rana lessonae</i>	Żaba jeziorkowa	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
10.	<i>Rana ridibunda</i>	Żaba śmieszka	OC	-/-	-	Obr. Gołabki: oddz. 11, 129, 140b, 141o przy, 101 Obr. Szczepanowo: oddz. 117k,
11.	<i>Rana esculenta</i>	Żaba wodna	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
12.	<i>Rana temporaria</i>	Żaba trawna	OC	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
13.	<i>Rana terrestris</i>	Żaba moczarowa	OS	-/V	-	Obr. Gołabki: oddz. 101

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
14.	<i>Anquis fragilis</i>	Padalec zwyczajny	OC	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
15.	<i>Lacerta agilis</i>	Jaszczurka zwinka	OC	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 129, 151 Obr. Szczepanowo: oddz. 117, 123, 111, 118, 36,
16.	<i>Lacerta vivipara</i>	Jaszczurka żyworodna	OC	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
17.	<i>Natrix natrix</i>	Zaskroniec zwyczajny	OC	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
18.	<i>Vipera berus</i>	Żmija zygzakowata	OC	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
<u>PTAKI</u>						
1.	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz dwuczuby	OS	-/-	-	Zatoka J. Ostrowskiego Obr. Gołębki: jezioro przy oddz. 52, J. Pniewskie
2.	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz rdzawoszyi	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
3.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Perkozek	OS	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 11
4.	<i>Ciconia ciconia</i>	Bocian biały	OS	-/-	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
5.	<i>Cygnus olor</i>	Łabędź niemy	OS	-/-	-	J. Ostrowickie Obr. Gołębki: przy oddz. 52, oddz. 14, przy oddz. 145
6.	<i>Anas querquedula</i>	Cyranka	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
7.	<i>Mergus merganser</i>	Nurogęś	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
8.	<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy	OS	-/V	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
9.	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastrząb gołębiarz	OS	-/V	-	Obr. Gołębki: oddz. 123 Obr. Szczepanowo: oddz. 101
10.	<i>Accipiter nisus</i>	Krogulec	OS	-/V	-	Obr. Gołębki: oddz. 42
11.	<i>Buteo buteo</i>	Myszołów zwyczajny	OS	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 129, 118, 139, 101 Obr. Szczepanowo: oddz. 105g

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
12.	<i>Buteo lagopus</i>	Myszołów włochaty	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
13.	<i>Milvus milvus</i>	Kania ruda	OS	NT/R	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
14.	<i>Falco tinnunculus</i>	Pustułka	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
15.	<i>Falco subbuteo</i>	Kobuz	OS	-/R	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
16.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik	OS	LC/R	X	Obr. Szczepanowo: oddz. 132h
17.	<i>Grus grus</i>	Żuraw	OS	-/V	X	Obr. Gołębki: oddz. 10, 129, 186, 178, 244 Obr. Szczepanowo: 96/97, 96a, 95g
18.	<i>Crex crex</i>	Derkacz	OS	-/V	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
19.	<i>Vanellus vanellus</i>	Czajka	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
20.	<i>Bucephala clangula</i>	Gagot	OS	-/-	-	Obr. Gołębki: jezioro przy oddz. 52
21.	<i>Gallinula chloropus</i>	Kokoszka zwyczajna	OS	LC/-	-	Zatoka J. Ostrowskiego Obr. Gołębki: oddz. 11, 145
22.	<i>Tringa nebularia</i>	Brodziec kwokacz	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
23.	<i>Tringa hypoleucos</i>	Brodziec piskliwy	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
24.	<i>Tringa totanus</i>	Brodziec krwawodzioby	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
25.	<i>Tringa ochropus</i>	Brodziec samotny	OS	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 33j
26.	<i>Tringa glareola</i>	Łęczak	OS	LC/-	-	mokradło na S od Szczepanowa
27.	<i>Sterna hirundo</i>	Rybitwa zwyczajna	OS	-/V	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
28.	<i>Sterna albifrons</i>	Rybitwa białoczelna	OS	NT/R	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
29.	<i>Chlidonias niger</i>	Rybitwa czarna	OS	-/V	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
30.	<i>Calumba vanelellus</i>	Gołąb siniak	OS	-/R	-	Obr. Gołębki: oddz. 179
31.	<i>Streptopelia decaocto</i>	Sierpówka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
32.	<i>Streptopelia turtur</i>	Turkawka	OS	-/-	-	Obr. Gołębki: oddz. 42, 88, 138, 146, Obr. Szczepanowo: 88
33.	<i>Cuculus canorus</i>	Kukulka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
34.	<i>Strix aluco</i>	Puszczyk	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
35.	<i>Asio otus</i>	Uszatka	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
36.	<i>Tyto alba</i>	Płomykówka	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
37.	<i>Upupa epops</i>	Dudek	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
38.	<i>Jynx torquilla</i>	Krętogłów	OS	-/-	-	Obręb Gołębki: oddz. 63
39.	<i>Picus viridis</i>	Dzięcioł zielony	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
40.	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny	OS	-/V	X	Obr. Gołębki: oddz. 60, 117, 145 78/89
41.	<i>Dryobates major</i>	Dzięcioł duży	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
42.	<i>Dryobates medius</i>	Dzięcioł średni	OS	-/R	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
43.	<i>Dryobates minor</i>	Dzięciołek	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
44.	<i>Galerida cristata</i>	Dzierlatka	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
45.	<i>Alauda arvensis</i>	Skowronek polny	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
46.	<i>Riparia riparia</i>	Brzegówka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
47.	<i>Hirundo rustica</i>	Dymówka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
48.	<i>Delichon urbica</i>	Oknówka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
49.	<i>Anthus campestris</i>	Świergotek polny	OS	-/V	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
50.	<i>Anthus trivialis</i>	Świergotek drzewny	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
51.	<i>Anthus pratensis</i>	Świergotek łąkowy	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
52.	<i>Prunela modularis</i>	Płochacz pokrzywnica	OS	LC/-	-	Obr. Szczepanowo; oddz. 32
53.	<i>Motacilla alba</i>	Płiszka siwa	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
54.	<i>Motacilla flava</i>	Płiszka żółta	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
55.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Strzyżyk	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
56.	<i>Prunella modularis</i>	Pokrzywnica	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
57.	<i>Erithacus rubecula</i>	Rudzik	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
58.	<i>Luscinia luscinia</i>	Słowiak szary	OS	-/-	-	Obr. Gołębki; oddz. 129
59.	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Kopciuszek	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
60.	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Pleszka	OS	-/-	-	Obr. Gołębki; oddz. 55, 101 Obr. Szczepanowo; oddz. 138
61.	<i>Saxicola ruberta</i>	Pokląska	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
62.	<i>Saxicola torquata</i>	Kląskawka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
63.	<i>Turdus merula</i>	Kos	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
64.	<i>Turdus pilaris</i>	Kwiczół	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
65.	<i>Turdus viscivorus</i>	Paszkot	OS	LC/-	-	Obr. Gołębki; oddz. 77, 101 Obr. Szczepanowo; 32
66.	<i>Trubadus philomelos</i>	Drozd śpiewak	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
67.	<i>Locustella naevia</i>	Świerszczak	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
68.	<i>Locustella fluviatilis</i>	Strumieniówka	OS	-/-	-	Obr. Gołębki; oddz. 140
69.	<i>Locustella luscinioides</i>	Brzęczka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
70.	<i>Acrocephalus schoenobaenos</i>	Rokitniczka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
71.	<i>Acrocephalus palustris</i>	Łozówka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
72.	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Trzcinniczek	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
73.	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Trzciniak	OS	-/-	-	Obr. Gołabki: oddz. przy 105 Obr. Szczepanowo: oddz. przy 52, 129, na S od oddz. 141
74.	<i>Hippolais icterina</i>	Zaganiacz	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
75.	<i>Sylvia nisoria</i>	Pokrzewka jarzębata	OS	-/V	X	obszar Nadleśnictwa Gołabki
76.	<i>Sylvia curruca</i>	Piegiża	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
77.	<i>Sylvia communis</i>	Pokrzewka cierniówka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
78.	<i>Sylvia borin</i>	Pokrzewka ogrodowa	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
79.	<i>Sylvia atricapilla</i>	Pokrzewka czarnobista	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
80.	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Świstunka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
81.	<i>Phylloscopus collybita</i>	Pierwiosnek	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
82.	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Piecuszek	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
83.	<i>Muscicapa striata</i>	Mucholówka szara	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
84.	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Mucholówka żałobna	OS	LC/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
85.	<i>Regithalos caudatus</i>	Raniuszek	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
86.	<i>Parus palustris</i>	Sikora uboga	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
87.	<i>Parus montanus</i>	Sikora czarnogłówna	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
88.	<i>Parus cristatus</i>	Sikora czubata	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
89.	<i>Parus ater</i>	Sikora sosnowka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
90.	<i>Parus caeruleus</i>	Sikora modra	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
91.	<i>Parus major</i>	Sikora bogatka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
92.	<i>Lullula arborea</i>	Lerka	OS	LC/-	-	Obr. Gołabki: oddz. 55 Obr. Szczepanowo: oddz. 36
93.	<i>Sitta europaea</i>	Kowalik	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
94.	<i>Certhia familiaris</i>	Pelzacz leśny	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
95.	<i>Certhia brachydactyla</i>	Pelzacz ogrodowy	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
96.	<i>Remiz pendulinus</i>	Remiz	OS	-/V	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
97.	<i>Oriolus oriolus</i>	Wilga	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
98.	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek	OS	-/-	X	Obręb Gołabki: oddz. 140/141, 146
99.	<i>Garrulus glandarius</i>	Sójka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
100.	<i>Pica pica</i>	Sroka	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
101.	<i>Corvus frugilegus</i>	Gawron	OS*	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
102.	<i>Corvus corone</i>	Wrona siwa	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
103.	<i>Corvus monedula</i>	Kawka	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
104.	<i>Corvus corax</i>	Kruk	OC	-/-	-	Obr. Gołabki: oddz. 118, 140
105.	<i>Sturnus vulgaris</i>	Szpak	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
106.	<i>Passer domesticus</i>	Wróbel	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
107.	<i>Passer montanus</i>	Mazurek	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
108.	<i>Fringilla coelebs</i>	Zięba	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
109.	<i>Regulus regulus</i>	Mysikrólik	OS	LC/R	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
110.	<i>Serinus serinus</i>	Kulczyk	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
111.	<i>Carduelis chloris</i>	Dzwoniec	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki
112.	<i>Carduelis carduelis</i>	Szczygieł	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołabki

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
113.	<i>Carduelis carduelis</i>	Makolągwa	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
114.	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Dziwonia	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
115.	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Gil	OS	-/R	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
116.	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Grubodziub	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
117.	<i>Emberiza citrinella</i>	Trznadel	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
118.	<i>Emberiza hortulana</i>	Ortolan	OS	-/-	X	Obr. Gołębki: oddz. 139 (aleja jaworowa), N część oddz. 144
119.	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Potrzos	OS	-/-	-	Obr. Gołębki: przy oddz. 141
120.	<i>Emberiza calandra</i>	Potrzeszcz	OS	-/R	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
SSAKI						
1.	<i>Erinaceus concolor</i>	Jeż wschodni	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
2.	<i>Talpa europaea</i>	Kret	OC*	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
3.	<i>Sorex araneus</i>	Ryjówka aksamitna	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
4.	<i>Sorex minutus</i>	Ryjówka malutka	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
5.	<i>Neomys fodiens</i>	Rzęsorek rzeczek	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
6.	<i>Neomys anomalus</i>	Rzęsorek mniejszy	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
7.	<i>Myotis myotis</i>	Nocek duży	OS	-/-	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
8.	<i>Myotis Nattereri</i>	Nocek Natterera	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
9.	<i>Myotis daubentonii</i>	Nocek rudy	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
10.	<i>Eptesicus serotinus</i>	Mroczek późny	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
11.	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Karlik malutki	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kategoria ochronności	Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych/ Czerwona Lista - kuj-pom	Natura 2000	Występowanie i stan gatunku
1	2	3	4	5	6	7
12.	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Karlik większy	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
13.	<i>Nyctalus noctula</i>	Bobrowiec wielki	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
14.	<i>Plecotus auritus</i>	Gacek brunatny	OS	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
15.	<i>Barbastella barbastellus</i>	Mopek	OS	-/-	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
16.	<i>Sciurus vulgaris</i>	Wiewiórka	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
17.	<i>Mustela nivalis</i>	Łasica łąska	OC	-/-	-	obszar Nadleśnictwa Gołębki
18.	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski	OC	-/-	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki
19.	<i>Lutra lutra</i>	Wydra	OC	-/V	X	obszar Nadleśnictwa Gołębki

*Gawron - ochrona ścisła – osobniki poza obszarem administracyjnym miast (w obszarach administracyjnych miast – ochrona częściowa)

* Kret – ochrona częściowa - osobniki znajdujące się poza terenem ogrodów, upraw ogrodniczych, szkółek leśnych, trawiastych lotnisk, ziemnych konstrukcji hydrotechnicznych oraz obiektów sportowych

Ryc 40. Wawrzynek wilczelyko**Ryc 41. Grzybień biały****Ryc 42. Kumak nizinny**

Na szczególną uwagę zasługuje bielik, którego gniazdo (oddz. 132h) zostało objęte ochroną strefową. Zasięg poszczególnych stref przedstawia poniższa tabela.

Tabela 56. Wykaz zasięgu stref ochronnych ptaków chronionych Nadleśnictwa Gołębki

Gatunek	Obręb / Leśnictwo	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej
Bielik	Szczepanowo / Łysin	132a, b, c, d, f, g, h, ~a, ~b;	127h, i; 131c, d, g, h, i, j, ~d, ~f, ~g; 132i, j, k, l, m, ~c, ~d, ~f; 133a, b, l, ~a;

Ryc 43. Bielik

Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych – publikowana przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN) to lista zagrożonych wyginięciem gatunków organizmów. Ukazała się po raz pierwszy w 1963 roku. Edycja Czerwonej Księgi (rok 2007) zawiera spis 41415 gatunków, z których 16306 jest zagrożonych wyginięciem. Liczba gatunków uznanych za wymarłe wzrosła w porównaniu z edycją 2006 do 785, a wymarłych na wolności – do 65.

Edycja 2006 zawierała spis 7 700 gatunków zwierząt, około 8 400 gatunków roślin oraz 3 gatunki grzybów, co łącznie daje ponad 16 tysięcy gatunków zagrożonych. Większość z nich uzyskała status zagrożonych w wyniku działalności człowieka.

Informacje gromadzone w systemie IUCN są grupowane w kategoriach określających stopień zagrożenia wyginięciem danego gatunku.

Kryteria zaliczenia gatunku do danej kategorii w roku 2001 określono w dokumencie 2001 Categories & Criteria (version 3.1).

Tabela 57. Oznaczenia używane w Categories & Criteria.

oszacowane	rozpoznane	zagrożone wyginięciem	EX	wymarłe (extinct), oznaczane znakiem †
			EW	wymarłe na wolności (extinct in the wild) – wymarłe w stanie dzikim - klasyfikuje się jako wymarłe na wolności, co oznacza, że pojedyncze okazy, czy nawet populacje mogą żyć jeszcze w hodowlach i ogrodach zoologicznych
			CR	krytycznie zagrożone (critically endangered) – najbardziej zagrożone gatunki
			EN	zagrożone (endangered) – przypisuje się im wysokie ryzyko wymarcia w niedalekiej przyszłości
			VU	narażone (vulnerable) – gatunki, które mogą wymrzeć stosunkowo niedługo, choć nie tak szybko jak zagrożone
			NT	bliskie zagrożenia (near threatened) – gatunki bliskie zaliczenia do poprzedniej kategorii, ale jeszcze się do niej nie kwalifikujące
			LC	najmniejszej troski (least concern)
		niedostatecznie rozpoznane		DD (data deficient) – taksony o nieokreślonym stopniu zagrożenia, wymagającym dokładniejszych danych.
nie oszacowane według kryteriów IUCN			NE (not evaluated)	

Polska Czerwona Księga zawiera dla zwierząt: **EX** – gatunki wymarłe (2 gatunki), **EXP** – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe w Polsce (14 gatunków), **CR** – gatunki skrajnie zagrożone (22 gatunki), **EN** – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone (24 gatunki), **VU** – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie (15 gatunków), **NT** – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia (30 gatunków), **LC** – gatunki na razie nie zagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi (23 gatunki). Dla roślin przedstawia się wykaz następująco: **EX** (*extinct*) – w Polsce całkowicie wymarłe lub **EW** (*extinct in wild*) – wymarłe w naturze (38 gatunków), **CR** (*critical*) – krytycznie zagrożone (74), **EN** (*endangered*) – zagrożone (59), **VU** (*vulnerable*) – narażone (102), **LR** (*low risk*) – gatunki niskiego ryzyka (21), **DD** (*data deficient*) – stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych (2).

Czerwona lista roślin i grzybów Polski – lista taksonów (w ogromnej większości w randze gatunków) zagrożonych na terenie Polski wyginięciem, a także tych, które już wyginęły. Obejmuje takie grupy organizmów, jak: rośliny naczyniowe, mchy, wątrobowce i glewiki, porosty, glony, grzyby

(wielkoowocnikowe) i śluzowce występujące w XIX i XX wieku na terenie Polski w jej obecnych granicach. Jest to pełny rejestr gatunków zagrożonych, wraz z ich klasyfikacją do odpowiednich kategorii zagrożenia opracowany przez Instytut Botaniki im. prof. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. W trzecim wydaniu brak listy zagrożonych mchów. Opracowanie napisane jest w języku polskim i angielskim.

W trzecim wydaniu z 2006 wprowadzono następujące kategorie zagrożenia:

- Ex – Wymarłe i zaginione – gatunki, które nie występują już w Polsce na znanych dawniej stanowiskach i nie znaleziono nowych ich stanowisk;
- EW – Wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie lub na stanowiskach zastępczych;
- E – Wymierające – krytycznie zagrożone – gatunki mocno zagrożone wymarciem, przetrwanie których jest mało prawdopodobne, jeśli będą się utrzymywać istniejące czynniki zagrożenia. Zaliczono tu gatunki określone jako CR, czyli krytycznie zagrożone;
- |E| – Wymierające krytycznie zagrożone – gatunki silnie zagrożone wymarciem na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania;
- V – Narażone- zagrożone wyginięciem – jeżeli nie znikną czynniki ich zagrożenia, to w najbliższej przyszłości gatunki te przesunięte zostaną do kategorii wymierających;
- |V| – Narażone – zagrożone na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania;
- R – Rzadkie (potencjalnie zagrożone) – występujące na małych obszarach oraz występujące w dużym rozproszeniu. Zaliczono tu gatunki o małym zagrożeniu, określane jako LR;
- I – O nieokreślonym zagrożeniu – gatunki, dla których brak jest pewnych źródeł informacji, by zaliczyć je do określonej kategorii, z różnych informacji jednak wiadomo, że są zagrożone, wymierające lub już wymarłe.

Liczby gatunków w poszczególnych grupach organizmów wg autorów opracowania:

- rośliny naczyniowe: Ex – 44, EW – 3, E – 144, V – 183, R – 107, |E| – 25. Razem 506 gatunków, co stanowi 21% rodzimej flory Polski;

- wątrobowce i giewonki: Ex – 2, E – 21, V – 16, R – 38, I – 15. Razem 92 gatunki, co stanowi 38,7% wszystkich gatunków rodzimej flory Polski;
- grzyby (wielkoowocnikowe): Ex – 53, E – 425, V – 175, R – 270, I – 40. Razem 963 gatunki;
- glony: 594 gatunki. Lista ma charakter tylko orientacyjny i prowizoryczny, w znacznym stopniu jest niepełna;
- porosty: 886 taksonów. Zastosowano do ich podziału inne kryteria zagrożenia;
- śluzowce: 82 gatunki. Lista oparta jest na niewielkiej ilości danych.

Łącznie lista zawiera 3123 taksony.

Liczby te oczywiście nie są ostateczne. W miarę opracowywania danych na temat kolejnych gatunków zagrożonych i upływu czasu powodującego zmiany stopnia zagrożenia i stanu wiedzy zasobach roślin w środowisku – spodziewać się należy, że kolejne wydania książki będą coraz bardziej obszerne. Tworzenie i aktualizowanie książki ma duże znaczenie nie tylko w zakresie związanym z porządkowaniem wiedzy naukowej o florze Polski, ale jest przydatne w działaniach związanych z ochroną przyrody oraz w szeroko pojętej edukacji przyrodniczej.

Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych w Polsce obejmuje 963 gatunków, tj. ok. $\frac{1}{4}$ wszystkich gatunków grzybów wielkoowocnikowych, jakie prawdopodobnie występują w Polsce. W stosunku do wcześniejszej listy z roku 1992 zawierającej 1013 gatunki, usunięto gatunki pospolite, częste i niezagrożone, a dodano liczne nowe, rzadkie lub zagrożone gatunki, oraz wprowadzono zmiany kategorii zwykle uściślające przyczynę zagrożenia gatunku. Kategorie zagrożenia są spójne z tymi stosowanymi w stosunku do roślin.

Na terenie Nadleśnictwa występuje dużo gatunków chronionych, rzadkich roślin oraz zwierząt. Liczebność wybranych grup organizmów w Nadleśnictwie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 58. Zestawienie liczbowe fauny i flory

Grupa systematyczna	Gatunki objęte ochroną	Gatunki Natura 2000 wg dyrektyw EWG	Gatunki zapisane w Czerwonej liście roślin i grzybów Polski (2006r)	Gatunki zapisane w Czerwonej liście w regionie kuj-pom
Rośliny naczyniowe	13	6	5	2

Grupa systematyczna	Gatunki objęte ochroną	Gatunki Natura 2000 wg dyrektyw EWG	Gatunki zapisane w Polskiej Czerwonej Księdze	Gatunki zapisane w Czerwonej Liście w regionie kuj-pom
Owady	1	-	-	-
Płazy i Gady	18	2	1	13
Ptaki	120	15	10	30
Ssaki	19	4	-	1

4.2.8. Cenne siedliska przyrodnicze

Nową formą ochrony przyrody, nie ujętą odrębnie w ustawie o ochronie przyrody, ale związaną z obszarami Natura 2000 są cenne siedliska przyrodnicze. Wykaz cennych siedlisk zawiera Rozporządzenie Ministra Środowiska 9 sierpnia 2012 zmieniające rozporządzenia z dnia 13 kwietnia 2010 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2010 nr 0 poz. 1041).

Siedliska przyrodnicze Natura 2000 (wg Inwentu 2007r.). Po pracach urzędzeniowych skorygowaną powierzchnie siedlisk przyrodniczych, znajdujących się w obszarach Natura 2000, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 59. Zestawienie siedlisk przyrodniczych w obszarach Natura 2000 występujących w Nadleśnictwie Gołębki

L.p.	Nazwa siedliska przyrodniczego	Kod siedliska przyrodniczego	Powierzchnia wg stanu zachowania [ha]			Razem
			A	B	C	
1.	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150	29,88	4,27	4,46	38,61
2.	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	0,25	2,30	-	2,55
3.	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	0,62	0,50	-	1,12
4.	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	9170	25,46	2,65	7,42	35,53
5.	Kwaśne dąbrowy	9190	-	62,87	28,14	91,01
6.	Lęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	33,25	11,50	17,11	61,86
7.	Lęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	91F0	0,81	-	-	0,81
8.	Ciepolubne dąbrowy	91I0	7,56	31,89	-	39,45
Razem cenne siedliska przyrodnicze			97,83	115,98	57,13	270,94

Dla wszystkich drzewostanów występujących na siedliskach przyrodniczych, w obszarach Natura 2000 indywidualnie określono TD zgodne z określonym zbiorowiskiem roślinnym.

Tabela 60. Cenne siedliska przyrodnicze w obszarze Natura 2000 obejmujące całe wydzielania.

Adres leśny	Pow.[ha]	Kod siedliska	Stan zachowania
Obręb Gołębki			
12-08-1-01-1 -a -00	2,26	91E0	C
12-08-1-01-1 -h -00	1,00	91E0	C
12-08-1-01-2 -a -00	2,41	91E0	A
12-08-1-01-2 -c -00	5,81	3150	A
12-08-1-01-2 -d -00	2,90	91E0	A
12-08-1-01-3 -a -00	1,73	91E0	A
12-08-1-01-3 -b -00	0,55	3150	A
12-08-1-01-5 -a -00	1,30	91E0	A
12-08-1-01-5 -b -00	6,41	9190	B
12-08-1-01-5 -d -00	4,28	9190	B
12-08-1-01-6 -a -00	2,36	91E0	A
12-08-1-01-6 -c -00	3,57	9170	C
12-08-1-01-7 -a -00	0,91	91E0	B
12-08-1-01-7 -c -00	0,74	91E0	C
12-08-1-01-13 -h -00	0,25	3150	B
12-08-1-01-14 -c -00	2,60	3150	A
12-08-1-01-14 -d -00	1,01	3150	A
12-08-1-01-14 -g -00	0,16	91E0	A
12-08-1-01-14 -h -00	1,25	91E0	A

Adres leśny	Pow.[ha]	Kod siedliska	Stan zachowania
12-08-1-01-15 -f -00	1,71	9190	C
12-08-1-01-16 -a -00	2,70	9190	C
12-08-1-01-16 -d -00	2,98	9190	C
12-08-1-01-20 -i -00	0,19	3150	B
12-08-1-01-20 -j -00	0,31	3150	B
12-08-1-01-21 -a -00	3,28	91E0	B
12-08-1-01-21 -b -00	11,41	9190	B
12-08-1-01-21 -c -00	0,94	3150	A
12-08-1-01-22 -b -00	8,10	9190	B
12-08-1-01-22 -c -00	24,44	9190	B
12-08-1-01-22 -d -00	0,62	7140	A
12-08-1-01-23 -a -00	12,81	9190	C
12-08-1-01-23 -d -00	3,85	9170	C
12-08-1-01-23 -f -00	0,25	7110	A
12-08-1-01-28 -d -00	0,35	3150	A
12-08-1-01-28 -g -00	0,99	91E0	C
12-08-1-01-28 -h -00	0,98	3150	A
12-08-1-01-28 -i -00	1,72	91E0	A
12-08-1-01-28 -k -00	4,67	91E0	A
12-08-1-01-28 -l -00	0,31	3150	A
12-08-1-01-29 -a -00	2,57	9190	B
12-08-1-01-30 -a -00	7,94	9190	C
12-08-1-01-31 -h -00	1,92	91E0	C
12-08-1-01-31 -k -00	0,92	91E0	B
12-08-1-01-32 -b -00	1,16	91E0	B
12-08-1-01-32 -c -00	1,76	3150	A
12-08-1-01-32 -h -00	2,35	91E0	A
12-08-1-01-32 -p -00	1,54	91E0	A
12-08-1-01-32 -r -00	0,34	3150	A
12-08-1-01-33 -k -00	2,67	3150	A
12-08-1-01-33 -l -00	2,02	91E0	A
12-08-1-01-34 -j -00	0,84	91E0	A
12-08-1-01-42 -f -00	1,56	91E0	C
12-08-1-01-43 -b -00	0,78	91E0	B
12-08-1-01-43 -g -00	0,59	3150	C
12-08-1-01-43 -h -00	2,59	91E0	B
12-08-1-01-43 -i -00	0,77	3150	C
12-08-1-01-44 -g -00	1,04	3150	B
12-08-1-01-46 -a -00	1,86	91E0	A
12-08-1-04-289 -f -00	1,51	3150	C
Razem Obręb Gołębki	160,84		

Adres leśny	Pow.[ha]	Kod siedliska	Stan zachowania
Obręb Szczepanowo			
12-08-2-08-16A -b -00	2,76	91E0	C
12-08-2-08-16A -d -00	0,80	91E0	C
12-08-2-08-16A -h -00	1,94	91E0	C
12-08-2-09-88A -m -00	2,07	3150	B
12-08-2-10-95 -m -00	0,54	91E0	A
12-08-2-10-95 -n -00	4,45	9170	A
12-08-2-10-105 -a -00	0,81	91F0	A
12-08-2-10-105 -b -00	0,95	91E0	B
12-08-2-10-105 -c -00	0,97	91E0	A
12-08-2-10-105 -d -00	9,02	9170	A
12-08-2-10-105 -f -00	3,53	9170	A
12-08-2-10-106 -c -00	1,94	9170	A
12-08-2-10-106 -d -00	2,65	9170	B
12-08-2-10-106 -f -00	1,57	91E0	A
12-08-2-10-106 -h -00	6,52	9170	A
12-08-2-10-107 -j -00	1,35	91E0	C
12-08-2-10-109 -d -00	0,95	9190	B
12-08-2-09-110A -d -00	2,30	7110	B
12-08-2-09-117 -b -00	1,79	91E0	C
12-08-2-09-117 -k -00	1,21	3150	C
12-08-2-09-121 -b -00	0,41	3150	B
12-08-2-09-122 -b -00	19,08	91I0	B
12-08-2-09-123 -a -00	2,89	9190	B
12-08-2-09-123 -c -00	3,07	91I0	B
12-08-2-09-123 -d -00	9,74	91I0	B
12-08-2-09-123 -f -00	1,82	9190	B
12-08-2-09-123 -g -00	7,56	91I0	A
12-08-2-09-123 -h -00	0,50	7140	B
12-08-2-10-137 -p -00	2,14	3150	A
12-08-2-10-137 -r -00	0,39	91E0	A
12-08-2-10-137 -y -00	0,73	3150	A
12-08-2-10-137 -z -00	3,70	3150	A
12-08-2-10-140B -d -00	2,49	3150	A
12-08-2-10-146 -d -00	2,67	91E0	A
12-08-2-10-146 -f -00	0,38	3150	C
12-08-2-10-152 -c -00	0,91	91E0	B
12-08-2-10-152 -f -00	3,50	3150	A
Razem Obręb Szczepanowo	110,10		
Razem Nadleśnictwo:	270,94		

Lokalizację cennych siedlisk przyrodniczych przyjęto na podstawie Inwentu z 2007 roku. Zaleca się ponownie zweryfikować lokalizację siedliska przyrodniczego ciepłolubne dąbrowy (91I0), szczególnie w obrębie Szczepanowo oddz. 122b.

W zasięgu obszarów Natura 2000 występuje ponadto jedno siedlisko punktowe w obrębie Gołębki, oddz. 33h o powierzchni 0,60 ha (pow. wydz. 2,64ha).

Na przedstawionych powyżej siedliskach chronionych należy kierować się następującymi przesłankami (W. Cyzman 2008):

1. Podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek, uzupełnień pozostaje określony dla każdego typu siedliskowego lasu docelowy skład gatunkowy oraz wyjściowy skład gatunkowy upraw i odnowień przyjęty przez NTG.
2. Kontynuacja pielęgnacji upraw założonych preferująca gatunki właściwe dla siedliska,
3. Pielęgnacja upraw bez użycia herbicydów,
4. Ochrona i pielęgnacja odnowień naturalnych,
5. Intensywność zabiegów pielęgnacyjnych i ich charakter muszą wynikać z potrzeby ochrony siedliska i zmierzać do ukształtowania struktury i składu drzewostanu zgodnego z siedliskiem i charakterystycznego dla zespołu (podzespołu) leśnego, jako zadanie długoplanowe,
6. Powstające luki i przerzedzenia należy wykorzystywać do odnowienia naturalnego lub sztucznego gatunków charakterystycznych i typowych dla danego zespołu (podzespołu leśnego),
7. Preferować naturalne odnowienie gatunków domieszkowych,
8. Cenne domieszki chronić przy użyciu repelentów lub stosować grodzenia,
9. Unikać stosowania zrębów zupełnych, na korzyść Rb IVb (stopniowa gniazdowa udoskonalona)
10. Cięcia odnowieniowe wykonywać tylko w przypadkach koniecznej przebudowy lub starości drzewostanu, z licznymi wyjątkami,
11. Prace przy pozyskaniu i zrywce wykonywać stosując sortymentowy system pracy unikając zrywki wleczonej. Bez względu na rodzaj zabiegu stosować szlaki technologiczne,
12. Posusz usuwać tylko w sytuacji zagrożenia trwałości lasu (np. zagrożenie szkodnikami - podwyższone)

13. Stosowanie kruszarek do gałęzi z uwagi na niszczenie runa powinno być ograniczone do minimum.

4.2.8.1. Typy drzewostanów i składy gatunkowe upraw dla cennych siedlisk przyrodniczych

Na cennych siedliskach przyrodniczych nie wykonuje się cięć rębnych, jednakże w przypadku nieprzewidzianych zdarzeń, zmuszających do odnowienia tych obszarów, należy się kierować typami drzewostanów i składem gatunkowym upraw przewidzianymi w poniższej tabeli dla cennych siedlisk przyrodniczych.

Tabela 61. Typy drzewostanów i składy gatunkowe upraw dla cennych siedlisk przyrodniczych.

Lp.	Siedlisko przyrodnicze	Kod siedliska	TSL	Typ d-stanu	Orientacyjny skład gatunkowy (Uwagi)
1	Grądy środkowoeuropejskie <i>Galio sylvatici-Carpinetum</i>	9170	Lśw	Gb-Lp-DBs	Db 40%, Lp 30%, Gb 20%, Jw, Bk, Kl i inne 10%
				Lp-Gb-DBs	Db 40%, Gb 30%, Lp 20%, Jw, Bk, Kl i inne 10%
			Lw	DBs	Db 70%, Gb, Lp, Jw, Js i inne 30%
2	Śródładowe kwaśne dąbrowy <i>Calamagrostio-Quercetum</i>	9190-2	LMśw BMśw	So-DBb	Db 50%, So 30%, Bk, Os i inne 20% (Usuwanie z d-stanów domieszek buka i graba) (Usuwać pojawiający się podszyt)
3	Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe <i>Alnion-glutinoso-incane Fraxino-Alnetum</i>	91E0	Lw	Wz-DB	Db 50%, Wz 30%, Ol i inne 20%
			Lł	Ol-DB	Db 50%, Ol 30%, Wz, Jw i inne 20%
			Ol	Ol	Ol 80%, Św, Brz i inne 20%
			OlJ	Ol	Ol 70%, Jw, Db, Wz, Brz i inne 30%
4	Łęgi dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	91F0	OlJ Lw Lł	Wz-DB	Db 50%, Wzp 30%, Ol, Jw, Brz, Ol, Wzg, Wzs, Gb, Klp, Tp i inne 20%
5	Żyzne buczyny niżowe <i>Galio-odorati-Fagetum</i>	9130-1	Lśw	Bk	Bk 80%, Gb, Kl, Db, Jw. 20%
6	Cieplolubne dąbrowy <i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>	91I0-1	Lśw	DB	Db 80%, Lp, So, Brz, Gb i inne 20% (Usuwanie z d-stanów domieszek buka i graba) (Usuwać pojawiający się podszyt)

Ponadto decyzją Komisji odbioru prac terenowych, dla siedliska przyrodniczego śródładowe kwaśne dąbrowy (9190-2), na siedlisku Lśw przyjęto typ drzewostanu Db, z orientacyjnym składem gatunkowym: Db80%, Brz, Os i inne 20%.

Kartograficzną częścią programu ochrony przyrody będą mapy: sytuacyjno-przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych wykonana na bazie mapy sytuacyjno-przeglądowej funkcji lasu w skali 1:50000 oraz mapy przeglądowe w skali 1:25000. Treść tych map określa §111 instrukcji urządzania lasu. Wszystkie wymienione tam pozycje występujące na terenie Nadleśnictwa Gołębki zostaną umieszczone w formie numerycznej w ramach standardu LMN oraz zwizualizowane na wydruku tych map.

4.3. Walory przyrodniczo-leśne

4.3.1. Walory krajobrazowe, flora i fauna

Występujące na terenie nadleśnictwa warunki przyrodnicze (geologia, rzeźba terenu, gleby i klimat) determinują obraz lasów Nadleśnictwa Gołębki. Z punktu widzenia gospodarki leśnej (szczególnie w zakresie hodowli i ochrony lasu) największe znaczenie mają następujące czynniki:

- pochodzenie geologiczne obszarów zajętych przez lasy oraz zróżnicowanie obszaru nadleśnictwa pod względem geologicznym;
- dominacja gleb rdzawych, głównie w podtypie gleb rdzawych brunatnych, determinuje strukturę typów siedliskowych lasu wraz ze strukturą gatunkową drzewostanów;
- zróżnicowanie wilgotnościowe siedlisk – od suchych do bagiennych;
- stosunkowo niskie opady atmosferyczne.

4.3.1.1. Formacje Geologiczne, Rzeźba Terenu, Geomorfologia

Lasy Nadleśnictwa Gołębki są w całości położone na terenie jednego mezoregionu regionalizacji fizyczno-geograficznej – Pojezierza Gnieźnieńskiego. Obszar ten charakteryzuje się formami terenu charakterystycznymi dla poznańskiej fazy zlodowacenia wiślańskiego – od pasm wzgórz (głównie w okolicach Trzemeszna i Mogilna) i wysoczyzn morenowych po tereny bardziej płaskie przecinane licznymi rynnami jeziornymi (okolice Barcina, Żnina, Rogowa, czy Pakości). Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej nadleśnictwo można podzielić na dwa mezoregiony. Mezoregion Sandrów Gnieźnieńskich,

stosunkowo niewielki powierzchniowo, obejmuje większość dużych kompleksów leśnych nadleśnictwa położonych w centralnej części jego zasięgu na umownej linii pomiędzy Gnieznem a Barcinem. Podstawowymi utworami geologicznymi tego obszaru są piaski akumulacji wodnolodowcowej (Qfgp). Mezuregion Pojezierza Wielkopolskiego obejmuje pozostałą część zasięgu terytorialnego nadleśnictwa i charakteryzuje się żyzniejszymi utworami geologicznymi, a co za tym idzie zdecydowanie mniejszym udziałem lasów na tym obszarze. Utworami charakterystycznymi dla tego obszaru są gliny zwałowe (Qg) występujące min. w kompleksach Mierucinek, Szczepanowo (obrzeb Szczepanowo) oraz Mięcierzyn (obrzeb Gołębki). Ponadto na obszarze całego nadleśnictwa na obrzeżach najczęstszych utworów geologicznych występują płaty piaski lodowcowe (Qp), piaski lodowcowe na glinach (Qp/Qg) i piaski akumulacji wodnolodowcowej na glinach zwałowych (Qfgp/Qg). Piaski rzeczne (Qfp) występują jedynie w dolinie Noteci w północno-wschodniej części nadleśnictwa. Utwory holoceniskie – mursze (Qm) i torfy (T) występują niewielkimi smugami wzdłuż cieków, na obrzeżach jezior lub płatami w obniżeniach terenu w większości kompleksów leśnych. Piaski eoliczne występują dwoma niewielkimi płatami w okolicach Rogowa w obrębie Gołębki.

Zdecydowanie dominującym na terenie nadleśnictwa typem gleb są gleby rdzawe (RD) zajmujące 65% powierzchni leśnej nadleśnictwa, występujące głównie w podtypie gleb rdzawych brunatnych (RDbr, 43%) oraz w mniejszym stopniu rdzawych właściwych (RDw, 17%) i rdzawych bielcowych (RDb, 4%). Gleby rdzawe związane są przede wszystkim z mezoregionem Sandrów Gnieźnieńskich i wytworzyły się na piaskach akumulacji wodnolodowcowej. Stosunkowo duży udział mają gleby płowe (P, 17%), występujące prawie wyłącznie w podtypie gleb płowych właściwych (Pw) związane z utworami glin zwałowych i ich wymienioną wcześniej lokalizacją. Istotny udział mają także gleby brunatne (BR, 12%) z dominującym podtypem gleb brunatnych wylugowanych (BRwy), występujące dość dużymi płatami w większości kompleksów nadleśnictwa. Pozostałą powierzchnię (6%) zajmują występujące smugami lub płatami gleby torfowe (T), murszowate (MR), murszowe (M), czarne ziemie (CZ) i inne.

4.3.1.2. Charakterystyka dominujących zbiorowisk leśnych

Położenie fizjograficzne i geobotaniczne Nadleśnictwa Gołębki oraz trofizm utworów glebowych ma decydujący wpływ na stopień zróżnicowania siedlisk

i zbiorowisk roślinnych. Na obszarze nadleśnictwa można stwierdzić występowanie dwunastu leśnych zespołów roślinnych należących do siedmiu związków oraz czterech rzędów i klas.

Wykaz tych jednostek syntaksonomicznych przedstawiono poniżej, przy czym należy zaznaczyć, że oprócz wymienionych zespołów występuje szereg zespołów pośrednich.

klasa: *Vaccinio-Piceetea*

rząd: *Vaccinio-Piceetalia*

związek: *Dicrano-Pinion*

- zespoły: - *Peucedano-Pinetum* – subkontynentalny bór świeży
- *Leucobryo-Pinetum* – suboceaniczny bór świeży
- *Quercu roboris-Pinetum* – kontynentalny bór mieszany

klasa: *Quercetea robori-petraeae*

rząd: *Quercetalia robori-petraeae*

związek: *Quercion robori-petraeae*

- zespoły: - *Calamagrosti-Quercetum petraeae* – kwaśna dąbrowa

klasa: *Quercu-Fagetea*

rząd: *Fagetalia silvaticae*

związek: *Quercion petraeo-pubescentis*

- zespoły: - *Potentillo albae-Quercetum* – świetlista dąbrowa

związek: *Carpinion betuli*

- zespoły: - *Tilio-Carpinetum* – grąd subkontynentalny
- *Aceri-Tilietum* – grąd zboczowy

związek: *Fagion silvaticae*

- zespoły: - *Melico Fagetum* – żyzna buczyna

związek: *Alno-Padion*

- zespoły: - *Circae-Alnetum* – łęg jesionowo-olszowy
- *Ficario-Ulmetum campestris* – łęg wiązowo-jesionowy

klasa: *Alnetea glutinosae*

rząd: *Alnetalia glutinosae*

związek: *Alnion glutinosae*

- zespoły: - *Ribo nigri-Alnetum* – ols porzeczkowy
- *Sphagno squarrosi-Alnetum* – ols porzeczkowy

4.3.1.3. Szata roślinna

Obecna szata roślinna Nadleśnictwa Gołębki powstała w wyniku zmian i przeobrażeń, którym ulegała występująca tu roślinność w ciągu wieków. Decydującą rolę w tym procesie odegrał bez wątpienia klimat i występujące tu utwory geologiczne, natomiast w czasach obecnych także działalność człowieka.

Historia współczesnej szaty roślinnej regionu sięga do okresów późnoglacialnych, gdy po ustąpieniu lodowca rozwinęła się tu bezleśna tundra, przechodząca w miarę ocieplania się klimatu w formacje stepowo-leśne i później – w inicjalne zbiorowiska leśne z panującą sosną i brzozą (K. Kępczyński 1965). Kolejne okresy, po krótkotrwałym ochłodzeniu, przyniosły kolejno bezwzględna dominację sosny oraz pojawienie się na obszarach żyzniejszych nowych gatunków – głównie liściastych, co doprowadziło z kolei do powstania szerokiego spektrum lasów mieszanych. Około 2,5 tysiąca lat temu na Pałukach rozpoczął się okres wpływu człowieka na środowisko przyrodnicze (antropopresja). Areał lasów zaczął zmniejszać się na korzyść pól uprawnych, użytków zielonych i osiedli ludzkich. Z czasem działalność człowieka nasilała się coraz bardziej, pozostawiając naturalne ekosystemy w miejscach mało żyznych lub trudno dostępnych. Generalnie największych wylesień dokonano na żyznych terenach morenowych zamienianych na grunty rolne, w mniejszym stopniu dotyczyły uboższych obszarów.

Na podstawie dotychczasowych badań można szacować, że flora roślin naczyniowych Wielkopolski liczy nie mniej niż 1200 taksonów, co jest wielkością dość wysoka. Ponadto flora na tym terenie jest reprezentowana przez różne elementy geograficzne. Grupę najliczniejszą stanowią gatunki elementu środkowoeuropejskiego tj. rośliny ograniczone swym zasięgiem geograficznym głównie do terytorium Europy Środkowej. Wśród gatunków tego elementu flory specyfikę regionu najbardziej podkreślają rośliny o subkontynentalnym typie zasięgu: min. zawilec wielkokwiatowy, dziurawiec skapolistny, miodunka wąskolistna, naparstnica zwyczajna, goździk piaskowy, łyszczec baldachgronowy, rojnik pospolity i inne.

Licznie reprezentowany jest również borealny element flory, nielicznie natomiast element atlantycki, południowosyberyjski, śródziemnomorski i pontyjski.

Specyfikę flory w obszarze działania Nadleśnictwa Gołębki podkreślają gatunki o charakterze górskim lub podgórskim (tojad dziobaty, czosnek niedźwiedzi, klon jawor, buk zwyczajny), niektóre rośliny pontyjskie (milek

wiosenny, czyściec kosmaty, dziewanna fioletowa, dzwonek syberyjski) oraz występujące na wschodzie omawianego obszaru rośliny słonolubne (soliród zielny, muchotrzew solniskowy, mlecznik nadmorski i świbka morska).

Najciekawsze elementy flory na obszarze nadleśnictwa zlokalizowane są z reguły na obszarach chronionych – w rezerwatach, na siedliskach chronionych, na użytkach ekologicznych czy bagnach. Ponadto pospolicie występującą florę terenu nadleśnictwa wzbogacają niektóre licznie występujące rośliny chronione lub też osobliwości, jakimi są rośliny rzadkie nie objęte ochroną gatunkową.

4.3.1.4. Fauna

Świat zwierząt na omawianym obszarze jest dotychczas poznany w niedostatecznym zakresie. Dotyczy to zwłaszcza bezkręgowców, którym poświęcono w badaniach mało uwagi, a ich istniejące nieliczne wyniki są na tyle fragmentaryczne, że nie pozwalają na spójne przedstawienie ich różnorodności i zasobów.

Wyniki inwentaryzacji płazów i gadów potwierdziły występowanie na dokumentowanym obszarze wszystkich, poza żółciem błotnym, gatunków charakterystycznych dla niżu środkowej Polski. Należy jednak dodać, że liczebność płazów w ostatnim okresie drastycznie spada. Melioracje drenarskie, które wyeliminowały z krajobrazu rolniczego zastoiska wody oraz ogólne obniżenie poziomu wód gruntowych spowodowało zanik niezbędnych dla rozrodu płazów małych, płytkich zbiorników wodnych. Obecnie tym większą rolę w zachowaniu większości gatunków płazów pełnią zabagnienia i zatorfienia położone na terenach leśnych oraz mała retencja.

Najliczniejszą grupę kręgowców stanowią ptaki. Poszczególne gatunki ptaków związane są z poszczególnymi biotopami, które istotnie kształtują także ich rozwój i liczebność. Najlepsze warunki rozwoju ptaków stwarzają jeziora i inne ekosystemy związane bezpośrednio z wodą. Uwzględniając cechy ekologiczne zbiornika takie jak: wielkość, występowanie i rozwój roślinności, stopień eutrofizacji oraz różnorodność gatunków i liczebność ptaków wodnych można podzielić je na trzy grupy:

- duże zbiorniki wodne w średnim stopniu zeutrofizowane, z rozwiniętym pasem roślinności (jez. Ostrowieckie, Chomiąskie, Oćwieckie, Wiecanowskie, Ziolo, Rogowskie) wyróżniające się dużą liczbą gatunków lęgowych (10-15) jak i niełgowych;

- jeziora o warunkach sprzyjających bytowaniu ptaków, charakteryzujących się jednak występowaniem jednego bądź kilku czynników ograniczających. Są to z reguły średnie zbiorniki wodne o gorzej rozwiniętym pasie szuwarów (jez. Foluskie, Wieniec, Chwałowskie) wyróżniające się mniejszą liczbą gatunków lęgowych (5-10) jak i nielegowych;
- niewielkie zbiorniki wodne o warunkach ekologicznych sprzyjających wybranym gatunkom ptaków (jez. Pniewskie, Mielno) z niewielką liczbą gatunków lęgowych (3-5).

Ponadto badania nad migracjami ptaków dowodzą jak szczególną rolę dla ptaków wędrownych pełnią kompleksy rynnowych jezior żnińskich i rogowskich.

Ekosystemem odgrywającym wielką rolę w życiu i rozwoju wielu gatunków kręgowców z wielu gromad jest bez wątpienia ekosystem leśny.

W dolnych warstwach lasu żyje przede wszystkim większość gatunków lownych ssaków oraz zwierzęta prowadzące stały lub okresowy podziemny tryb życia. W dnie lasu gnieździ się również słońka, bytują gady i płazy. Warstwa krzewów zbiorowisk leśnych to miejsce gniazdowania min. pokrzewki, dzierzby, makolągwy, rudzika i gila, a także występowania rzekotki drzewnej. Do fauny nadrzewnej zasiedlającej dziuple należą ssaki: kuna leśna, wiewiórka i nietoperze; ptaki: sowy, dzięcioły, muchołówki, kowaliki i pełzacze.

Do fauny brzeżnej lasów zalicza się m.in. ssaki: kreta, jeża, zając, królika, borsuka, lisa, tchórza, dzika, sarnę; ptaki: gołębia grzywacza, krogulca, kobuza, pójdzkę, wilgę, kruka, sikorę bogatkę, drozda i pokrzewki.

Doskonałym biotopem dla ssaków: nietoperzy, zając, wiewiórki, lisa, tchórza, ryjówek, karczownika ziemno-wodnego; ptaków: turkawek, sikor, pokrzewek, paszkota, kwiczoła; gadów: jaszczurki żyworodki, zaskrońca oraz żmij są zadrzewienia przy zbiornikach wodnych.

Z zadrzewieniami osiedlowymi związane są m.in. ssaki: nietoperze, wiewiórka, kuna domowa, łasica; ptaki: bocian biały, sierpówka, sówka, sroka, kawka, gawron, sikory, szpak, mazurek, dzwonek; płazy: ropuchy i traszki.

Fauna kręgowców łąk i pól obejmuje ssaki: kreta, darniówkę, norniki i myszy; ptaki: kuropatkę, skowronka, mazurka, trznadla, pliszki; płazy: ropuchy, grzebiuszkę ziemną, rzekotkę drzewną, żabę jeziorkową i trawną oraz traszkę zwyczajną.

Gatunki zwierząt objęte ochroną częściową lub całkowitą występujące w terytorialnym zasięgu działania Nadleśnictwa Gołębki zostały omówione w dziale 4.2.7. niniejszego opracowania.

Gatunkami łownymi uznanymi polskim prawem łowieckim występującymi na terenie Nadleśnictwa Gołębki są: jeleni szlachetny, sarna, daniel, dzik, lis, jenot, borsuk, kuna leśna i domowa, tchórz zwyczajny, piżmak, zając szarak, dziki królik, bażant, kuropatwa, czapla siwa, krzyżówka, cyraneczka, głowienka, czernica, gołąb grzywacz, słonka i łyska.

4.3.1.5. Wody

Według podziału hydrograficznego Polski (IMiGW, Warszawa 1983) lasy Nadleśnictwa Gołębki leżą na terenie Obszaru Dorzecza Odry (100) i pół podstawowych Wełny (118F) oraz Noteci do Gwdy (119A). Sieć wód powierzchniowych na terenie nadleśnictwa jest dość bogata, tworzona przez różnej wielkości rzeki i strumienie oraz liczne jeziora rynnowe lub wytopiskowe.

Rzeki

Zlewnia Wełny obejmuje centralną i zachodnią część obrębu Gołębki. Najważniejszym ciekim na omawianym obszarze jest Wełna występująca w zachodniej części obrębu oraz Sadowicka Struga położona w jego południowej części.

Zlewnia Noteci do Gwdy obejmuje obręb Szczepanowo i wschodnią część obrębu Gołębki. Ważnymi ciekami w tej zlewni, oprócz Noteci przecinającej północno-wschodnie fragmenty zasięgu terytorialnego nadleśnictwa, jest Struga Foluska, Gąsawka, Panna oraz położone na wschodzie zasięgu kanały – Notecki i Kościelecki.

Wody stojące

Sieć jezior w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa jest bardzo bogata. Do największych jezior należą: Ziolo, Rogowskie, Wolskie, Kaczkowskie, Lubieckie, Tonowskie, Kołdrabskie, Duże Żnińskie, Małe Żnińskie, Skarbińskie, Weneckie, Biskupińskie, Skrzynka, Godawskie, Gąsawskie, Oćwieckie, Chomiąskie, Foluskie, Ostrowieckie, Kierzkowskie, Wolickie, Wiecanowskie, Mogileńskie, Szydłowskie, Popielewskie oraz położone na granicy zasięgu Pakoskie i Ostrowickie. Oprócz wymienionych wyżej jezior w obszarze działania nadleśnictwa zlokalizowanych jest szereg mniejszych zbiorników wodnych, wśród których na uwagę zasługują znajdujące się w stanie posiadania nadleśnictwa

(obręb Gołębki) jeziora: Tuczynek (2c-5,81 ha), Klepacz (18f-3,31 ha), Głębocek (52d-11,55 ha), Wieśniata (116t-11,87 ha), Długie (118a-17,93 ha), Małe Łomno (135k-2,78 ha), Ignalińskie (275i-1,85 ha) oraz zbiorniki wodne bez nazw w oddziałach: 185d (1,44 ha), 186b (1,82 ha), 186f (1,66 ha).

Wody podziemne

Ze znaczną częścią zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Gołębki pokrywają się fragmenty dwóch głównych zbiorników wód podziemnych. Zasięg jednego zbiornika (GZWP-143) nakłada się na zachodnią część nadleśnictwa (obręb Gołębki), zaś drugiego (GZWP-142) na centralną część obrębu Szczepanowo.

Ekosystemy wodno-błotne

Ekosystemy wodno-błotne to bardzo swoiste układy ekologiczne reprezentujące szerokie spektrum bioróżnorodności. Ekosystemy te posiadają wybitne właściwości akumulacyjne oraz doskonale retencjonują zasoby wody.

Na obszarze Nadleśnictwa Gołębki występuje duża ilość bagien oraz naturalnych małych oczek wodnych i stawów, które często są zarośnięte roślinnością wodną lub uległy zabagnieniu. Przy czym znaczna część ekosystemów wodno-błotnych znajduje się w obrębie Gołębki.

W lasach Nadleśnictwa Gołębki zainwentaryzowano 381 pododdziałów bagien i mokradeł o łącznej powierzchni 435,79 ha w tym odpowiednio w:

obręb Gołębki	258 szt.	278,15 ha
obręb Szczepanowo	123 szt.	157,64 ha

Jako powierzchnie nie stanowiące wydzieleni bagna zajmują łącznie 35,80 ha, w tym odpowiednio w:

obręb Gołębki	227 szt.	18,03 ha
obręb Szczepanowo	184 szt.	17,77 ha

Na terenie Nadleśnictwa występują również nieliczne grunty do naturalnej sukcesji. Ogólnie zainwentaryzowano 16 takich pododdziałów o łącznej powierzchni 17,51 ha, w tym odpowiednio w:

obręb Gołębki	6 szt.	8,24 ha
obręb Szczepanowo	10 szt.	9,27 ha

4.3.2. Drzewostany i zadrzewienia

Najważniejszymi walorami przyrodniczymi nadleśnictwa są drzewostany, jako zasadniczy element ekosystemu leśnego. Dotyczy to zarówno drzewostanów chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody i innych przepisów prawnych, jak też wszystkich pozostałych drzewostanów wielofunkcyjnych. W związku z tym drzewostanom poświęcono w niniejszym opracowaniu stosunkowo dużo uwagi.

Tradycyjne charakterystyki i opisy poszczególnych elementów taksacyjnych drzewostanów nadleśnictwa znajdują się w rozdziale 1.5. „*Charakterystyka stanu lasu oraz analiza zasobów drzewnych nadleśnictwa*” niniejszego opracowania. W programie ochrony przyrody wykorzystano te dane oraz podjęto próbę ich oceny i interpretacji pod kątem wymagań zrównoważonego rozwoju ekosystemów leśnych.

Charakterystyka drzewostanów przedstawiona w niniejszym rozdziale (ilościowa i powierzchniowa) obejmować będzie: bogactwo gatunkowe, strukturę piętrową, pochodzenie, zgodność składu gatunkowego z warunkami siedliskowymi oraz formy degeneracji ekosystemu leśnego. Charakterystyki te zostały uproszczone, nacisk położono natomiast na porównanie aktualnych danych z danymi z poprzedniego programu, (opartymi o stan wyjściowy 01.01.2005 r.) obrazujące zmiany zaistniałe w ostatnim 10-cioleciu.

4.3.2.1. *Bogactwo gatunkowe*

Bogactwo gatunkowe drzewostanów określa ilość gatunków w składzie warstwy górnej drzew (zapisanych w składzie gatunkowym I piętra).

Największą powierzchnię w Nadleśnictwie Gołębki zajmują drzewostany jedno i dwugatunkowe, wśród których dominują występujące na siedliskach lasu mieszanego świeżego, lasu świeżego oraz boru mieszanego świeżego drzewostany z panującą sosną i dębem występujące w różnych składach gatunkowych z domieszką brzozy, modrzewia, daglezi, świerka i in.

W porównaniu do danych poprzedniego programu ochrony przyrody zauważa się znaczny spadek udziału drzewostanów jednogatunkowych przy wyraźnym wzroście udziałów drzewostanów dwugatunkowych i trzygatunkowych. Natomiast drzewostany cztero i więcej gatunkowe wykazały niewielki spadek udziału.

Ryc. 44. Bogactwo gatunkowe drzewostanów – zmiany w 10-leciu

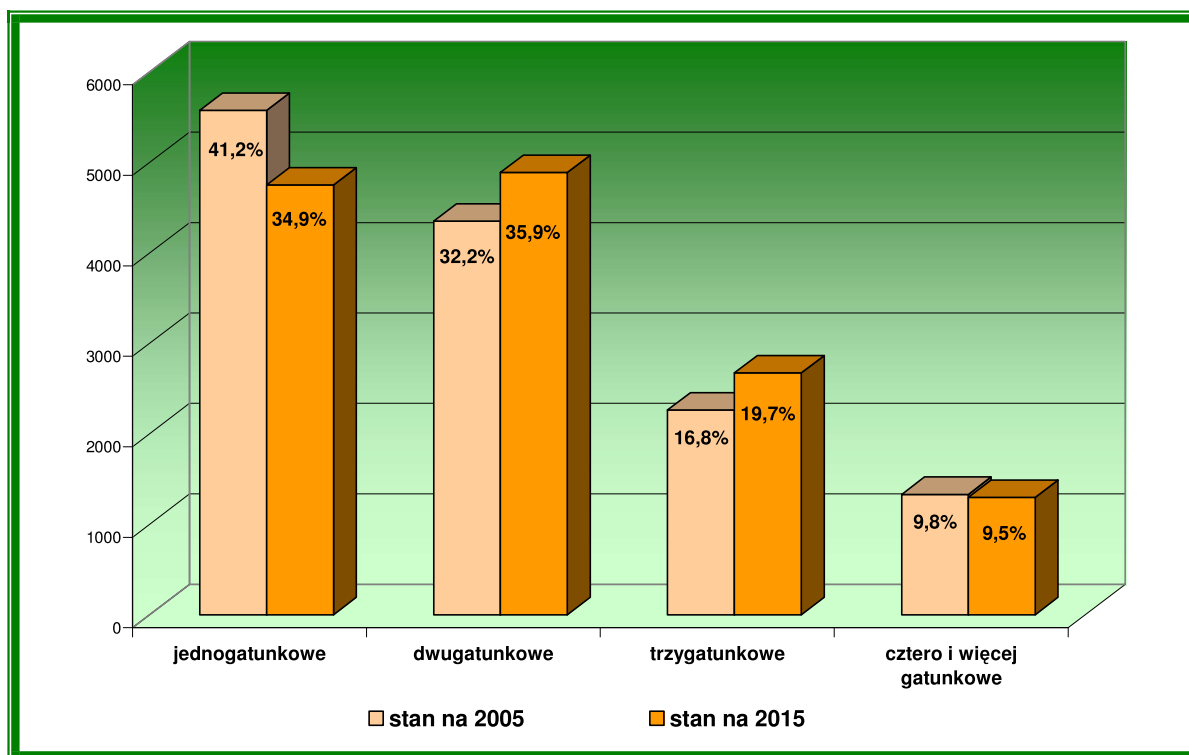

Tabela 62. Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego (wg wzoru nr13).

Obręb Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Wiek drzewostanu			Ogółem (ha)	Ogółem (%)
		<= 40 lat	41 - 80	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
Obręb Gołębki	jednogatunkowe	545,79	2543,70	270,36	3359,85	41,3
	dwugatunkowe	559,77	1099,79	1087,39	2746,95	33,7
	trzygatunkowe	565,45	435,17	369,58	1370,20	16,8
	cztero i więcej gatunkowe	251,57	247,57	169,41	668,55	8,2
	Razem	1922,58	4326,23	1896,74	8145,55	100
Obręb Szczepanowo	jednogatunkowe	208,76	828,12	354,09	1390,97	25,5
	dwugatunkowe	448,69	731,77	961,39	2141,85	39,2
	trzygatunkowe	472,94	475,56	353,91	1302,41	23,8
	cztero i więcej gatunkowe	282,89	134,57	210,96	628,42	11,5
	Razem	1413,28	2170,02	1880,35	5463,65	100

Obręb Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Wiek drzewostanu			Ogółem (ha)	Ogółem (%)
		<= 40 lat	41 - 80	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
Nadleśnictwo Gołębki	jednogatunkowe	754,55	3371,82	624,45	4750,82	34,9
	dwugatunkowe	1008,46	1831,56	2048,78	4888,80	35,9
	trzygatunkowe	1038,39	910,73	723,49	2672,61	19,7
	cztero i więcej gatunkowe	534,46	382,14	380,37	1296,97	9,5
	Ogółem	3335,86	6496,25	3777,09	13609,20	100,0

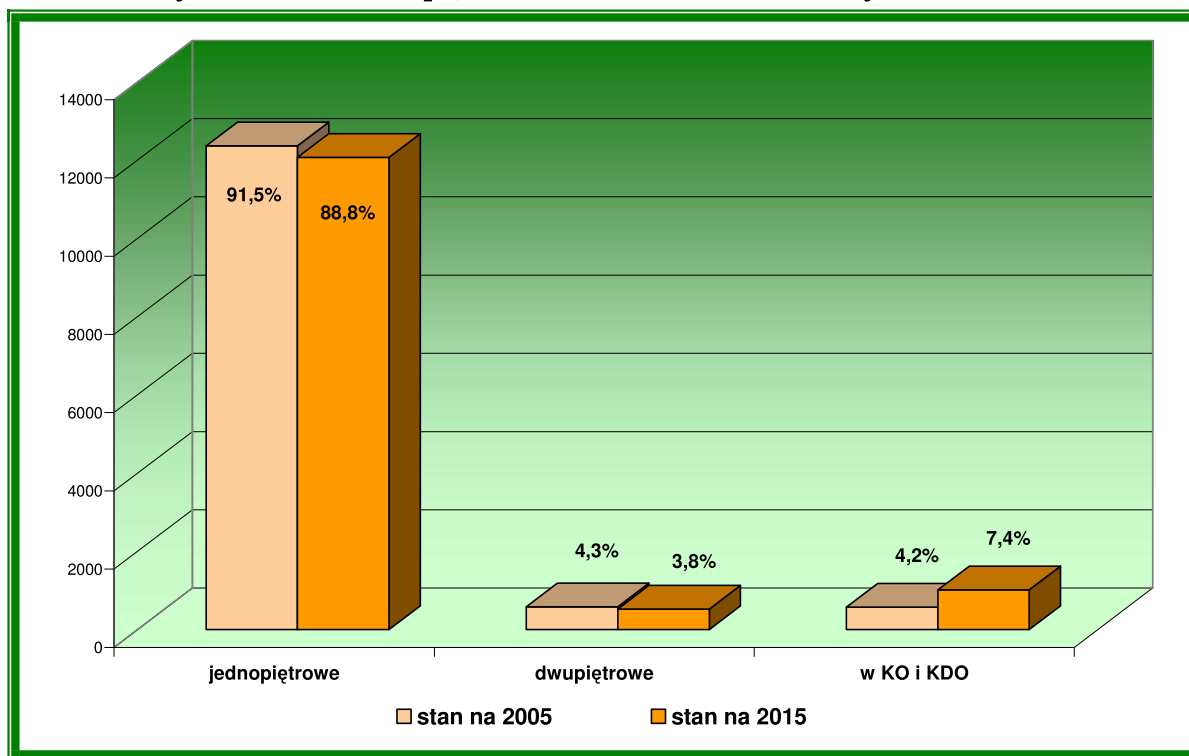
4.3.2.2. Struktura piętrowa

Pomimo dużej żyzności siedlisk zróżnicowanie drzewostanów pod względem struktury piętrowej jest niewielkie. Drzewostany jednopiętrowe występują na 88,8% powierzchni leśnej. Drzewostany dwupiętrowe zajmują tylko 3,8% jednak nie uwzględnia się tu drzewostanów z podrostem o charakterze drugiego piętra oraz drzewostanów podokapowych nie spełniających kryteriów zaliczania do II piętra. W klasie odnowienia i klasie do odnowienia znajduje się 7,4% drzewostanów.

W porównaniu do danych zamieszczonych w poprzednim programie udział drzewostanów jednopiętrowych wyraźnie spadł, również drzewostany dwupiętrowe wykazały spadek. Natomiast udział drzewostanów w KO i KDO znacząco wzrósł.

Ryc 45. Odnowienie naturalne buka

Ryc. 46. Struktura piętrowa drzewostanów – zmiany w 10-leciu

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg. grup wiekowych i struktury przedstawiono w poniższym zestawieniu:

Tabela 63. Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup wiekowych i struktury (wg wzoru nr14).

Obręb Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów drzewostany	Wiek drzewostanu			Ogółem (ha)	Ogółem (%)
		<= 40 lat	41 - 80	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
Obręb Gołębki	jednopiętrowe	1922,58	4256,25	1161,29	7340,12	90,1
	dwupiętrowe	0,00	66,09	216,60	282,69	3,5
	w KO i KDO	0,00	3,89	518,85	522,74	6,4
	Razem	1 922,58	4 326,23	1 896,74	8 145,55	100,00
Obręb Szczepanowo	jednopiętrowe	1413,28	2152,70	1170,23	4736,21	86,7
	dwupiętrowe	0,00	17,32	222,38	239,70	4,4
	w KO i KDO	0,00	0,00	487,74	487,74	8,9
	Razem	1 413,28	2 170,02	1 880,35	5 463,65	100,00

Obręb Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów drzewostany	Wiek drzewostanu			Ogółem (ha)	Ogółem (%)
		<= 40 lat	41 - 80	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
Nadleśnictwo Gołębki	jednopiętrowe	3335,86	6408,95	2331,52	12076,33	88,8
	dwupiętrowe	0,00	83,41	438,98	522,39	3,8
	w KO i KDO	0,00	3,89	1006,59	1010,48	7,4
	Ogółem	3 335,86	6 496,25	3 777,09	13 609,20	100,00

4.3.2.3. Pochodzenie

Dane dotyczące pochodzenia poszczególnych drzewostanów są niepełne, dotyczy to zwłaszcza drzewostanów starszych. Z bardzo dużym prawdopodobieństwem można jednak stwierdzić, że drzewostany Nadleśnictwa Gołębki w znacznej części pochodzą z odnowień sztucznych. Zgodnie z przyjętymi ustaleniami informacji o pochodzeniu sztucznym drzewostanów nie zapisywano w opisach taksacyjnych.

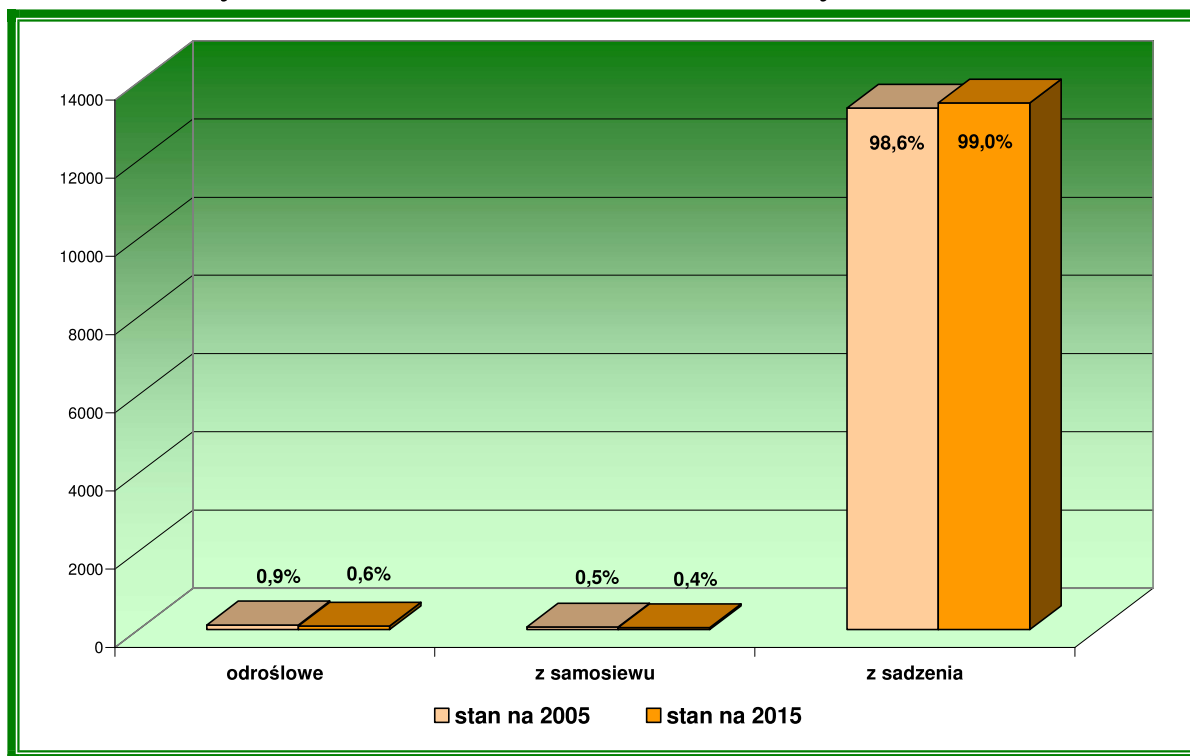
Drzewostany odroślowe zajmują łącznie 90,45 ha (0,6%), i występują one na siedliskach bagiennych, niekiedy wilgotnych a gatunkiem, który je tworzy jest olsza czarna.

Drzewostany pochodzące z samosiewu zajmują powierzchnie 48,95 ha (0,4%). Tworzą je w większości naturalne odnowienia brzoźowe, sosnowe.

W porównaniu do danych zamieszczonych w poprzednim programie udział drzewostanów odroślowych i z samosiewu nieznacznie zmniejszył się.

Ryc 47. Uprawy i młodniki z odnowienia sztucznego

Ryc. 48. Pochodzenie drzewostanów – zmiany w 10-leciu

Oddzielną grupę lasów nadleśnictwa stanowią drzewostany powstałe w wyniku zalesienia gruntów użytkowanych rolniczo (grunty porolne). Łącznie zajmują one 4490,00 ha, co stanowi 32,9 % powierzchni leśnej.

Ryc 49. Zalesienie gruntów porolnych

Zestawienie powierzchni (ha) wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych przedstawiono w zestawieniu poniżej:

Tabela 64. Zestawienie powierzchni (ha) wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych (wg wzoru nr 15).

Obręb Nadleśnictwo	Rodzaj i pochodzenie drzewostanów	Wiek drzewostanu			Ogółem (ha)	Ogółem (%)
		<= 40 lat	41 - 80	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
Obręb Gołębki	odroślowe	16,16	65,55	0,00	81,71	1,0
	z samosiewu	18,38	19,76	0,76	38,90	0,5
	z sadzenia	1888,04	4240,92	1895,98	8024,94	98,5
	Razem	1922,58	4326,23	1896,74	8145,55	100,0
Obręb Szczepanowo	odroślowe	2,91	5,83	0,00	8,74	0,2
	z samosiewu	10,05	0,00	0,00	10,05	0,2
	z sadzenia	1400,32	2164,19	1880,35	5444,86	99,6
	Razem	1413,28	2170,02	1880,35	5463,65	100,0
Nadleśnictwo Gołębki	odroślowe	19,07	71,38	0,00	90,45	0,6
	z samosiewu	28,43	19,76	0,76	48,95	0,4
	z sadzenia	3288,36	6405,11	3776,33	13469,80	99,0
	Ogółem	3335,86	6496,25	3777,09	13609,20	100,0

4.3.2.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi

Oceny zgodności składu gatunkowego drzewostanów Nadleśnictwa Gołębki z warunkami siedliskowymi dokonano zgodnie z wytycznymi instrukcji urządzania lasu z tym, że w grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo:

- o niezgodność obojętną (za zalecany gatunek liściasty występuje inny gatunek liściasty),
- o niezgodność negatywną (za zalecany gatunek liściasty występuje sosna lub świerk).

W Nadleśnictwie Gołębki zdecydowanie dominują drzewostany o składzie gatunkowym zgodnym (68,1%) i częściowo zgodnym (20,4%) z pożądanym.

W porównaniu do poprzedniego programu znacznie wzrósł procentowy udział drzewostanów zgodnych z pożądanym składem gatunkowym (z 53,7% do 68,3%), zmniejszył się zaś udział częściowo zgodnych (z 35,7% do 20,1%). Drzewostany o składzie niezgodnym z pożądanym składem gatunkowym zmieniły swój udział następująco: niezgodne obojętnie z 5,1% do 2,8% natomiast niezgodne negatywnie z 5,5% do 8,8%.

Ryc. 50. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi – zmiany w 10-leciu

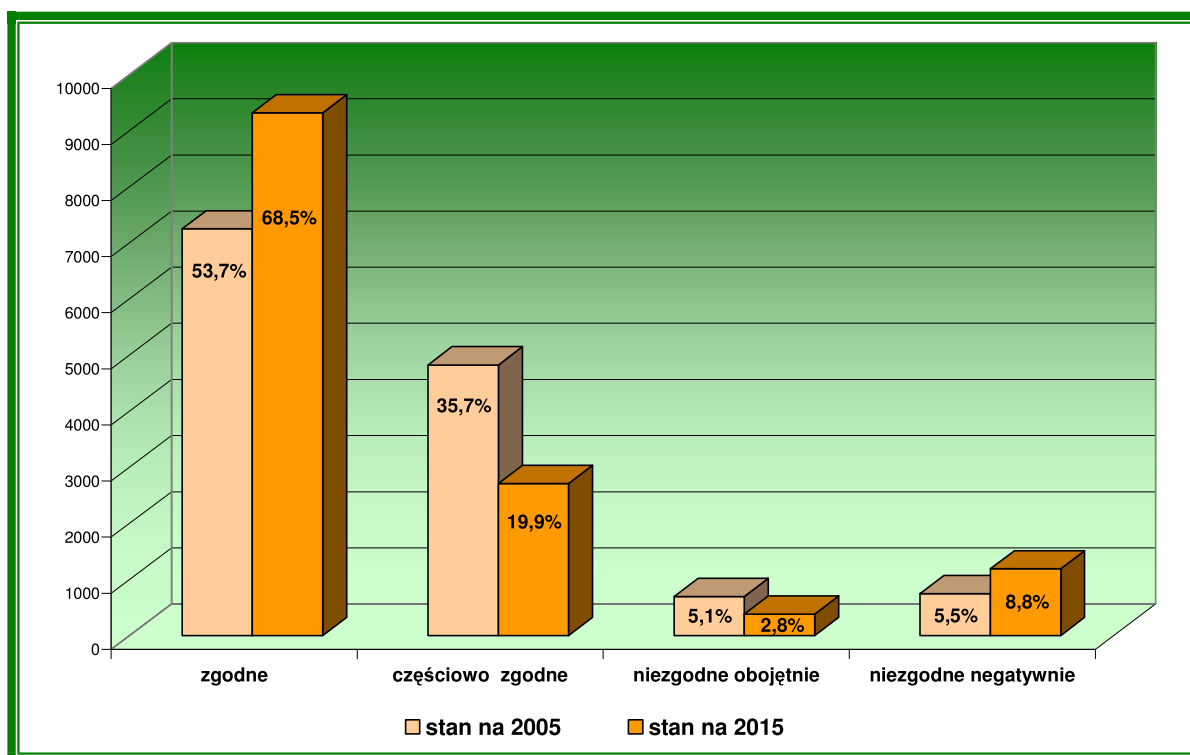

Tabela 65. Zestawienie powierzchni drzewostanów [ha] wg zgodności składu gatunkowego z siedliskiem

Drzewostany	Jednostka	Obręby		Nadleśnictwo	Ogółem %
		Gołębki	Szczepanowo		
1	2	3	4	5	6
zgodne	ha	5942,37	3379,09	9321,46	68,5
częściowo zgodne	ha	1691,24	1020,16	2711,40	19,9
niezgodne obojętnie	ha	292,40	91,75	384,15	2,8
niezgodne negatywnie	ha	219,54	972,65	1192,19	8,8
Razem	ha	8145,55	5463,65	13609,20	100,0

4.3.2.5. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych brano pod uwagę cztery jej podstawowe elementy:

- aktualny stan siedliska,
- ujednolicenie (monotypizację),
- borowacenie,
- neofityzację.

Aktualny stan siedliska

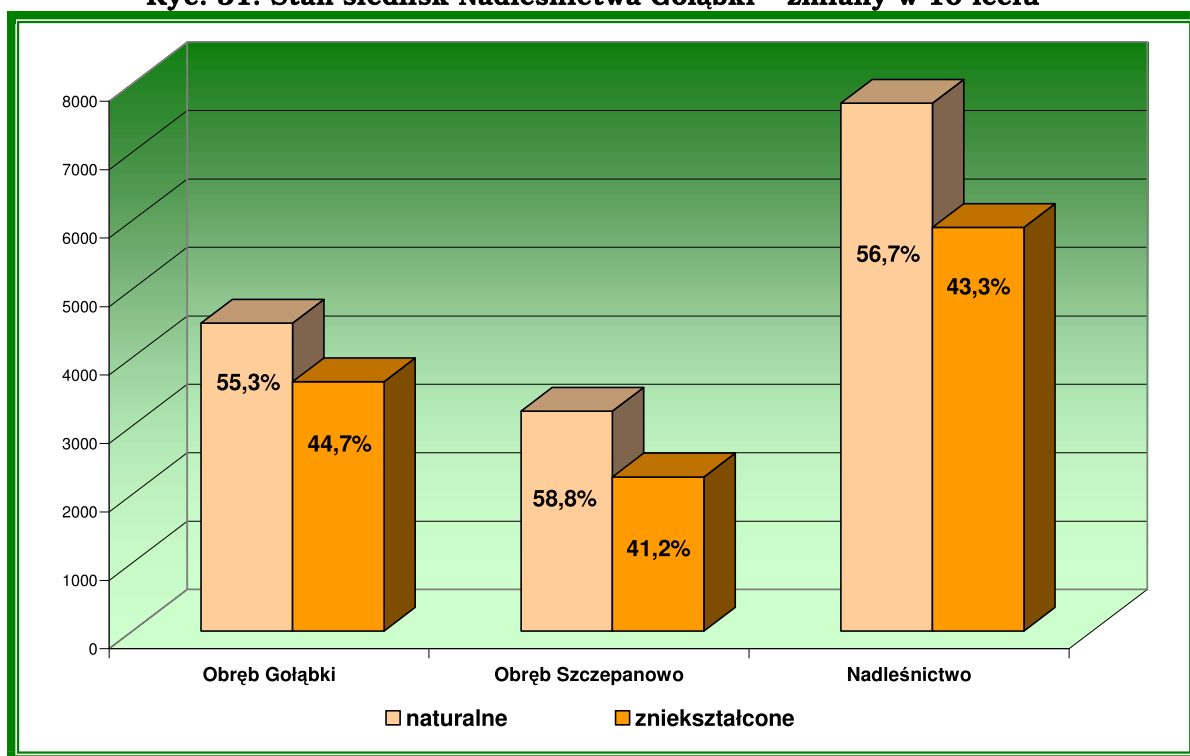
Ocenę aktualnego stanu siedliska oparto na bazie danych zawartych w planie u.l. z uwzględnieniem opracowania siedliskowego dla nadleśnictwa.

Przeważającą formą stanu siedlisk jest forma naturalna łącznie 56,7% (obręb Gołębki 55,3%, obręb Szczepanowo 58,8%). W formie zniekształconej, łącznie występuje 43,3% siedlisk (obręb Gołębki 44,7%, obręb Szczepanowo 41,2%).

Tabela 66. Zestawienie powierzchni (ha) wg aktualnego stanu siedlisk

Obręb, N-ctwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Powierzchnia				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8
Obręb Gołębki	bory	naturalne	0,00	0,78	0,00	0,78	0,0
		zniekształcone	2,48	1,99	15,01	19,48	0,2
		razem	2,48	2,77	15,01	20,26	0,25
	bory mieszane	naturalne	70,20	196,84	99,09	366,13	4,5
		zniekształcone	349,99	1156,32	38,54	1544,85	19,0
		razem	420,19	1353,16	137,63	1910,98	23,46
	lasy mieszane	naturalne	666,02	1385,25	1332,69	3383,96	41,5
		zniekształcone	514,39	1145,94	64,67	1725,00	21,2
		razem	1180,41	2531,19	1397,36	5108,96	62,72
	lasy	naturalne	78,03	178,20	263,82	520,05	6,4
		zniekształcone	96,75	104,59	70,90	272,24	3,3
		razem	174,78	282,79	334,72	792,29	9,73
	ogółem	naturalne	917,13	1880,42	1703,60	4501,15	55,3
		zniekształcone	1005,45	2445,81	193,14	3644,40	44,7
		razem	1922,58	4326,23	1896,74	8145,55	100,00

Obręb, N-ctwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Powierzchnia				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8
Obręb Szczepanowo	bory	naturalne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		zniekształcone	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		razem	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	bory mieszane	naturalne	37,37	19,82	83,53	140,72	2,6
		zniekształcone	158,92	130,81	4,52	294,25	5,4
		razem	196,29	150,63	88,05	434,97	7,96
	lasy mieszane	naturalne	279,39	528,64	684,14	1492,17	27,3
		zniekształcone	238,16	527,75	58,99	824,90	15,1
		razem	517,55	1056,39	743,13	2317,07	42,41
	lasy	naturalne	339,40	581,61	599,36	1520,37	27,8
		zniekształcone	318,68	352,70	448,84	1120,22	20,5
		razem	658,08	934,31	1048,20	2640,59	48,33
	ogółem	naturalne	687,68	1155,43	1368,00	3211,11	58,8
		zniekształcone	725,60	1014,59	512,35	2252,54	41,2
		razem	1413,28	2170,02	1880,35	5463,65	100,00
Nadleśnictwo GOŁĄBK	bory	naturalne	0,00	0,78	0,00	0,78	0,0
		zniekształcone	2,48	1,99	15,01	19,48	0,1
		razem	2,48	2,77	15,01	20,26	0,15
	bory mieszane	naturalne	107,57	216,66	182,62	506,85	3,7
		zniekształcone	508,91	1287,13	43,06	1839,10	13,5
		razem	616,48	1503,79	225,68	2345,95	17,24
	lasy mieszane	naturalne	945,41	1913,89	2016,83	4876,13	35,8
		zniekształcone	752,55	1673,69	123,66	2549,90	18,7
		razem	1697,96	3587,58	2140,49	7426,03	54,57
	lasy	naturalne	417,43	759,81	863,18	2040,42	15,0
		zniekształcone	415,43	457,29	519,74	1392,46	10,2
		razem	832,86	1217,10	1382,92	3432,88	25,22
	ogółem	naturalne	1604,81	3035,85	3071,60	7712,26	56,7
		zniekształcone	1731,05	3460,40	705,49	5896,94	43,3
		razem	3335,86	6496,25	3777,09	13609,20	100,00

Ryc. 51. Stan siedlisk Nadleśnictwa Gołębki – zmiany w 10-leciu

Ujednolicenie gatunkowe lub wiekowe - monotypizacja

Jedną z form degeneracji ekosystemów leśnych jest ujednolicenie gatunkowe lub wiekowe kompleksów leśnych. Monotypizację określa się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem podziału drzewostanów na sosnowe i świerkowe oraz pozostałe.

Na terenie nadleśnictwa kryterium dotyczące powierzchni spełniają kompleksy główne w obydwu obrębach. W żadnym jednak jedna klasa wieku nie zajmuje 50% powierzchni. W związku z powyższym na terenie Nadleśnictwa Gołębki nie stwierdza się monotypizacji i nie sporządza się stosownego zestawienia.

Neofityzacja

Neofityzacja jest formą degradacji lasu wynikającą ze sztucznej uprawy lub samoistnego wnikania gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia do składu gatunkowego drzewostanów na danym terenie. Zamieszczona dalej tabela ujmuje powierzchnie z gatunkiem obcym występującym w składzie gatunkowym drzewostanu.

Tabela 67. Zestawienie powierzchni [ha] wg form degeneracji lasu - neofityzacja (udział rzeczywisty)

Gatunek obcy	Jednostka	Gołębki	Szczepanowo	Nadleśnictwo	Ogółem %
1	2	3	4	5	6
sosna czarna	ha	1,06	3,28	4,34	5,5
dagleźja	ha	39,12	6,43	45,55	58,1
dąb czerwony	ha	0,77	9,09	9,85	12,6
grochodrzew	ha	6,9	6,7	13,6	17,4
Razem	ha	50,85	29,5	78,34	100,0

Największą powierzchnię zajmują wydzielania z udziałem daglezi i grochodrzewu oraz w mniejszym stopniu dębu czerwonego. Należy tu jednak dodać, że w nadleśnictwie wyodrębnione są wyłączone drzewostany nasienne (WDN) daglezi (5,76 ha w obrębie Gołębki) i dębu czerwonego (4,08 ha w obrębie Szczepanowo). W obrębie Gołębki znajduje się również gospodarczy drzewostan nasienny (GDN) daglezi (3,46ha).

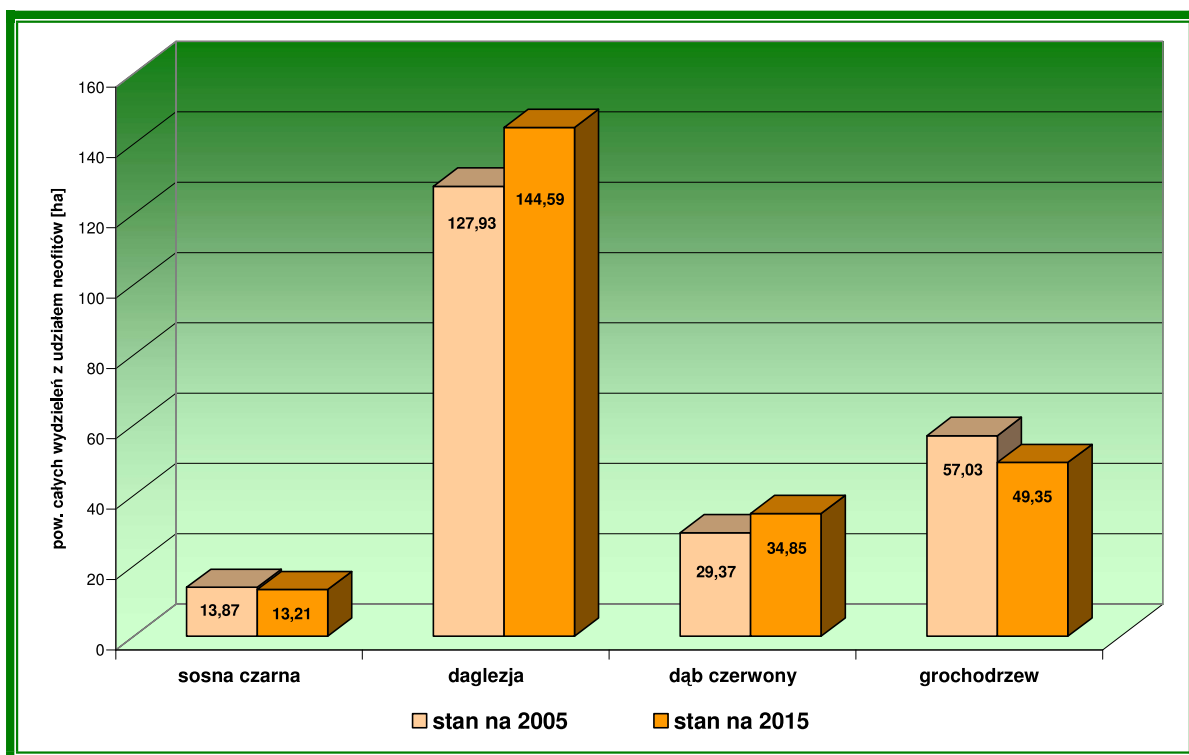
Ponadto w nadleśnictwie występują rejestrowane uprawy pochodne daglezi (12,03ha w obrębie Gołębki i 4,65ha w obrębie Szczepanowo) oraz dębu czerwonego (2,32 ha w obrębie Szczepanowo).

Uwzględniając powyższe, celowe utrzymywanie lub wprowadzanie daglezi i dębu czerwonego, udział niepożądanych neofitów drzewiastych jest stosunkowo niewielki.

Poza gatunkami występującymi w składzie gatunkowym miejscami lub pojedynczo występuje grochodrzew, dagleźja, sosna czarna, wejmutka i klon jesionolistny.

W podszytach najliczniejszym neofitem jest czeremcha amerykańska, która w skali nadleśnictwa nie stwarza dużych problemów przy zagospodarowaniu lasu. Ponadto w podszytach występuje także w znacznie mniejszym zakresie grochodrzew i dąb czerwony.

W porównaniu do danych z poprzedniego programu ogólna powierzchnia całych wydzielen z udziałem gatunków obcych, uległa zwiększeniu z 228,19ha do 242,00ha. Zmiany powierzchni wydzielen, w których składzie występują gatunki obce, przedstawia poniższy wykres:

Ryc. 52. Powierzchnia wydzieleń z udziałem gatunków obcych – zmiany w 10-leciu

Borowacenie

Borowacenie (pinetyzacja) wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew należy wyróżnić borowacenie:

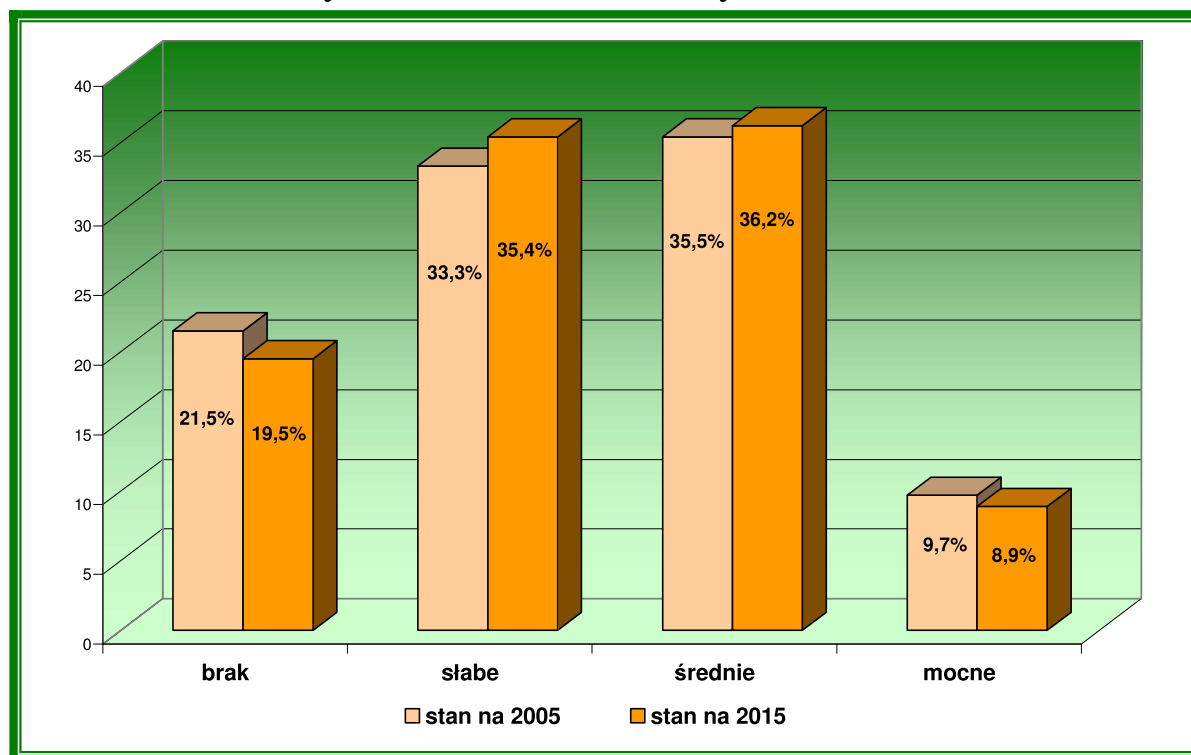
- a) słabe, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych
 - 50–80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 10-30 % na siedliskach lasowych,
- b) średnie, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 30–60 % na siedliskach lasowych,
- c) mocne, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 60 % na siedliskach lasowych.

Tabela 68. Zestawienie powierzchni [ha] wg form degeneracji lasu - borowacenie

Drzewostany	Jednostka	Obreby		Nadleśnictwo	Ogółem %
		Gołębki	Szczepanowo		
1	2	3	4	5	6
brak	ha	1459,07	1192,01	2651,08	19,5
słabe	ha	3375,92	1447,51	4823,43	35,4
średnie	ha	3083,55	1846,56	4930,11	36,2
mocne	ha	227,01	977,57	1204,58	8,9
Razem	ha	8145,55	5463,65	13609,20	100

Udział poszczególnych drzewostanów w poszczególnych grupach borowacenia zależy w dużej mierze od struktury siedlisk obiektu oraz zmian dokonywanych w gospodarczych typach drzewostanów na przestrzeni ostatnich 10-cioleci. Ze względu na dużą żyzność siedlisk nadleśnictwa oraz znaczny obszar drzewostanów sosnowych na siedliskach Lśw i LMśw problem borowacenia ma tu dość duże znaczenie.

Udział drzewostanów bez borowacenia i z borowaceniem mocnym zmniejszył się na korzyść drzewostanów o borowaceniu słabym i średnim.

Ryc. 53. Borowacenie – zmiany w 10-leciu

4.3.2.6. Zadrzewienia

W stanie posiadania nadleśnictwa zadrzewienia (zgodnie z ewidencją gruntów) zajmują 5,24 ha. Ponadto na ewidencyjnych Lz/Ps oraz Lz/R występują zadrzewienia o łącznej powierzchni 1,72ha. Poza tymi pozycjami należy wspomnieć o zadrzewieniach i zakrzewieniach zlokalizowanych na innych powierzchniach nieleśnych (bagnach, użytkach ekologicznych, gruntach rolnych i przy terenach zabudowanych).

Tabela 69. Zestawienie zadrzewień (zgodnie z ewidencją gruntów)

Lp.	Leśnictwo Oddział Pododdział	Gatunek panujący	Powierz- chnia (ha)	Średni wiek	Ogólny opis, skład gatunkowy, stan zdrowotny, gatunki rzadkie, gatunki cenne	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
Obręb Gołębki						
1.	Oćwieka 5h	So	0,89	37	Zadrzewienie: So, Brz 45l, So 20l.	
2.	Smolary 244h	Js	1,71	87	Zadrzewienie: Js, Db 110l; Brz, Js, Db 80l; Św 70l; Db 150; Jw. 40; Ol 60l. Zakrzewienie: ls, sng, b.	
3.	Smolary 273Aj	Ak	1,27	50	Zadrzewienie: Ak, Js, Os 50l; Zakrzewienie: wb, głąg, ak	
Obręb Szczepanowo						
4.	Łysinin 94Cw	Wb	1,37	25	Zadrzewienie: Wb 25l; Samosiew: Ak 15l.	
Ogółem Nadleśnictwo			5,24			

4.4. Walory historyczno-kulturowe

Obszar zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Gołębki obfituje w bogactwo obiektów kultury materialnej związanej z początkami państwa Polskiego i jego dalszego rozwoju. Nazwa regionu, w którym funkcjonuje nadleśnictwo – Pałuki – wywodzi się od łukowatego, czyli pagórkowatego terenu przecinanego licznymi jeziorami, wokół których roztaczają się przeważnie łąki zwane łęgami. Staropolskie wyrazy łuk – łęg stanowią źródłosłów nazwy Pałuki. Liczne i czyste jeziora, kompleksy lasów i malowniczo ukształtowane pola uprawne stanowią o wielkich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i turystycznych Pałuk. Na pałuckim odcinku Szlaku Piastowskiego swoją obecność i atrakcyjność ze względu na znaczenie historyczne zaznaczają miejscowości Żnin, Wenecja, Biskupin, Gąsawa i inne.

Szczególną rolę na omawianym obszarze odgrywa osada i muzeum archeologiczne w Biskupinie. Odkryte w 1933 roku przez kierownika miejscowej szkoły Walentego Szwajcera pozostałości osadnictwa łżyckiego sprzed 2500 lat stały się zaczątkiem rekonstrukcji całego osiedla. Zrekonstruowana osada położona na półwyspie, otoczonym Jeziorem Biskupińskim i bagnami oraz muzeum z zachowanymi wykopaliskami lub też wystawami tematycznymi przyciąga aktualnie tysiące turystów. Szczególne natężenie ruchu turystycznego odbywa się w czasie wrześniowych festynów archeologicznych.

Na uwagę zasługuje także Wenecja, wieś nieopodal Biskupina połączona z nim i Żninem turystyczną kolejką wąskotorową. Atrakcją turystyczną Wenecji są ruiny zamku z XIV wieku, którego budowniczym i pierwszym właścicielem był Mikołaj Nałęcz zwany „Diabłem Weneckim”.

Zabytki architektoniczne na omawianym obszarze są reprezentowane głównie przez obiekty sakralne – głównie kościoły. Na szczególną uwagę zasługuje kościół drewniany w Gąsawie, czy też kościoły murowane w Żninie czy Mogilnie.

Lasy Nadleśnictwa Gołębki były też niemym świadkiem walk oraz martyrologii narodu polskiego – głównie w czasie II wojny światowej, czego pamiątką są liczne mogiły i miejsca pamięci.

Wykaz obiektów lub miejsc o walorach kulturowo-krajobrazowych lub historycznych w poszczególnych gminach i wsiach przedstawia się następująco:

ZABYTKI ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

Gmina Barcin

Miasto Barcin

Kościół par. p.w. Św. Jakuba z 1901-1903 r

Obiekty cmentarza grzebalnego (kaplice grobowe z k. XIX w.)

Szkoła z 1893 r.

Bank z ok. 1900 r.

Zespół poczty (poczta, bud. gosp.) z pocz. XX w.

Zespół gospody (gospoda, świetlica) z ok. 1900 r.

Remiza strażacka z 1927 r

Zespół dworski (dwór, stajnia, spichlerz, gorzelnia) z 2 poł. XIX w.

Wodociągowa wieża ciśnień z pocz. XX w.

Mleczarnia z k. XIX w.

Młyn z 1927 r.

Barcin-Wieś

Zespół szkoły (szkoła, bud. gosp.) z pocz. XX w.

Dąbrówka Barcińska

Kapliczka z pocz. XX w.

Krotoszyn

Kapliczka z ok. 1930 r.

Szkoła z pocz. XX w.

Zespół pałacowy (pałac z ok. 1658 r., stajnia, spichlerz, rządówka) z pocz. XX w.

Piechcin

Szkoła z pocz. XX w.

Zespół dworca kolejowego (dworzec, parowozownia, szalety) z pocz. XX w.

Poczta z ok. 1900 r.

Zespół pałacowy (pałac, rządówka, gorzelnia, ogrodzenie) z 3 ćw. XIX w.

Sadłogoszcz

Szkoła z pocz. XX w.

Świetlica z ok. 1900 r.

Szeroki Kamień

Szkoła ewangelicka z ok. 1900 r.

Szkoła z ok. 1900 r.

Świetlica z ok. 1900 r.

Wapienno

Pałac z ok. 1900 r.

Wolice

Kapliczka z ok. 1900 r.

Szkoła z pocz. XX w.

Zalesie Barcińskie

Kapliczka z pocz. XX w.

Złotowo

Zespół szkoły (szkoła, dwa budynki gosp.) z pocz. XX w.

Dwór z ok. poł. XIX w.

Gmina DąbrowaDąbrowa

Kościół par. p.w. NMP Królowej Polski z 1912 r.

Zespół Kościoła Ewangelickiego (Kościół, pastorówka) z 1844 r.

Zespół dworski z 3 ćw. XIX w.

Parlin

Zespół Kościoła par. p.w. Św. Wawrzyńca (drewniany kościół i dzwonnica, plebania,

bud. inwentarski) z XVII w.

Zespół dworski z 1922 r.

Parlinek

Ruina wiatraka „paltraka” z k. XIX w.

Słaboszewko

Zespół dworski (dwór, brama) z 1 poł. XIX w.

Słaboszewo

Kościół Ewangelicki z 1 poł. XIX w.

Gorzelnia z 1900-1903 r.

Sucharzewo

Zespół dworski (dwór, kuźnia) z k. XIX w.

Szczepanowo

Zespół kościoła par. p. w. Św. Bartłomieja (kościół, dzwonnica) z 1848 r.

Gmina GąsawaBiskupin

Osada obronna kultury łużyckiej - rezerwat archeologiczny.

Chomiaża Szlachecka

Zespół kościoła par. p. w. Św. Jana Chrzciciela (kościół, kaplice grobowe, plebania) z 1831 r.

Zespół dworski (dwór, stajnia) z ok. poł. XIX w.

Folusz

Młyn z 2 poł. XIX w.

Gasawa

Układ urbanistyczny z XIV-XIX w. (utrata praw miejskich w 1875 r.).

Zespół kościoła par. p. w. Św. Mikołaja (drewniany kościół z 1674 r. z murowaną kaplicą św. Antoniego z 1817 r., drewniana dzwonnica z 1764 r., plebania z 1815 r.)

Obiekty cmentarza grzebalnego z kaplicami grobowymi z XIX-XX w.

Szkoła katolicka z 1 ćw. XX w.

Szkoła ewangelicka z ok. 1910-1915 r.

Pocztą z ok. 1895 r.

Zespół dworski (dwór, stajnia) z XVII/XVIII w.

Gogółkowo

Dwór z pocz. XX w.

Cegielnia od 1953 r tartak z k. XIX w.

Laski Małe

Szkoła pocz. XX w.

Łysin

Dwór z 1914 r.

Marcinkowo Dolne

Zespół dworski (dwór, dom urzędnika, dom ogrodnika, ochronka, stajnia z oborą, chlew, wiatrak do pompowania wody, obudowa studni, ogrodzenie) z 4 ćw. XIX w.

Marcinkowo Górne

Zespół dworski (dwór, dwie oficyny, stajnia, ogrodzenie, trzy czworaki) z 1 poł. XVIII-XIX w.

Nowa Wieś Pałucka

Wiatrak holenderski z ok. 1930 r.

Obudno

Zespół pałacowy (pałac, żrebięciarnia, dwa spichlerze, gorzelnia, bud. wagi, pozostałości ogrodzenia) z 1850 r (XIX/XX w.)

Pniewy

Park dworski z XIX w.

Ryszewko

Zespół kościoła par. p. w. Św. Marii Magdaleny (drewniany kościół, dzwonnica z 1727 r., ogrodzenie, plebania, dom dzierżawcy, stajnia, chlew z pocz. XX w.)

Szelejewo

Szkoła z pocz. XX w.

Pocztą z pocz. XX w.

Zespół dworski (dwór, stajnia, obora, chlew, ogrodzenie) z 1899 r.

Gmina JanikowoBroniewice

Zespół pałacowy (pałac, bud. gospodarczy, trzy czworaki) z 1880 r.

Dobieszewice

Zespół pałacowy (murowany dwór) z 1 poł. XIX w.

Głogówek

Zespół pałacowy (pałac, bud. gospodarczy, dwie stodoły) z 1924 r.

Miasto Janikowo

Kościół par. p. w. Serca Pana Jezusa z XX w.

Kościół ewangelicki z XIX w.

Szkoła z XX w.

Pocztą z k. XIX w.

Zespół dworski z XIX w.

Mleczarnia z XX w.

Kołodziejewo

zespół kościoła ewangelickiego (kościół, pastorówka) z 1908 r.

Pozostałości zespołu dworca kolejowego (trzy domy pracownicze) z k. XIX w.

Zespół dworski z 1890 r.

Kołuda Mała

Zespół pałacowy (pałac, pozostałości ogrodu, oficyna, obora, chlewnia, bud. gospodarczy, piwnica, czworak) z ok. poł. XIX w.

Kołuda Wielka

Szkoła z XX w.

Zespół dworski (dwór, pawilon ogrodowy, bud. gospodarczy, owczarnia) z ok. 1880 r.

Pałuczyna

Zagroda (dom, bud. gospodarczy) z pocz. XX w.

Sielec

Zespół szkoły (szkoła, bud. gospodarczy) z XX w.

Trlag

Zespół kościoła par. p. w. ŚŚ. Piotra i Pawła (kościół z 2 poł. XV w., dzwonnica, kaplica grobowa, ogrodzenie, plebania, dom z częścią gospodarczą, bud. gosp.) z pocz. XX w.

Szkoła z k. XIX w.

Zespół dworski (dwór, cztery bud. gospodarcze) z 2 poł. XIX w.

Gmina Janowiec WielkopolskiBrudzyń

Zespół dworski (dwór, stajnia, wozownia, stodoła, spichlerz) z 1912 r.

Chrzanowo

Szkoła z pocz. XX w.

Gacz

Zespół dworski z k. XIX w.

Miasto Janowiec Wlkp.

Kościół par. p. w. Św. Mikołaja z 1840 r.

Kaplica cmentarna p. w. Św. Barbary z 1853 r.

Pastorówka z 1898 r.

Ratusz z 1901 r.

Wójtostwo z pocz. XX w.

Posterunek policji z pocz. XX w.

Szkoła z 1899 r.

Bank Ludowy z pocz. XX w.

Zespół dworca kolejowego (dworzec, dom pracowniczy) z 1887 r.

Poczta z pocz. XX w.

Zespół pałacowy z ok. 1835-1840 r.

Juncewo

Zespół kościoła par. p. w. Św. Małgorzaty (kościół, dwie kaplice grobowe, plebania) z 1885-1886 r.

Szkoła z pocz. XX w.

Kołdrab

Zespół kościoła par. p. w. Św. Jana Chrzciciela (kościół, dom parafialny) z 1891-1893 r.

Zespół pałacowy z XIX w.

Laskowo

Zespół kościoła ewangelickiego (kościół, szkoła ewangelicka) z 1895-1896 r.

Zespół dworski z ok. 1810 r.

Obiecanowo

Pozostałości zespołu dworskiego (oficyna, ogrodzenie z bramą) z pocz. XX w.

Puzdrowiec

Zespół dworski z 1915 r.

Sarbinowo Drugie

Szkoła z pocz. XX w.

Zespół dworski z 2 poł. XIX w.

Świątkowo

Kościół par. p. w. Świętej Trójcy (drewniany) z XVIII w.

Tonowo

Zespół dworski z 2 ćw. XIX w.

Włoszanowo

Zespół dworski (dwór, stodoła, spichlerz, 8 domów) z 1902 r.

Zrazim

Zespół kościoła ewangelickiego (kościół, pastorówka, pozostałości ogrodzenia) z 1892 r.

Zespół szkoły ewangelickiej (szkoła, bud. gospodarczy) z k. XIX w.

Żerniki

Zespół kościoła par. p. w. Narodzenia NMP (kościół, dzwonnica) z 2 poł. XV w.

Kaplica grobowa z pocz. XX w.

Gmina MogilnoGozdawa

Zespół dworski z 4 ćw. XIX w.

Krzyżownica

Zespół dworski (dwór, bud. gospodarczy) z k. XIX w.

Miasto Mogilno

Zespół kościoła par. p. w. Św. Jakuba Większego Apostoła (kościół, dzwonnica, ogrodzenie, plebania) z ok. 1511 r.

Zespół klasztorny Benedyktów (kościół z 2 poł. XI w., klasztor z XIV w., ogrodenie z bramą z 2 poł. XVIII w.)

Obiekty cmentarza grzebalnego z kaplicami grobowymi z k. XIX- pocz. XX w.

Zespół starostwa (starostwo, dom) z XIX/XX w.

Sąd z k. XIX w.

Szkoła katolicka z XIX/XX w.

Bank włościański z 1908-1909 r.

Zespół dworca kolejowego (dworzec, wodociągowa wieża ciśnień, 3 domy pracownicze, bud. gospodarczy, magazyn) z k. XIX w.

Poczta z 1893-1894 r.

Dworek z 1802 r.

Rzeźnia z 1894 r.

Gorzelnia z XIX/XX w.

Młyn z ok. 1900-1914 r.

Młyn z ok. 1880 r.

Niestronno

Zespół kościoła par. p. w. Św. Michała Archanioła (drewniany kościół, brama-dzwonnica) z 1742 r.

Szkoła z 1906 r.

Padniewko

Zajazd z pocz. XX w.

Pałędzie Dolne

Pozostałości zespołu dworskiego (stajnia, kuźnia) z ok. 1910 r.

Pałędzie Kościelne

Zespół kościoła par. p. w. Św. Marcina BPA (kościół, dzwonnica, plebania) z 1808-1810 r.

Szkoła z 1925 r.

Targownica

Zespół dworski (dwór, spichlerz, stodoła, czworak) z 1847 r.

Wasielewko

Kapliczka z ok. 1900 r.

Wieniec

Zespół dworski (dwór, ośmiorak, owczarnia, chlew, kuźnia, bud. gospodarczy, młyn wodny) z pocz. XX w.

Wszedzień

Kościół par. p. w. Św. Andrzeja Boboli z ok. 1920 r.

Szkoła z pocz. XX w.

Zespół dworski (dwór, dom ze stajnią, owczarnia, stodoła z oborą, gorzelnia, kuźnia) z XIX/XX w.

Wylatowo

Zespół kościoła par. p. w. Św. Ap. Piotra i Pawła (drewniany kościół z 1761-1763 r., plebania z ok. poł. XIX w.

Szkoła z pocz. XX w.

Młyn wodny z pocz. XX w.

Gmina PakośćGiebnia

Zespół dworski w ruinie z k. XIX w.

Jankowo

Zespół pałacowy (pałac, owczarnia, obory, spichlerz, kuźnia, ogrodzenie) z ok. 1880 r.

Kościelec

Zespół kościoła par. p. w. Św. Małgorzaty (kościół, ogrodzenie z bramą, plebania) z XII/XIII w.

Kapliczka z 2 poł. XIX w.

Szkoła z pocz. XX w.

Pocztą z k. XIX w.

Zespół pałacowy Dębskich (pałac, spichlerz, domy) z 1849 r.

Ludkowo

Zespół dworski z XIX/XX w.

Miasto Pakość

Układ urbanistyczny z XIV-XIX w.

Kościół ewangelicki z 1866 r.

Zespół klasztorny Franciszkanów-Reformatów (kościół z 1656 r., klasztor z 1680 r., kaplica św. Rocha z ok. poł. XVIII w., dzwonnica z pocz. XX w.)

Zespół Kalwarii z licznymi kaplicami oraz kościołem i plebanią z XVII-XVIII w.

Obiekty cmentarza grzebalnego z grobowcami i kapliczką z 1834 r.

Ratusz z 1908 r.

Szpital garnizonowy z k. XIX w.

Ochronka dla dzieci z 1882 r.

Szkoła z ok. 1900 r.

Szkoła z 1906 r.

Bank Ludowy z 1906 r.

Zespół poczty (poczta, bud. gospodarczy) z 1884 r.

Zespół dworski z 1809 r.

Radłowo

Zespół szkoły (szkoła, bud. gospodarczy) z k. XIX w.

Szkoła ewangelicka z 2 poł. XIX w.

Zespół dworski (dwór, chlew) z pocz. XX w.

Rybitwy

Zespół pałacowy (pałac, czworak) z 2 poł. XIX w.

Węgierce

Zespół pałacowy (pałac, stajnia z wozownią, obora, stodoła, pozostałości ogrodzenia) z 1904-1905 r.

Wojdał

Zespół dworski (dwór, czworak) z k. XIX w.

Gmina Rogowo

Cegielnia

Szkoła z pocz. XX w.

Czewujewo

Kościół par. p. w. Św. Wawrzyńca z 1890 r.

Gościeszyn

Plebania z pocz. XX w.

Grochowiska Księżę

Pozostałości zespołu folwarcznego (chlewnia, spichlerz) z pocz. XX w.

Grochowiska Szlacheckie

Zespół dworski (dwór, spichlerz, pozostałości ogrodzenia z bramami) z ok. 1780 r.

Izdebno

Szkoła z pocz. XX w.

Lubcz

Kościół par. p. w. Św. Mateusza z 1902 r.

Szkoła z XIX/XX w.

Mięcierzyn

Szkoła z 1909 r.

Recz

Zespół dworski z 2 poł. XIX w.

Wiatrak holenderski z 1937 r.

Rogowo

Zespół kościoła par. p. w. Św. Doroty (kościół, dzwonnica, kaplica, trzy grobowce, ogrodzenie) z 1828-1831 r.

Zespół dworski (dwór, gorzelnia) z ok. 1830 r.

Skórki

Kościół fil. p. w. Św. Katarzyny, drewniany z 1857 r.

Szkoła z XIX/XX w.

Szkółki

Szkoła z 2 poł. XIX w.

Wiewiórczyn

Szkoła z 1908 r.

Wola

Zespół dworski z 1910 r.

Złotniki

Zespół pałacowy (pałac, oficyna, stodoła) z 1880 r.

Gmina TrzemesznoBieślin

Młyn z ok. poł. XIX w.

Dwa budynki gospodarcze-folwarczne z pocz. XX w.

Brzozowiec

Zespół dworski z k. XIX w.

Cytrynowo

Kapliczka z pocz. XX w.

Duszno

Zespół kościoła par. p. w. Św. Doroty (kościół, brama-dzwonnica, plebania) z 1865 r.

Kuźnia z 1856 r.

Folusz

Zespół młyna (młyn, dom młynarza, dom właściciela) z 1866 r.

Gołabki

Zespół szkoły (szkoła, bud. gospodarczy) z pocz. XX w.

Huta Trzemeszeńska

Budynek gospodarczy z k. XIX w.

Jastrzębowo

Zespół kościoła ewangelickiego (kościół, pastorówka) z 1920 r.

Kamieniec

Zespół kościoła par. p. w. Św. Jakuba St. (kościół, plebania) z 1722-1724 r.

Zespół folwarczny (stajnia, chlewnia, stodoły) z 1887-1899 r.

Kruchowo

Dzwonnica kościelna, drewniana z XIX/XX w.

Szkoła z pocz. XX w.

Zespół dworski (dwór z 1582 r., stajnie, spichlerz, stodoła, kuźnia, czworaki) z XIX/XX w.

Miaty

Zespół dworski (dworek, stajnia, obora, spichlerz, stodoła) z pocz. XX w.

Niewolno

Dzwonnica drewniana z ok. poł. XIX w.

Ostrowite

Pozostałości grodzisk z wczesnej epoki żelaza na wyspie Jez. Ostrowickiego

Popielewo

Wczesnośredniowieczne grodzisko na północnym brzegu Jez. Popielewskiego

Rudki

Młyn z 1910 r.

Szydłowo

Kościół par. p. w. Imienia Jezusa, Najśw. Marii Panny i Św. Józefa z 1795 r.

Zespół dworski (dwór, spichlerz, gorzelnia) z 1 poł. XIX w.

Miasto Trzemeszno

Układ urbanistyczny z XIV w., 2 poł. XVIII w. i XIX w.

Kościół szpitalny p.w. Św. Ducha z ok. 1840 r.

Zespół klasztorny Benedyktów (kościół z 1113-1124 r., przebudowany po pożarach w latach 1358-1424, bud. barokowego kościoła w 1762-1781 r., pałacyk opacki z 1722-1761 r., dzwonnica z 1781 r., browar z 4 ćw. XVIII w., lodownia z k. XVIII w.)

Pastorówka z 1913 r.

Zespół Alumnatu (alumnat z kaplicą z 1773-1775 r., apteka z 1773 r.

Zespół szpitala (szpital, pawilony) z 1787-1791 r.

Szkoła z 4 ćw. XIX w.

Szkoła żydowska z pocz. XIX w.

Pocztą z XIX/XX w.

Wodociągowa wieża ciśnień z 1906-1908 r.

Zespół krochmalni (bud. prod., domy mieszkalne, stajnia) z 1907-1917 r.

Mleczarnia z 1901 r.

Rzeźnia miejska z 2 poł. XIX w.

Wydartowo

Szkoła z ok. poł. XIX w.

Szkoła z 1901 r.

Pozostałości zespołu dworca kolejowego (domy pracownicze, bud. gosp.) z pocz. XX w.

Remiza strażacka z k. XIX w.

Wymysłowo Miejskie

Szkoła z 1903 r.

Pozostałości zespołu dworca kolejowego (domy pracownicze, bud. gospodarczy) z XIX/XX w.

Zieleń

Szkoła z pocz. XX w.

Gmina Żnin

Bożejewice

Zespół szkoły (szkoła, bud. gospodarczy) z pocz. XX w.

Bożejewiczki

Zespół dworski (dwór, czworaki) z pocz. XX w.

Cerekwica

Zespół kościoła par. p. w. Św. Mikołaja (kościół, plebania, bud. gospodarczy) z k. XIII/XIV w.

Zespół szkoły (szkoła, bud. gospodarczy) z pocz. XX w.

Zespół pałacowy (pałac, chlewnia, stodoła, magazyn zbożowy, dwojak, czworak) z 1876 r.

Góra (cz. m. Żnin)

Zespół kościoła par. p. w. Św. Marcina (kościół, ogrodzenie z bramą-dzwonnica, plebania) z XIV w.

Jadowniki Rycerskie

Szkoła z 1910 r.

Zespół dworca kolejowego (dworzec, dom pracowniczy) z k. XIX w.

Pozostałości zespołu dworskiego (oficyna, spichlerz, kuźnia, czworaki) z pocz. XX w.

Januszkowo

Zespół szkoły (szkoła, bud. gospodarczy) z k. XIX w.

Kaczkówko

Zespół dworski (dwór, bud. inwentarski, wozownia) z 1889 r.

Kierzkowo

Kościół par. p. w. Narodzenia NMP i Wszystkich Świętych z 1932-1934 r.

Kapliczka z k. XIX w.

Szkoła z k. XIX w.

Murczyn

Szkoła z k. XIX w.

Murczynek

Zespół dworski z 1901 r.

Podgórzyn

Zespół szkoły (szkoła, bud. gospodarczy) z pocz. XX w.

Rydlewo

Zespół folwarczny (rządcówka, owczarnia) z XIX/XX w.

Sarbinowo

Kapliczka z pocz. XX w.

Szkoła z XIX/XX w.

Słębowo

Zespół dworski z pocz. XX w.

Kostnica na dawnym cmentarzu ewangelickim z XIX/XX w.

Ustaszewo

Szkoła z k. XIX w.

Uścikowo

Zespół pałacowy (pałac, rządcówka, obora, spichlerz, ogrodzenie, dwojaki) z 1913 r.

Wenecja

Zespół kościoła par. p.w. Narodzenia NMP (kościół, grobowce, plebania, bud. gospodarczy) z 1869-1872 r.

Ruina zamku z k. XIV w.

Zespół szkoły (szkoła, bud. gospodarczy) z pocz. XX w.

Remiza strażacka z pocz. XX w.

Zespół dworski (dwór, dwie oficyny) z 4 ćw. XIX w.

Dworek z 1921 r.

Wójcin

Szkoła z XIX/XX w.

Zespół dworski (ruina dworu, obora, stodoła) z k. XIX w.

Miasto Żnin

Układ urbanistyczny z XIII-XIX w.

Zespół kościoła par. p. w. Św. Floriana (prezbiterium z 1 poł. XIV w. nawa z 2 poł. XIV w. plebania z 1843 r.)

Zespół kościoła ewangelickiego (kościół, pastorówka) z 1909 r.

Siedziba zgromadzenia sióstr zakonnych z 1920 r.

Obiekty cmentarza grzebalnego z grobowcami rodzinnymi z k. XIX w.

Wieża ratuszowa (obecnie Muzeum Ziemi Pałuckiej) z 1447 r.

Starostwo z 1906 r.

Zespół sądu (sąd, biuro notarialne) z 1893-1905 r.

Szkoła katolicka z 1896 r.

Szkoła niemiecka z 4 ćw. XIX w.

Zespół dworca kolejowego (dworzec, wodociągowa wieża ciśnień, domy pracownicze) z k. XIX w.

Zespół dworca kolejki wąskotorowej (dworzec, lokomotywnia) z XIX/XX w.

Zespół zajazdu (zajazd, stajnia) z 1870 r.

Zajazd z ok. 1820 r.

Hotel z 1 poł. XIX w.

Dworek tzw. Sufragania, obecnie Muzeum Ziemi Pałuckiej z k. XVIII w.

Zespół browaru (browar, dom mieszkalny) z XIX/XX w.

Zespół cukrowni „ŻNIN” (cukrownia, magazyny, kuźnia, parowozownia, elfa kolejowa, bud. administracyjny, domy) z 1894-1943 r.

Mleczarnia z 1887 r.

Zespół młyna (młyn, dom młynarza) z XIX/XX w.

Wiatrak paltrak z 1901 r.

Kuźnia z ok. 1900 r.

Spichlerz z k. XIX w.

WYKAZ MIEJSC PAMIĘCI NARODOWEJ I CMENTARZY (GRUNTY LP)Obwód GOŁĄBK

1. Obelisk poświęcony pomordowanym mieszkańcom Mogilna w czasie II wojny światowej (oddz. 69A f);
2. Mogiła żołnierza francuskiego z okresu wojny napoleońskiej (oddz. 232 f);
3. Obelisk („W tym miejscu ponieśli męczeńską śmierć z rąk hitlerowskiego okupanta w 1939 r. dwaj Polacy o nieustalonych nazwiskach” - oddz. 140Aa);
4. Obelisk przed siedzibą nadleśnictwa - oddz. 64p);
5. Pomnik pomordowanych we wrześniu 1939 roku – oddz. 143a;
6. Miejsce pamięci oddz. 31d;
7. Cmentarz w oddz. 27s o pow. 0,14 ha;
8. Cmentarz w oddz. 42p o pow. 0,32 ha;
9. Cmentarz w oddz. 117h o pow. 0,10 ha;
10. Cmentarz w oddz. 158c (pow. nie wyłączona);
11. Cmentarz w oddz. 138f (pow. nie wyłączona);

Obwód SZCZEPANOWO

1. Pomnik poświęcony pomordowanym mieszkańcom okolicznych miejscowości w czasie II wojny światowej (oddz. 103i);
2. Trzy mogiły zbiorowe - 22 ofiar okupacji hitlerowskiej (oddz. 113c, g);
3. Kamień graniczny z wrytym krzyżem maltańskim z 1741 r. (oddz. 167a);

WYKAZ ZABYTKOWYCH PARKÓW

Miejscowość	rodzaj parku	czas powstania
<u>Gmina Barcin</u>		
<u>Krotoszyn</u>	pałacowy	z ok. 1870 r
<u>Piechcin</u>	pałacowy	XIX w.
<u>Gmina Dąbrowa</u>		
<u>Dąbrowa</u>	dworski	XIX w.
<u>Parlin</u>	dworski (pozostałości)	pocz. XX w.
<u>Słaboszewko</u>	dworski	XIX w.
<u>Sucharzewo</u>	dworski (pozostałości)	k. XIX w.

Gmina Gasawa

<u>Chomiąża Szlachecka</u>	dworski	2 poł. XIX w.
<u>Marcinkowo Dolne</u>	dworski	XIX w.
<u>Marcinkowo Górne</u>	dworski	XIX w.
<u>Obudno</u>	pałacowy	XIX w.
<u>Pniewy</u>	dworski	XIX w.
<u>Szelejewo</u>	dworski	XIX w.

Gmina Janikowo

<u>Broniewice</u>	pałacowy	XIX w.
<u>Dobieszewice</u>	dworski	XIX w.
<u>Głogówek</u>	pałacowy	XIX w.
<u>Janikowo</u>	dworski	k. XIX w.
<u>Kołodziejewo</u>	dworski	XIX w.
<u>Kołuda Mała</u>	pałacowy	XIX w.
<u>Kołuda Wielka</u>	dworski	XIX w.

Gmina Janowiec Wielkopolski

<u>Brudzyń</u>	dworski	k. XIX w.
<u>Gacz</u>	dworski	XIX w.
<u>Janowiec Wlkp.</u>	pałacowy (pozostałości)	XIX/XX w.
<u>Kołdrąb</u>	pałacowy (pozostałości)	XIX w.
<u>Laskowo</u>	dworski	XIX w.
<u>Obiecanowo</u>	dworski	XIX w.
<u>Puzdrowiec</u>	dworski (pozostałości)	pocz. XX w.
<u>Sarbinowo Drugie</u>	dworski	XIX w.
<u>Świątkowo</u>	dworski	poł. XIX w.
<u>Tonowo</u>	dworski	XIX w.
<u>Zrazim</u>	przykościelny	k. XIX w.

Gmina Mogilno

<u>Gozdawa</u>	dworski	4 ćw. XIX w.
<u>Krzyżownica</u>	dworski	XIX w.
<u>Pałędzie Dolne</u>	dworski	XIX w.
<u>Targownica</u>	dworski	XIX w.
<u>Wieniec</u>	dworski	XIX w.
<u>Wszedzień</u>	dworski (pozostałości)	XIX w.

Gmina Rogowo

<u>Grochowiska Szlacheckie</u>	dworski	XIX w.
<u>Recz</u>	dworski	XIX w.
<u>Rogowo</u>	dworski (pozostałości)	XIX w.
<u>Wola</u>	dworski	XIX w.
<u>Złotniki</u>	pałacowy	XIX w.

Gmina Trzemeszno

<u>Brzozowiec</u>	dworski	k. XIX w.
<u>Kruchowo</u>	dworski	pocz. XX w.
<u>Płaczkowo</u>	dworski	XIX w.
<u>Szydłowo</u>	dworski	XIX w.

Gmina Żnin

<u>Bożejewiczki</u>	dworski	XIX w.
<u>Cerekwica</u>	pałacowy	k. XIX w.
<u>Jadowniki Bielskie</u>	dworski	2 poł. XIX w.
<u>Jadowniki Rycerskie</u>	dworski	XIX w.
<u>Kaczków</u>	dworski	k. XIX w.
<u>Murczynek</u>	dworski (pozostałości)	pocz. XX w.
<u>Słebowo</u>	dworski	XIX w.
<u>Uścikowo</u>	pałacowy	k. XIX w.
<u>Wenecja</u>	dworski	XIX w.
<u>Wójcin</u>	dworski	XIX w.

4.5. Zagrożenia**4.5.1. Zagrożenia biotyczne**

Lasy Nadleśnictwa Gołębki pomimo dużego udziału siedlisk żyznych i stosunkowo dużego zróżnicowania gatunkowego są w wysokim stopniu narażone na działanie szkodliwych czynników biotycznych i abiotycznych. Wynika to zarówno z czynników klimatycznych (niskie opady roczne oraz ich niekorzystny rozkład, przymrozki, susze), antropogenicznych (oddziaływanie przemysłu, obniżanie poziomu wód gruntowych w wyniku działań górniczych) oraz wynikających ze struktury drzewostanów (dość duża powierzchnia drzewostanów o składzie niezgodnym lub częściowo zgodnym z pożądanym, znaczne obszary

lasów na gruntach porolnych, odnowienia gatunkami „atrakcyjnymi” dla zwierzyny i mało odpornymi na przymrozki).

Zagrożenia biotyczne dla lasów Nadleśnictwa Gołębki są powodowane przez trzy grupy czynników: szkodniki owadzie (pierwotne i wtórne), pasożytnicze grzyby oraz ssaki powodujące uszkodzenia w drzewostanach.

Zagrożenie lasów nadleśnictwa biotycznymi czynnikami szkodotwórczymi w sposób szczegółowy, obejmujący ostatnie 10-lecie zostało omówione w dziale „Analiza gospodarki leśnej” w minionym okresie gospodarczym oraz w rozdziale „Zadania z zakresu ochrony lasu”, w części dotyczącej analizy zagadnień z zakresu ochrony lasu.

4.5.2. Zagrożenia abiotyczne

Zagrożenia abiotyczne wynikają z ujemnego oddziaływania na las czynników natury nieożywionej. Należą do nich niekorzystne czynniki atmosferyczne, zakłócenia stosunków wodnych oraz niekorzystne właściwości gleby. Wśród wymienionych najistotniejsze znaczenie mają zagrożenia wynikające z czynników atmosferycznych.

Wśród czynników atmosferycznych największym zagrożeniem dla lasów Nadleśnictwa Gołębki są przymrozki późne groźne dla dębu, będącego jednym z podstawowych gatunków w stosowanych tutaj składach gatunkowych upraw. Występujące na terenie nadleśnictwa przymrozki powodują często deformacje młodych drzewek, opóźnienia w ich rozwoju, a niekiedy nawet przepadanie upraw. Nieporównywalnie mniejsze znaczenie mają przymrozki wczesne lub wysoka temperatura powodująca na starszych drzewach powstawanie zgorzeliny kory, a u siewek – oparzeliny.

Istotną rolę – stymulującą bądź ograniczającą rozwój drzewostanów – są opady atmosferyczne oraz ich wielkość i rozkład w okresie wegetacyjnym. Niskie opady atmosferyczne charakterystyczne dla terenu nadleśnictwa są czynnikiem ograniczającym potencjalną produktywność drzewostanów, zaś ich niekorzystny rozkład wpływa na efektywność działań nadleśnictwa w zakresie hodowli lasu. Można więc stwierdzić, że niewielkie opady atmosferyczne lub ich niekorzystny rozkład zagrażają trwałości lasu. Poza tym osłabione niskimi opadami ekosystemy leśne łatwiej poddają się działaniu wymienionych wcześniej

czynników szkodotwórczych, wzrasta też zagrożenie pożarowe lasu. W szczególnych przypadkach susze mogą powodować przepadanie upraw. Wśród opadów atmosferycznych odrębne zagadnienie stanowi śnieg i grad. Opady te przy zbyt intensywnym wystąpieniu mogą powodować szkody, groźna może być okiść śniegowa, a szczególnie podatne na te szkody są drzewostany młode.

Potencjalnym zagrożeniem dla lasów Nadleśnictwa Gołębki są silne wiatry, mogące wyrządzać znaczne szkody. Narażone na nie są szczególnie drzewostany znajdujące się na skraju lasu oraz otaczające otwarte przestrzenie wewnątrz lasu (zręby, luki, gniazda). W związku z prawidłowym prowadzeniem cięć pielęgnacyjnych na terenie nadleśnictwa większość silnych wiatrów nie powoduje bardzo istotnych uszkodzeń w drzewostanach, niemniej są to szkody znaczące. Szczególnym zagrożeniem są sytuacje klęskowe związane z huraganami, których siła i nieprzewidywalność może skutkować zniszczeniem całych drzewostanów.

4.5.3. Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne są związane z działalnością człowieka w środowisku przyrodniczym. Uboczne skutki tej działalności stanowią obecnie jeden z najtrudniejszych problemów gospodarstwa leśnego. Najważniejsze z nich to: szkody powodowane przemysłowym zanieczyszczeniem środowiska leśnego, pożary, powierzchniowe zanieczyszczenie wód i zmiany stosunków wodnych oraz inne szkody związane z negatywnym, bezpośrednim oddziaływaniem człowieka na środowisko leśne.

Oceny jakości powietrza dokonuje się poprzez porównanie wyników pomiarów z wartościami odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu, które określono w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012r., poz. 1031). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem przewiduje się dotrzymanie wartości stężeń średniorocznych obliczonych jako stężenia średnie w roku kalendarzowym.

Wynikiem oceny powietrza jest zaliczenie strefy do jednej z klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych;

- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C - - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe;
- klasa D1 - jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego
- klasa D2 - jeżeli poziom stężeń ozonu jest wyższy od poziomu celu długoterminowego

Tabela 70. Klasyfikacja strefy kujawsko-pomorskiej i wielkopolskiej ze względu na zanieczyszczenia powietrza (WIOŚ-Bydgoszcz 2013; WIOŚ-Poznań 2013)

substancja chemiczna	strefa kujawsko-pomorska		strefa wielkopolska	
	ocena pod kątem ochrony zdrowia	ocena pod kątem ochrony roślin	ocena pod kątem ochrony zdrowia	ocena pod kątem ochrony roślin
dwutlenek siarki SO ₂	A	A	A	A
dwutlenek azotu NO ₂	A	-	A	-
tlenki azotu NO _x	-	A	-	A
tlenek węgla CO	A	-	A	-
pył PM _{2,5}	-	-	-	-
pył PM ₁₀	C	-	C	-
ołów Pb	A	-	A	-
benzen C ₆ H ₆	A	-	A	-
arsen As	A	-	A	-
kadm\nikiel Cd\ni	A	-	A	-
benzo(a)piren B(a)P	C	-	C	-
ozon O ₃	C/D2	C/D2	A/D2	A/D2

4.5.4. Zagrożenie pożarowe

Na podstawie instrukcji ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych (DGLP, Warszawa 2012 r.) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów Nadleśnictwo Gołębki zaliczono do II kategorii zagrożenia.

Suma punktów wynosi 18, co odpowiada II kategorii zagrożenia pożarowego.

Zagrożenie lasów nadleśnictwa pożarami w sposób wyczerpujący zostało omówione w rozdziale „Zadania z zakresu ochrony lasu...” (3.2.3.1.) niniejszego opracowania, w części dotyczącej analizy stanu zagrożenia pożarowego.

Negatywne oddziaływanie człowieka na środowisko leśne można podzielić na dwie grupy: bezpośrednie i pośrednie. Znaczna część pośrednich oddziaływań negatywnych została omówiona powyżej.

Pośrednie oddziaływanie człowieka na środowisko polega na zmianie warunków życia organizmów, na drastycznej ingerencji w ich biotopy. Może ono fizycznie nie dotknąć żadnego z organizmów, ale przez zmiany w środowisku może prowadzić do całkowitego i bezpowrotnego wyniszczenia całych populacji.

Bezpośrednie oddziaływania skierowane są wprost na organizm np. wykopywanie roślin, łamanie gałęzi, wywożenie do lasu śmieci, płoszenie zwierzyny czy kłusownictwo. Są to zawsze oddziaływania jednostkowe i selektywne, a ich szkodliwość zależy od natężenia i zasięgu występowania. Rzadko jednak prowadzą do całkowitego wyniszczenia gatunku, lecz raczej do zubożenia lokalnych populacji. Lasy Nadleśnictwa Gołębki są narażone na silne, okresowe oddziaływanie bezpośrednie, polegające głównie na płoszeniu zwierzyny, powodowaniu zagrożenia pożarowego czy śmieceniu. Niektóre działania projektowane w niniejszym planie mają na celu ograniczenie skutków tych niekorzystnych zjawisk.

4.6. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych

4.6.1. Organizacja gospodarstwa leśnego

Sposób organizacji gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Gołębki określa plan urządzenia gospodarstwa leśnego opracowany na lata 2015-2024 przez BULiGL. Plan ten został opracowany zgodnie z obowiązującą instrukcją urządzania lasu z uwzględnieniem zasad zrównoważonej gospodarki leśnej, mających na celu:

- zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego z uwzględnieniem kierunków ewolucji w przyrodzie;
- odtworzenie zbiorowisk zdegradowanych i zniekształconych metodami hodowli i ochrony lasu przy wykorzystaniu w miarę możliwości sukcesji naturalnej;
- utrzymanie i wzmocnienie produkcyjnych funkcji lasów (użytkowanie główne i uboczne);
- ochronę i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów;
- utrzymanie i wzmocnienie funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów (zwłaszcza ochrony gleby i wody);
- utrzymanie zdrowotności i witalności ekosystemów leśnych.

W celu realizowania poprzez plan urządzenia lasu zasad zrównoważonej gospodarki leśnej dokonano następujących inwentaryzacji i ustaleń, leżących u podstaw powstałego planu urządzenia lasu:

Operat siedliskowy

Zgodnie z zasadą, że podstawą doskonalenia gospodarki leśnej winno być wszechstronne rozpoznanie warunków glebowych i siedliskowych. Nadleśnictwo Gołębki posiada operat siedliskowy opracowany w 1981 roku (z późniejszymi uzupełnieniami).

Efektem tych prac jest rozpoznanie typów siedliskowych lasu i ich stanu w powiązaniu z warunkami glebowymi.

Typy drzewostanów

W oparciu o prace siedliskowe powstała tabela składów gatunkowych upraw i typów drzewostanów przyjęta decyzją KZP. Zestawienie to zamieszczone w planie u.l. określa składy gatunkowe drzewostanów optymalne dla danego siedliska, stabilności tworzonego drzewostanu i optymalizacji celów produkcyjnych. Ponadto dla siedlisk przyrodniczych opracowano typy lasu oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw.

Podział gospodarczy i stosowane rębnie

Siedliskowy typ lasu i typy drzewostanów oraz określenie obszarów lasów uznanych za ochronne stworzyły podstawy do podziału obiektu na gospodarstwa i ustalenie do zamierzonych celów optymalnych sposobów zagospodarowania lasu. W oparciu o przyjęty podział na gospodarstwa, aktualny stan drzewostanów oraz zamierzone składy przyszłych odnowień zaprojektowano odpowiednie sposoby użytkowania rębego.

Przyjęte etaty i regulacja użytkowania zasobów

Na podstawie dokonanej inwentaryzacji zasobów, zaprojektowanych sposobów użytkowania wynikających z potrzeb hodowlanych poszczególnych drzewostanów oraz wyliczonych etatów optymalnych dla poszczególnych gospodarstw przyjęto odpowiednie etaty użytkowania rębego. Etaty te w połączeniu z orientacyjnymi etatami miąższościowymi w użytkowaniu przedrębnym stanowią etat miąższościowy użytków głównych nadleśnictwa. Konstrukcja etatu użytków głównych zapewnia realizację podstawowej zasady gospodarki leśnej-powiększania zasobów drzewnych.

4.6.2. Wykonywanie prac leśnych

Dla zmniejszenia szkód w środowisku przyrodniczym, w trakcie wykonywania prac leśnych należy stosować technologie przyjazne dla pozostałych elementów ekosystemu leśnego.

W tym celu należy kierować się następującymi wskazówkami:

- stosować metodę pozyskania drewna polegającą na wyróbce i sortymentacji przy pniu ze zrywką surowca ciągnikami nasiębiernymi przy odpowiednio zaplanowanych i wykonanych szlakach zrywkowych;

- dostosować okres pozyskania drewna do terminów najmniejszego zagrożenia lasu od owadów i patogenów grzybowych, wiatru i śniegu oraz możliwości wykorzystania przez zwierzynę kopytną cienkiej kory na drzewach leżących;
- stosować środki techniczne chroniące pozostające na powierzchni drzewa przed uszkodzeniami powstającymi w trakcie zrywki;
- stosować właściwą rotację pozyskanego drewna;
- nie wypalać pozostałości zrębowych;
- chronić stanowiska gatunków chronionych, rzadkich i cennych, podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych zwracać szczególną uwagę na kontrolowane obalanie drzew w pobliżu tych miejsc.

Istotnym elementem wpływającym na stan środowiska leśnego w trakcie wykonywania prac leśnych jest rodzaj i jakość użytego sprzętu. Należy stosować maszyny i urządzenia napędzane przez silniki spalinowe z katalizatorami, a także bioolejów jako smarów silnikowych.

4.6.3. Ogólne wytyczne wykonywania czynności pielęgnacyjno – ochronnych na terenie Nadleśnictwa Gołębki

Tabela 71. Ogólne wytyczne wykonywania czynności pielęgnacyjno-ochronnych na terenie Nadleśnictwa Gołębki

Lp.	Możliwość zaistnienia negatywnego wpływu	Zalecenia ogólne
1.	Zaprojektowano siedliska do naturalnej sukcesji 17,51ha.	Poddać weryfikacji fitosocjologicznej ustalając odrębny tok postępowania, finansowanie ze źródeł zewnętrznych.
2.	Zaprojektowano zabiegi gospodarcze w przedmiotach ochrony obszarów Natura 2000	Postępować zgodnie z PZO lub do momentu ukazania się PZO zgodnie z zapisami POP, a po uprawomocnieniu się PZO po pozytywnym zaopiniowaniu przez RDLP i nadleśnictwo zgodnie z zapisami PZO.
3.	W składzie odnowieniowym występują gat. obce w myśl ustawy o ochronie przyrody.	Na obszarach siedliskowych Natura 2000 zminimalizować udział gat. obcych w myśl ustawy o ochronie przyrody.
4.	Udział drewna martwego stanowi 0,67% miąższości drzewostanów pow. leśnej	Stosownie do udziału siedlisk dążyć do poprawy omawianego parametru, szczególnie na siedliskach lasowych, i siedliskach przyrodniczych w stanie zachowania A i B zgodnie z wymaganiami tych siedlisk.
5.	Zaprojektowano cięcia w strefach ochrony bielika	Postępować zgodnie z wytycznymi rozdz. 5 POOŚ

Lp.	Możliwość zaistnienia negatywnego wpływu	Zalecenia ogólne
6.	Siedliska nieleśne –w tym stanowiące przedmiot ochrony ostoi siedliskowych na terenie zarządzanym przez nadleśnictwo.	Propozycja wykorzystania pakietów rolno środowiskowych lub konstruowanie umów dzierżawy z warunkiem uczestnictwa w tym programie. Szczegóły rozdz. 4.3 POOŚ
7.	Uszkodzenie pomników przyrody podczas prac (w wydz. zaplanowano zabiegi)	Podczas wykonywania zabiegów gospodarczych wykazać szczególną ostrożność, odpowiednio daleko (zakaz manewrowania ciężkim sprzętem 2 m powyżej obrysu rzutu pionowego koron drzew) planując szlaki zrywkowe i kierunek obalania
8.	Użytki ekologiczne – i występujące siedliska przyrodnicze narażenie na sukcesję lub niewłaściwe rolnicze zagospodarowanie.	Poddać weryfikacji fitosocjologicznej oraz podjęcie i realizację programu rolno środowiskowego – dostosowując odpowiedni wariant pakietu 4 lub 5 do potrzeb ochrony siedliska
9.	Zaprojektowane cięcia pielęgnacyjne na siedlisku 9190 kwaśnej dąbrowy	Ze względu na mały współczynnik zwarcia i zadrzewienia wskazany w opisach taksacyjnych cięcia pielęgnacyjne przeprowadzić pod koniec obowiązywania projektu nie dopuszczając do nadmiernego prześwietlenia.
10.	Zaprojektowane cięcia pielęgnacyjne na siedlisku 9170	Cięcia przeprowadzić o charakterze renaturalizującym, przy odnowieniu stosować składy gatunkowe podane w rozdz. 4.2.8.1. Programu Ochrony Przyrody (tab. 61)
11.	Zaprojektowane zręby zupełne (5 wydz.) na obszarach Natura 2000 Ostoja Barcińska	Ze względu na brak technicznych możliwości prowadzenia innych cięć (układ wydzielenia) cięcia prowadzić w okresie zimowym z pozostawieniem na obrzeżach rozrzedzonych kęp starodrzewu
12.	Zaprojektowane cięcia pielęgnacyjne na siedlisku 9110	Ze względu na priorytetowy charakter siedliska przeprowadzić zaplanowane cięcia o charakterze renaturalizującym z pozostawieniem drewna martwego.
13.	Zaprojektowane cięcia pielęgnacyjne na siedlisku 9190	Ze względu na duży współczynnik zwarcia i zadrzewienia wskazany w opisach taksacyjnych cięcia pielęgnacyjne przeprowadzić na początku obowiązywania planu nie dopuszczając do nadmiernego zwarcia z usuwaniem gat. obcych geograficznie.
14.	Zaprojektowane cięcia pielęgnacyjne na siedlisku 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Ze względu na duży współczynnik zwarcia i zadrzewienia zaprojektowane cięcia przeprowadzić na początku obowiązywania projektu, przyjmując, jako optymalne zad. 0,8.
15.	Zaprojektowano rębnie złożoną na siedlisku 9170	Ze względu na charakter siedliska zastosować okres odnowienia zgodnie z planem z pozostawieniem drewna martwego i refugium.

Lp.	Możliwość zaistnienia negatywnego wpływu	Zalecenia ogólne
16.	Zaprojektowane cięcia pielęgnacyjne na siedlisku 9170	Ze względu na współczynnik zwarcia i zadrzewienia wskazany w opisach taksacyjnych cięcia pielęgnacyjne przeprowadzić na początku obowiązywania projektu nie dopuszczając do nadmiernego zwarcia z usuwaniem gat. obcych geograficznie.
17.	Zanik najcenniejszych przyrodniczo obszarów leśnych	Rezygnacja z zabiegów gospodarczych w drzewostanach wyznaczonych, jako lasy stanowiące ostoje zagrożonych i ginących gatunków
18.	Cięcia rębne i pielęgnacyjne w pobliżu stanowisk bobra i wydry	Ustalić z RDOŚ optymalną ilość populacji dostosowaną do warunków. W projekcie zapisano potrzebę pozostawienia ekotonów wzdłuż zbiorników wodnych i nie ingerowania w działalność bobrów, które w sposób sobie właściwy i potrzebny potrafią modyfikować siedlisko, Zalecane jest również wykorzystanie działalności bobrów w systemie małej retencji.
19.	Zanik siedlisk nietoperzy	W konsultacji z hiropterologiem powywieszać budki lęgowe, dostosowane do gatunków.
20.	Wzrost udziału gatunków obcych w runie	Zrezygnować z metod sprzyjających rozwojowi gat. obcych (met. Sobańskiego) przy odnawianiu powierzchni trudnych i innych pracach hodowlanych. Podjąć aktywną walkę z gat. obcymi wykorzystując fundusze zewnętrzne np. NFOŚiGW.
21.	Uszkodzenie runa i pokrywy na siedliskach higrofilnych podczas wykonywania zabiegów rębni oraz trzebieży	Wykonywanie zabiegów: rębni oraz trzebieży na siedliskach 91D0, 91F0, 91E0, 7110 przy pokrywie śnieżnej oraz przy ujemnej temperaturze powietrza.
22.	Przypadkowe zniszczenie stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin podczas prac leśnych	W oddz. wymienionych w rozdz. Programu Ochrony Przyrody wykonanie zaplanowanych zabiegów w okresie zimowym. Ochrona istniejących płatów podczas zabiegów, prowadzenie szlaków technologicznych obok miejsc występowania, w miarę możliwości pozostawianie biogrup i ekotonów.
23.	Zaplanowano cięcia rębnią zupełną wokół bagien i wód płynących	W przypadku wydzielen z zaplanowaną rębnią zupełną w pobliżu rzek i jezior w tych wydzieleniach należy postępować zgodnie z zapisami ZHL §31, §67 oraz §3 pkt.2 cytowanego powyżej zarządzenia MOŚZNiL z zastosowaniem ekotonu.
24.	Zaplanowano cięcia pielęgnacyjne i rębne wokół bagien i wód płynących	Podczas prowadzenia zabiegów na powierzchni znajdujących się w pobliżu ekosystemów mokradłowych, konieczne jest więc zapewnienie właściwej ochrony opisywanych struktur i pozostawienie stref ekotonowych zgodnie z zapisami ZHL.
25.	Zanik siedlisk przyrodniczych, siedlisk fauny, roślin rzadkich i chronionych na terenach nieleśnych w zarządzie nadleśnictwa	Propozycja wykorzystania pakietów rolno środowiskowych lub konstruowanie umów dzierżawy z warunkiem uczestnictwa w tym programie.
26.	Zapisano grunty do sukcesji	Sprawdzić fitosocjologiczny stan tych siedlisk, aby nie dopuścić do sukcesji nieleśnych siedlisk higrofilnych

Lp.	Możliwość zaistnienia negatywnego wpływu	Zalecenia ogólne
27.	Przypadkowe zniszczenie oczka wodnego — stanowiska rozrodu kumaka i traszki — w trakcie prac leśnych	Zapewnienie nadzoru przy wykonywaniu prac gospodarczych (ścinka i zrywka) w pobliżu oczek wodnych, w których stwierdzono obecność kumaków i traszek, pozostawić, jako ekoton drzewostan wokół o szerokości 1 wys. drzewostanu.
28.	Zanik siedlisk i miejsc lęgowych, płoszenie ptaków w okresie lęgowym	Konieczność przeprowadzenia lustracji terenowej przed wykonaniem zabiegu w sezonie lęgowym, pozostawianie odpowiedniej liczby starych drzew w drzewostanach – biogrupach (zgodnie z ZHL i wytycznymi jednostek certyfikujących), pozostawianie gatunków o miękkim drewnie (osika), wywieszanie budek lęgowych, wstrzymanie zabiegu w przypadku stwierdzenia gniazdowania, pozostawianie i kształtowanie ekotonów.
29.	Zniszczenie siedlisk nieleśnych, przez niewłaściwe użytkowanie	Zapisano propozycję wykorzystania pakietów rolno środowiskowych na siedliskach nieleśnych lub konstruowanie umów dzierżawy z warunkiem uczestnictwa w tym programie.
30.	Zmiana stosunków wodnych na siedlisku, 3150, 91E0, 91F0 w wyniku prowadzenia w pobliżu zabiegów	W przypadku stwierdzenia potrzeby wykonania zabiegów (w pobliżu siedliska 3150, , 91E0, 91F0) należy zostawić strefę ekotonową o szerokości 1 wysokości drzewostanu, ora z w przypadku siedlisk nieleśnych zaniechać konserwacji rowów odwadniających
31.	Zmniejszenie zróżnicowania genetycznego w efekcie prowadzenia cięć pielęgnacyjnych	Pozostawianie w lesie podczas wykonywania czyszczeń, trzebieży i cięć rębnych osobników o ciekawych, nietypowych kształtach, jako rezerwuaru genetycznego
32.	Ubytek odpowiednich siedlisk dla gatunków ptaków drapieżnych	Konieczność pozostawiania pojedynczych starych drzew, fragmentów starodrzewu użytkowanego wydzielenia (zgodnie z ZHL i wytycznymi jednostek certyfikujących), pozostawianie fragmentów lasów nieobjętych gospodarowaniem, utrzymanie powierzchni w nadleśnictwie drzewostanów ponad 100-letnich
33.	Zanik siedlisk saproksylobiontów	Pozostawić w biogrupach martwe drzewa. W Polsce przyjęto, że na jednym hektarze starszego lasu (pow.100 lat) powinno się znajdować 3-5 sztuk kłód o grubości > 50 cm i długości powyżej 3 m.
34.	Zanik siedlisk płazów, gadów, ssaków i owadów	Pozostawianie i kształtowanie ekotonów, w tym wokół zbiorników wodnych i miejsc podmokłych. Pozostawianie biogrup ukształtowanych zgodnie z ZHL na powierzchniach zrębowych; wzrost w powierzchni nadleśnictwa drzewostanów ponad 100-letnich.

4.7. Plan działań w zakresie prac objętych Programem Ochrony Przyrody

Planowanie i realizacja zadań ujętych w programie ochrony przyrody odbywa się w większości w ramach planowania i realizacji innych, omawianych

wcześniej działań gospodarczych i ochronnych, uwzględniających wiele aspektów przyrodniczych i gospodarczych w ramach trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

4.7.1. Kształtowanie gospodarki wodnej

Istniejące na terenie nadleśnictwa zbiorniki wodne, bagna czy torfowiska stanowią doskonały rezerwuar wody. Zachowanie tych obszarów w stanie niezmienionym wpływa korzystnie na bilans wodny oraz poprawę mikroklimatu w najbliższym ich otoczeniu. To samo dotyczy podmokłych łąk czy lasów na siedliskach wilgotnych i bagiennych. W związku z tym wszystkie oczka i bagienka śródleśne, łąki czy niektóre drzewostany należy chronić. Pewną ochroną poprzez uznanie za lasy wodochronne objęto większość drzewostanów na siedliskach wilgotnych i bagiennych.

Obok ochrony istniejących zbiorników wodnych i bagien niezwykle ważne jest wykorzystywanie naturalnych własności ekosystemów do stabilizacji zasobów wodnych. Utrzymywanie i zwiększanie możliwości retencyjnych lasu jest bieżącym zadaniem nadleśnictwa, natomiast realizowanie tych zadań może odbywać się na wielu płaszczyznach.

W niniejszym planie maksymalnie ograniczono użytkowanie rębne w najbliższym otoczeniu rzek oraz większych bagien. W pozostałych przypadkach istniejące strefy ekotonowe na granicy las-bagno należy zachowywać na etapie realizacji planowanych cięć rębnych, zaś tam gdzie jest to uzasadnione tworzyć je w celu stabilizacji stosunków wodnych.

O retencji wodnej gleby należy pamiętać przy wykonywaniu prac leśnych, dążąc do jak najmniejszej ingerencji w strukturę runa i gleby. W ramach prac hodowlanych i pielęgnacyjnych należy dążyć do tworzenia, jak też rozwoju wielowarstwowych, wielopiętrowych i różnorodnych pod względem gatunkowym drzewostanów, będących naturalnymi „magazynami” zasobów wodnych.

4.7.2. Kształtowanie granicy polno-leśnej

Celem kształtowania granicy polno-leśnej jest racjonalne wykorzystanie gruntów (zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej), uporządkowanie przestrzeni rolniczej i leśnej, zagospodarowanie gruntów zgodnie

z warunkami glebowo-przyrodniczymi, zwiększenie lesistości kraju i poprawa warunków środowiska przyrodniczego.

Kształtowanie granicy polno-leśnej może się odbywać w dwojaki sposób. Pierwszym jest kupno lub zamiana gruntów w celu poprawienia przebiegu granicy pomiędzy gruntami leśnymi i nieleśnymi oraz zoptymalizowania ich funkcji. Z wielu przyczyn działania takie są bardzo ograniczone, jednak powinny być w miarę możliwości realizowane. Drugim sposobem jest zalesianie gruntów będących w stanie posiadania nadleśnictwa. Działania w tym zakresie powinny wynikać zarówno z przesłanek ekologicznych i ekonomicznych oraz w pełni uwzględniać istniejące plany zagospodarowania przestrzennego.

4.7.3. Kształtowanie strefy ekotonowej

Na styku dwóch biocenoz naturalnych występuje szerszy lub węższy pas przejściowy, zwany inaczej ekotonem. Z reguły odznacza się on większym bogactwem flory i fauny niż sąsiadujące ze sobą ekosystemy. Szczególnie atrakcyjne są szerokie ekotony będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych. W przypadku istnienia w pełni zróżnicowanych, naturalnych pasów ekotonowych należy dołożyć wszelkich starań w celu zachowania ich w niezmienionej formie. Sztucznego kształtowania stref ekotonowych należy dokonywać na styku ze środowiskami ze strony, których może płynąć różnego rodzaju zagrożenie (szlaki komunikacyjne, tereny przemysłowe itp.). Niezbędnym elementem każdej strefy ekotonowej jest drzewostan będący jednym z najbardziej stabilizujących czynników środowiska.

Istniejące aktualnie strefy ekotonowe należy chronić i przy realizacji zaplanowanych cięć pozostawiać. W pozostałych przypadkach strefy ekotonowe należy pozostawiać na etapie wykonawstwa (w zależności od warunków przyrodniczych i potrzeb) lub tworzyć na etapie odnowień i zalesień poprzez luźniejszą więźbę sadzenia oraz wprowadzanie możliwie dużej ilości gatunków, w tym także gatunków o dużych walorach estetycznych i krzewów. Wypełnienie przez krzewy i drzewa oraz roślinność zielną w układzie pionowym i poziomym pasa o szerokości kilkunastu czy kilkudziesięciu metrów ma na celu wytworzenie ściany lasu ograniczającej wnikanie czynników negatywnych do wnętrza lasu. W drzewostanach młodszych tworzenie ekotonów winno odbywać się poprzez odpowiednie prowadzenie cięć pielęgnacyjnych, a także popieranie naturalnie

rozwijających się tu warstw podszytu czy też potencjalnego II piętra. W obecnym PUL zaprojektowano 30,38ha podsadzeń produkcyjnych, które m.in. wzbogacą ekosystem leśny.

4.7.4. Zabiegi ochronne w szczególnie cennych obiektach przyrodniczych

Na terenie Nadleśnictwa Gołębki znajdują się obiekty objęte różnymi formami ochrony, a plan urządzenia lasu uwzględnia działania ochronne, które winny być w nich realizowane.

Najwyższą formą ochrony przyrody na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Gołębki są rezerwaty przyrody. Wykonywanie zadań ochronnych w rezerwach przyrody należy wykonywać w porozumieniu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Pomniki przyrody jako bardzo cenne fragmenty przyrody należy otoczyć szczególną ochroną. Właściwe oznakowanie w terenie ustrzeże je przed przypadkowym zniszczeniem, a odpowiedni nadzór przed aktami wandalizmu. Bieżąca kontrola stanu zdrowotnego i sanitarnego umożliwi szybkie reagowanie na pojawiające się zagrożenia. Należy także dbać o pełną zgodność rejestru pomników istniejących formalnoprawnych oznaczonych na gruncie z odpowiednimi zarządzeniami powołującymi.

Odrębną grupę obiektów stanowią użytki ekologiczne. Postępowanie na tych powierzchniach regulują odrębne przepisy. Ochrona użytków ekologicznych związana jest ze stabilizacją stosunków wodnych oraz utrzymywaniem istniejących wokół naturalnych stref ekotonowych. Ważna jest także dbałość gospodarza obiektu o zgodność pomiędzy stanem prawnym użytków ekologicznych wynikającym z rozporządzeń powołujących, a stanem w ewidencji gruntów.

Stanowiska roślin podlegających ochronie prawnej należy objąć ochroną zabezpieczającą je przed zniszczeniem. Ważne, aby leśniczowie nadzorujący prace związane z użytkowaniem lasu wykorzystywali informacje o stanowiskach roślin chronionych tak kierując pracami, aby uchronić je przed zniszczeniem. Ważne jest także bieżące inwentaryzowanie i uzupełnianie listy gatunków chronionych na terenie nadleśnictwa.

Ochrona zinwentaryzowanych siedlisk przyrodniczych odbywa się w niniejszym planie zgodnie z odpowiednimi zaleceniami dla takich obszarów. Na

siedliskach przyrodniczych w zasięgu obszarów Natura 2000, zaplanowano wyłącznie rębnie złożone oraz zabiegi pielęgnacyjne.

Na gruntach nieleśnych w obszarze Natura 2000 nadleśnictwo powinno zamieścić zapis zapewniający skonstruowanie umowy dzierżawy tak by uwzględniała wymagania ekologiczne gatunków, dla których tereny wydzierżawiane mogą stanowić potencjalne miejsce ich bytowania lub występowania.

Specyficzne podejście do gospodarowania w lasach ochronnych wynika z ich charakteru. Użytkowanie w lasach ochronnych związane jest z pełnioną przez nie funkcją i nie powoduje z nią konfliktu.

Duże znaczenie w ochronie przyrody ma znajomość podstawowych zagadnień z tego zakresu, a zwłaszcza znajomość roślin i zwierząt objętych ochroną prawną wśród pracowników nadleśnictwa (zwłaszcza leśniczych i podleśniczych). W związku z powyższym wskazane jest przeprowadzanie okresowych szkoleń w tym zakresie.

4.7.4.1. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie (wg wzoru nr XXII)

Tab 72. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie (wg wzoru nr XXII)

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF (również stan ochrony, jeżeli znany)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
1. SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK - siedliska przyrodnicze według SDF obejmujące całe wydzielenia					
Pojezierze Gnieźnieńskie PLH3000026					
1.	Brak w stanie posiadania Nadleśnictwa Gołębki	-	-	-	-
Ostoja Barcińsko-Gaśawska PLH0400028					
2.	3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	lokalizacja jak w tabeli 60 z Rozdziału 4.2.8. „Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie”	nie zalesiać	nie wykonuje się zabiegów gosp.	w przypadku stwierdzenia potrzeby wykonania zabiegów w pobliżu siedliska należy zostawić strefę ekotonową o szerokości 1 wysokości drzewostanu
3.	7110 – Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	lokalizacja jak w tabeli 60 z Rozdziału 4.2.8. „Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie”	utrzymanie siedliska w stanie niezmienionym nie wykonywać melioracji i osuszania terenów podmokłych	TW – zniszczenie runa w trakcie zrywki	wykonywanie trzebieży przy pokrywie śnieżnej.
4.	7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	lokalizacja jak w tabeli 60 z Rozdziału 4.2.8. „Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie”	nie zalesiać	nie wykonuje się zabiegów gosp.	w przypadku stwierdzenia potrzeby wykonania zabiegów w pobliżu siedliska należy zostawić strefę ekotonową o szerokości 1 wysokości drzewostanu

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF (również stan ochrony, jeżeli znany)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
5.	9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	lokalizacja jak w tabeli 60 z Rozdziału 4.2.8. „Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie”	w trakcie zabiegów „popierać” gatunki pożądane	TP – zbyt mocne przerzedzenie d-stanu powodujące zbyt bujny rozwój roślinności w dnie lasu; RB – wykonanie niewłaściwej rębni; ODN – niezastosowanie odpowiedniego składu gatunkowego upraw; CP – zbyt silny zabieg.	Dla drzewostanów przewidzianych do wyrębu zastosować rębnie złożone. Dla odnowień tych siedlisk zastosować składy gatunkowe oraz typy drzewostanów przewidziane dla cennych siedlisk przyrodniczych W zależności od współczynnika zwarcia i zadrzewienia, cięcia pielęgnacyjne przeprowadzić odpowiednio na początku lub końcu obowiązywania planu, nie dopuszczając do nadmiernego zwarcia, z usuwaniem gat. obcych geograficznie.
6.	9190 - Kwaśne dąbrowy	lokalizacja jak w tabeli 60 z Rozdziału 4.2.8. „Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie”	w trakcie zabiegów „popierać” gatunki pożądane	TP – niewłaściwie wykonany zabieg;	W zależności od współczynnika zwarcia i zadrzewienia, cięcia pielęgnacyjne przeprowadzić odpowiednio na początku lub końcu obowiązywania planu, nie dopuszczając do nadmiernego zwarcia, z usuwaniem gat. obcych

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF (również stan ochrony, jeżeli znany)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
7.	91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	lokalizacja jak w tabeli 60 z Rozdziału 4.2.8. „Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie”	utrzymanie siedliska w stanie niezmiennym nie wykonywać melioracji i osuszania terenów podmokłych	CW, CP, TW, TP – nadmierne przerzedzenie i umożliwienie wtargnięcia niepożądanym gatunkom	CW, CP, TW, TP – zabiegi hodowlane najlepiej wykonywać w okresie zimowym, usuwać niepożądane samosiewy
8.	91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	lokalizacja jak w tabeli 60 z Rozdziału 4.2.8. „Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie”	Bieżący monitoring drzewostanów, zwłaszcza pod kątem stanu zdrowotnego jesionu	nie wykonuje się zabiegów gosp.	-
9.	91I0 - Ciepłolubne dąbrowy	lokalizacja jak w tabeli 60 z Rozdziału 4.2.8. „Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie”	w trakcie zabiegów „popierać” gatunki pożądane	TP – zbyt mocne przerzedzenie d-stanu powodujące zbyt bujny rozwój roślinności w dnie lasu; RB – wykonanie niewłaściwej rębni; ODN – niezastosowanie odpowiedniego składu gatunkowego upraw; CP – zbyt silny zabieg.	Dla drzewostanów przewidzianych do wycięcia zastoso- wać rębnie złozone. Dla odnowień tych siedlisk zastoso- wać składy gatunkowe oraz typy drzewostanów przewidziane dla cennych siedlisk przyrodniczych W cięciach pielęgnacyjnych nie dopuszczać do nadmiernego przerywania zwarcia oraz należy usuwać gatunki obce geograficznie i eliminować natężeń bukowe. W trakcie zabiegów pozostawiać drewno martwe.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF (również stan ochrony, jeżeli znany)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
2. SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLIISK - gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) oraz ich siedliska według SDF					
Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026					
1.	Brak w stanie posiadania Nadleśnictwa Gołębki	-	-	-	-
Ostoja Barcińsko-Gasawska PLH040028					
2.	Kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>) ochrona ścisła	Obręb Szczepanowo: oddz: 117k,	utrzymanie bagien i niewielkich zbiorników wodnych	nie wykonuje się zabiegów gosp.	-
3.	Żaba śmieszka (<i>Rana ridibunda</i>) ochrona ścisła	Obręb Szczepanowo: oddz: 117k,	utrzymanie bagien i niewielkich zbiorników wodnych	nie wykonuje się zabiegów gosp.	-
4.	Jaszczurka zwinka (<i>Locerta agilis</i>) ochrona ścisła	Obręb Szczepanowo: oddz: 117, 123	kontynuacja dotychczasowej gospodarki leśnej	przypadkowe powstanie pożaru	zachować ostrożność zgodnie z zasadami ochrony p.poż
3. OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW - gatunki ptaków oraz ich ostoje					
Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026					
1.	Brak w stanie posiadania Nadleśnictwa Gołębki	-	-	-	-
Ostoja Barcińsko-Gasawska PLH040028					
2.	A075 - Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>) ochrona ścisła	Obr. Szczepanowo L-ctwo Łysinin oddz. 131h (w zasięgu obszaru Natura 2000 znajduje się wymieniona część obszaru ochrony okresowej Bielika)	uniemożliwienie penetracji stref ochronnych gniazda szczególnie w okresie lęgowym	zabiegi hodowlane i rębne wykonywane w strefie ochrony okresowej w trakcie okresu lęgowego Bielika	wykonanie zabiegów hodowlanych i rębnych w okresie pozalęgowym, po uprzedniej lustracji terenowej oraz uzgodnieniu terminu realizacji prac leśnych z RDOŚ w Bydgoszczy.

4.7.4.2. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody (wg wzoru nr XXIII)

Tab 73. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody (wg wzoru nr XXIII)

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			zadania obligatoryjne	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
1.	Rezerwat przyrody			
	„Mięcierzyn” Obr. Gołębki oddz. 175 a, b, c, ~a, ~b; 176 a, b, c, d, f, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f	Utrzymanie mozaiki zbiorowisk żywej buczyny (<i>Galio odorati-Fageteum</i>) oraz grądu środkowoeuropejskiego (<i>Galio Carpinetum</i>) wraz z zachodzącymi w nich procesami ekologicznymi	Bieżący monitoring mający na celu ocenę stanu zdrowotnego i sanitarnego drzewostanów.	Wynikające z istniejącego Planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mięcierzyn”
	„Źródła Gąsawki” Obr. Gołębki oddz. 32 r; 33 k, l, m, ~c; 34 j, ~c; 45 d, ~c; 46 a, f, g, ~c, ~d	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych źródeł rzeki Gąsawka	Bieżący monitoring mający na celu ocenę stanu zdrowotnego i sanitarnego drzewostanów.	Wynikające z Zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Źródła Gąsawki”
	„Mierucinek” Obr. Szczepanowo oddz. 165 a, ~b	Przywracanie naturalnych cech zespołu grądu środkowoeuropejskiego (<i>Galio sylvatici-Carpinetum</i>)	Bieżący monitoring mający na celu ocenę stanu zdrowotnego i sanitarnego drzewostanów.	Wynikające z istniejącego Planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mierucinek”

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			zadania obligatoryjne	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
2.	Obszary Chronionego Krajobrazu: „OChK Jezior Żnińskich ” „OChK Jezior Rogowskich” lokalizacja zgodna z wizualizacją na mapie walorów przyrodniczo-kulturowych oraz na mapie obszarów chronionych i funkcji lasu	Ochrona terenów wyróżniających się krajobrazowo, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniona funkcją korytarzy ekologicznych	Zgodnie z planem UL	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. (ze zmianami) Art. 24 pkt. 1.
3.	Obszary Natura 2000: „Ostoja Barcińsko-Gąsawska” oraz „Pojezierze Gnieźnieńskie”	ochrona zagrożonych składników różnorodności biologicznej	Zgodnie z planem UL	W momencie zatwierdzenia Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 postępować zgodnie z zaleceniami, Dla „Pojezierza Gnieźnieńskiego” zgodnie z zatwierdzonym PZO (załącznik do elaboratu)

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			zadania obligatoryjne	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
4.	Pomniki przyrody: Lokalizacja jak w tabeli 8 <i>Rozdział 5.2.5. „Pomniki Przyrody”</i>	Ochrona pomników przyrody w celu zachowania ich wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej i estetycznej	Podczas wykonywania zadań gospodarczych na powierzchni, konieczne jest zapewnienie właściwej ochrony drzew pomnikowych; regularne patrole Straży Leśnej w okolicach pomników w celu zniechęcenia do celowego uszkodzenia bądź zniszczenia pomników przyrody ożywionych i nieożywionych.	Zgodne z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r.(ze zmianami) Art. 45 pkt. 1.
5.	Użytki ekologiczne: • Obr. Gołębki oddz. 200c; • Obr. Szczepanowo oddz. 1Cg • Obr. Szczepanowo oddz. 2a • Obr. Szczepanowo oddz. 108a	Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej.	Nie wykonuje się zabiegów gospodarczych	Zgodne z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r.(ze zmianami) Art. 45 pkt. 1.

4.7.5. Sposoby postępowania na stanowiskach gatunków lub grup gatunków objętych ochroną prawną, które mogą powstać w czasie obowiązywania PUL.

W przypadku zweryfikowania stanowisk gatunków lub grup gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną nieznanymi na dzień zatwierdzania planu urządzenia lasu w celu minimalizacji ewentualnego negatywnego oddziaływania planu na środowisko w bieżącej realizacji zadań gospodarczych należy uwzględnić następujące wytyczne:

- w celu minimalizacji szkód w awifaunie (niszczenie gniazd, płoszenie itp.) przed przystąpieniem do realizacji zadań w zakresie użytkowania rębego w okresie lęgów ptaków, w miejscach planowanych cięć zupełnych, należy odpowiednio wcześniej przygotować powierzchnię, a melioracje agrotechniczne (usunięcie podszytów) należy wykonać wyłącznie w okresie jesienno-zimowym;
- na podstawie przeprowadzonej lustracji starodrzewu przeznaczonego do cięcia rębego należy zdecydować, które zręby mogą być wykonywane w okresie lęgowym, a które poza nim; wykonanie zabiegu cięć rębnych na pozycjach ze stwierdzonymi czynnymi gniazdami przełożyć poza okres lęgowy na rzecz pozycji, gdzie tych gniazd nie zinwentaryzowano,
- jeżeli cięcia rębne wykonywane są w okresie lęgowym ptaków, bezpośrednio przed rozpoczęciem prac, należy ponownie zlustrować drzewostan pod kątem obecności w nim zasiedlonych pojedynczych gniazd; cięcia we fragmentach drzewostanu, w których występują takie gniazda należy przesunąć w czasie i wykonać je po zakończonym okresie lęgowym,
- we fragmentach, w których sąsiedztwie po wykonanej rębni zupełnej brakować będzie starodrzewu (np. ostatnie kulisy zrębowe) jako kompensację należy wywieszać budki lęgowe dla ptaków w drzewostanach przyległych do powierzchni zrębu,
- w trakcie wyznaczania drzew do wycinki w ramach trzebieży należy pozostawić drzewa dziuplaste oraz te, na których występują gniazda ptaków,
- w drzewostanach, w których planowane są cięcia trzebieżowe w czasie lęgów ptaków, w okresie jesienno-zimowym należy oczyścić szlaki zrębowe poprzez usunięcie podszytów,

- bezpośrednio przed rozpoczęciem wykonywania trzebieży jak i w trakcie jej realizacji w danym drzewostanie, odbywającej się w okresie lęgowym ptaków, należy zlustrować drzewostan pod kątem obecności w nim zasiedlonych gniazd; cięcia we fragmentach drzewostanu, w których występują takie gniazda należy przesunąć w czasie i wykonać je po zakończonym okresie lęgowym,
- czyszczenia późne (CP) na powierzchniach o bogatej roślinności runa leśnego, jak i bogatych składach gatunkowych wykonywać zasadniczo poza okresem lęgowym, a wybór terminu wykonania przyjąć w zależności od: fazy rozwojowej, warunków pogodowych oraz zagęszczenia,
- pielęgnowanie gleby w uprawach, CW i CP w okresie lęgowym ptaków wykonywać z uwagą po dokonanej lustracji; fragmenty ze zlokalizowanymi gniazdami pozostawić bez zabiegu.

Należy podkreślić, że monitoring gatunków ptaków objętych ochroną prowadzony jest przez nadleśnictwo na bieżąco (liczebność, areał występowania i in.), co jest zgodne z zasadami zrównoważonej gospodarki leśnej i kryteriami certyfikacji FSC.

4.7.6. Ochrona różnorodności biologicznej

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie zarządzeń i instrukcji obowiązujących w Lasach Państwowych. W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Gołębki należy dążyć do zachowania następujących jej form:

- *różnorodności genowej,*
- *różnorodności gatunkowej,*
- *różnorodności ekosystemowej,*
- *różnorodności krajobrazowej.*

Dla zachowania różnorodności genowej należy dążyć do tego, by pozyskiwany materiał siewny (głównie drzew i krzewów leśnych), pochodził z jak największej liczby osobników oraz różnych miejsc nadleśnictwa. Z problemem różnorodności genowej związane jest nasiennictwo, hodowla selekcyjna i gospodarka szkółkarska, mająca na celu produkcję materiału sadzeniowego wiadomego pochodzenia i dobrej jakości.

Dla zachowania różnorodności gatunkowej należy zwracać uwagę zarówno na skład gatunkowy warstw drzewiastych, jak i podszytów, oraz ochronę występującego runa. W tym celu należy dążyć do stosowania zalecanych składów odnowieniowych upraw, właściwych dla ustalonych dla danego obszaru gospodarczych typów drzewostanów. Na odnawianych powierzchniach należy wykorzystywać mikrosiedliska do wzbogacania składu gatunkowego uprawy.

Zachowanie różnorodności gatunkowej realizuje się także poprzez pozostawianie w trakcie cięć pielęgnacyjnych gatunków drzew nie mających znaczenia gospodarczego, zaś przy cięciach rębnych – kęp starego drzewostanu, czy nawet pojedynczych egzemplarzy mających szansę na dalszą egzystencję w nowym drzewostanie.

W celu zachowania różnorodności ekosystemowej należy jak najszerszej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk, wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki. Bardzo ważnym elementem zachowania omawianej zmienności jest dążenie do poprawy stosunków wodnych na terenie nadleśnictwa. Z zachowaniem różnorodności ekosystemowej wiąże się omawiana wcześniej ochrona istniejących bagien i oczek wodnych oraz istniejących lub tworzonych stref ekotonowych.

W celu zachowania bogactwa i różnorodności krajobrazowej należy unikać zalesiania śródleśnych łąk, bagien i nieużytków. Ponadto na zachowanie, a nawet zwiększenie bogactwa i różnorodności krajobrazowej mają wpływ wszystkie działania omówione wcześniej, w związku z ochroną innych form różnorodności biologicznej.

4.7.7. Promocja i edukacja ekologiczna

W związku z coraz większym zagrożeniem środowiska przyrodniczego bardzo ważnym elementem ochrony przyrody i gospodarowania jej zasobami jest edukacja ekologiczna. Edukacja taka ma na celu podwyższenie świadomości ekologicznej społeczeństwa a przez to ograniczenie negatywnych, często dokonywanych nieświadomie, oddziaływań ludzi na środowiska przyrodnicze, w tym także las.

Pojawiająca się niekiedy krytyka gospodarowania w lasach jest często wynikiem braku wiedzy na temat lasu i zachodzących w nim procesów, bądź brakiem zrozumienia konieczności wykonywania określonych zabiegów gospodarczych czy ochronnych. Dlatego też promocja wielofunkcyjnej gospodarki

leśnej, traktującej funkcję produkcyjną jako jedną z wielu, a nie podstawową funkcję lasu jest ważnym zadaniem dla wszystkich leśników.

Edukacja ekologiczna oraz propagowanie idei ochrony przyrody powinno odbywać się zgodnie z aktualną wiedzą a także z lokalnymi tradycjami regionu. W tym celu nadleśnictwo winno współpracować w tym zakresie z władzami samorządowymi, oświatowymi i organizacjami zajmującymi się ochroną przyrody.

Na terenie Nadleśnictwa Gołębki funkcjonują:

- ✓ pawilon edukacyjny na terenie rezerwatu archeologicznego w Biskupinie;
- ✓ trzy wiaty edukacyjne;
- ✓ dwanaście nieoznakowanych tras dydaktycznych;
- ✓ ścieżka edukacyjna „Dolina rzeki Gąsawki”;

Nieco innym problemem jest ruch rekreacyjny i edukacja osób w nim uczestniczących. Wobec intensywnej penetracji lasów nadleśnictwa nacisk należy położyć na informowanie o dozwolonych i niedozwolonych czynnościach na obszarach leśnych, zagrożeniach z nimi związanych, oraz ukierunkowywanie ruchu rekreacyjnego na określone miejsca – atrakcyjne i bezpieczne zarówno dla wypoczywających tam osób jak i otaczającego ich środowiska.

Jednym z wielu elementów edukacji leśnej jest również niniejszy program, którego udostępnianie może się także przyczynić do podwyższenia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej.

Należy też zadbać, aby prowadzone na terenie nadleśnictwa badania, jak też spostrzeżenia osób związanych z ochroną przyrody były odnotowywane w kronice czy mapie programu. Taka ustawiczna aktualizacja zwiększy wartość programu, który jest i może być w przyszłości bazą do wykonania analiz i porównań dotyczących stanu środowiska naturalnego i zmian w nim zachodzących.

4.8. Mapy walorów przyrodniczo-kulturowych

Kartograficzną częścią programu ochrony przyrody jest mapa sytuacyjno-przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych wykonana na bazie mapy sytuacyjno-przeglądowej funkcji lasu w skali 1:50000 oraz map przeglądowych w skali 1:25000. Treść tej mapy określa §111 instrukcji urządzania lasu. Wszystkie wymienione tam pozycje występujące na terenie Nadleśnictwa Gołębki zostaną umieszczone w formie numerycznej w ramach standardu LMN oraz zwizualizowane na wydruku tej mapy.

W Nadleśnictwie Gołębki mapy walorów przyrodniczo-kulturowych zawierają lokalizację następujących szczegółów:

- rezerваты;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- użytki ekologiczne;
- strefy ochronne ptaków;
- stanowiska roślin chronionych;
- siedliska przyrodnicze podlegające ochronie;
- lasy ochronne;
- bagna i torfowiska;
- miejsca pamięci narodowej;
- miejsca postoj;
- ważniejsze obiekty kultury materialnej;
- szlaki turystyczne;
- ścieżki przyrodniczo-leśne.

